tevhid

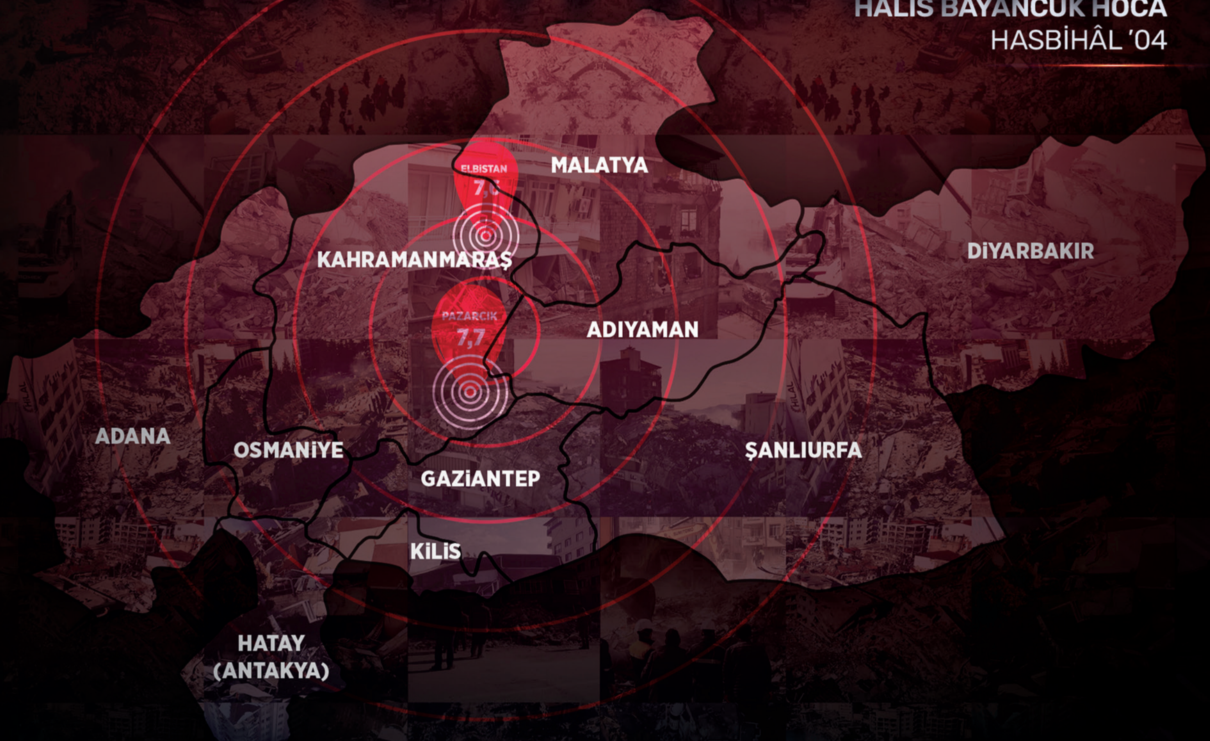
Şaban 1444

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZUMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | MART '23 | YIL: 12 | SAYI: 123 | FİYATI: 35₺ | ISSN: 2148-4635

BİR FELAKETİN ARDINDAN

HALİS BAYANCUK HOCA
HASBİHÂL '04

ECİRKAPISI
CENNETE AÇILAN KAPI
Yaşamın kıyısında çaresizce inleyen kısık sesleri duyan
BİRİLERİ VAR
ECİR KAPISI
ARAMA KURTARMA EKİBİ
deprem bölgesinde yaraları sarmaya devam etti.
ECİRKAPISI
ARAMA
KURTARMA
0532 174 9393
www.ecirkapisi.org

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Yaşadığımız büyük depremin ardından bir taraftan yaralarımızı sarmaya devam ederken öte yandan da hasretle beklediğimiz mübarek Ramazan ayının gelmesine seviniyor, musibetlerin önünde, arkasında ve dahi içinde hayırlar bulunduran Rabbimize hamdediyoruz.

Halis Bayancuk Hoca'mız, geçirdiğimiz bu zor günlerin muhasebesini yaptığı yazısında olayları tek bir yönden değil, pek çok zaviye ve açıdan ele alıyor. Kıymetli nasihatleri ve yol gösteren çıkarımlarıyla her vakıaya hikmet ve basiret üzere, Kur'ân ve Sünnet nazarıyla bakmayı bir kez daha öğretiyor.

Enes Yelgün, Allah Resûlü'nün Ben-i Nadir Yahudilerini sürgün etmek için başvurduğu metodun stratejik önemini vurgularken bu durum karşısında Yahudilerin kendilerine özgü karakterlerini sergilemekten geri durmadıklarını naklediyor.

Talha Akman, Âl-i İmrân Suresi'nin 103. ayetini İslam'ın en önemli kavrammlarından olan kardeşlik ve cemaat bağlamında tefsir ediyor, bu nimetler üzerinde tefekkür etmemizi sağlıyor.

Enes Doğan, Sünnet özelindeki yazı dizisinde yeni bir konuya geçiyor ve canımız feda Resûlümüzün hadislerini bizlere ulaştıran ilk basamak olan pak sahabesinin bu husustaki yerini anlatıyor.

Emre Acar, son haftalarda yaşadıklarımızdan sonra belki de hepimizin zihninden geçirdiği bir soruyu soruyor ve bu soruyu âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebimiz (sav) cevaplıyor.

Ömer Akduman, 6 Şubat depremlerinin ve devamında yaşadıklarımızın bizlere ne anlattığını, hangi soruları sordurması gerektiğini sorgulamamızı tavsiye ettiği yazısında önemli bazı noktaların altını çiziyor.

Salim Kandemir, seçkin sahabilerimizin hayatlarını perde perde sunduğu yazı silsilesinde bu ay samimiyetiyle Rabbimizin kelamında yer edinen Abdullah ibni Muğaffel'i konuk ediyor.

Kerem Çağlar, Rabbimizin ayetlerinden bir ayet olan zelzelenin kıyamet öncesinden bir fragman olduğuna dikkat çekiyor ve birlikte yaşadığımız toplum başta olmak üzere tüm insanlığı dehşetinden gözlerin yuvalarından fırlayacağı, saçların ağaracağı büyük güne hazırlanmaya çağırıyor.

Zeynep Bayancuk, az sözle çok şey anlattığı köşesinde bu sayımızda meraklı bir ayının bizleri hangi düşünsel seferlere çıkarabileceğini gösteriyor.

Dr. Gözde Tercuman, anne karnındaki bebeğin günbegün gelişip büyüdüğü ve insan olma yolculuğunda önemli evrelerden geçtiği dönemi Rabbimizin yaratmasına hayran bırakacak detaylarla âdeta resmederek bizleri bilgilendiriyor.

Melek Şeref, özgüven konusunu işlediği yazısında meseleyi çocuk ve gençlerin penceresinden değerlendiriyor.

Bahri Tunçbilek, Güneş Sistemi'nde Güneş'e en yakın gezegen olan Utarid'i tanıtmaya başlarken oldukça ilginç bilgiler vemeyi de ihmal etmiyor.

Osman Sadıkoğlu, Nebi'ye (sav) hakkıyla ittiba edebilme hassasiyetiyle Muhammedun Resûlullah isimli Kürtçe yazı dizisine başlıyor.

Mealimizi Kürtçeye çevirmesiyle tanıdığımız Osman Sadıkoğlu'nun tevhidin hayatımızın tek vazgeçilmezi olduğu hakikatini çeşitli hikâyelerle işlediği Ahâd kitabını tanıtıyor, tüm okurlarımızın istifadesine sunuyoruz.

Birbiri ardınca gelen pek çok keder ve sıkıntının ardından El-Vehhâb olan Rabbimizin bizleri felaha erdirmesini, her biri diğerini unutturacak müjdeler ihsan etmesini niyaz ediyoruz. Rabbimizden (cc) bizleri hayır üzere Ramazan'a kavuşturmasını, Ramazan boyunca yapacağımız amellerimizi salih amel olarak kabul buyurmasını diliyoruz...

Editör

tevhid

İmtiyaz Sahibi
Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
0 (545) 762 15 15

Adres
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi
Hamza ÖZTÜRK
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım
İmak Ofset, 45523
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No. 12
Esenyurt/İSTANBUL 0 212 656 49 97

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Kaynartepe Mah. Gürsel Cad. No. 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0 543 225 50 46

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Mezopotamya Mah. 327. Sok. Seval Kent Sitesi A Blok No. 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Erciş** : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA

Mart 2023 | Şaban 1444
Yıl: 12 | Sayı: 123 | Fiyat: 35₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

DERGİ İÇERİSİNDE YER ALAN
YAZILARDAN, İLGİLİ YAZAR MESULDÜR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK ALINTI YAPILABİLİR.

Halis BAYANCUK HOCA

BİR FELAKETİN ARDINDAN

İki imamımızın örnekliğinden anlıyoruz ki; bir kavmin başına musibet geldiğinde, kimliklerine bakmaksızın o musibetin kalkması için çaba gösterilir. Musibetin nedeni onların zalimliği ve nebilerin bedduası olsa dahi durum değişmez. Başa gelen musibetlerin nedenlerini konuşmak, musibete uğrayan kavmi suçlamak... nebilerin metodu değildir. Çünkü ev yanarken aslolan yangını söndürmek, yananların kurtuluşu için çabalamaktır. Yangının nedenleri ve çözüm yolları, yangın söndürüldükten sonranın konusudur.

Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

"Andolsun ki sizleri biraz korku, biraz açlık, mallardan, canlardan ve meyvelerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele! Onlar ki başlarına bir musibet geldiğinde: 'Şüphesiz ki biz Allah'a aitiz/Allah'tan geldik ve hiç şüphesiz yine O'na döneceğiz.' derler. Bunlar, Rablerinden üzerlerine bir övgü/destek ve rahmet olanlardır. Ve yine bunlar hidayete erenlerin ta kendileridir."[1]

Ummu Seleme Annemizden (r.anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Başına musibet gelen hiçbir Müslim yoktur ki Allah'ın emrettiği gibi,

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ اؤْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي وَاَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

' 'Şüphesiz ki biz Allah'a aitiz/Allah'tan geldik ve hiç şüphesiz yine O'na döneceğiz.'[2] Allah'ım musibetim hususunda bana ecir ver ve bana bunun arkasından daha hayırlısını ihsan eyle.' dediğinde Allah ona mutlaka ondan daha hayırlısını verir."[3]

İbni Abbâs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) sıkıntı ânında şöyle dua ederdi:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

'Ey Azîm ve Halîm olup kendisinden başka ilah olmayan Allah'ım! Ey göklerin ve yerin Rabbi olup kendisinden başka ilah olmayan ve büyük arşın sahibi olan Allah'ım!' "[4]

Esmâ binti Umeys'ten (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) bana, 'Sana sıkıntı zamanlarında okuyacağın birtakım kelimeler öğreteyim mi?' dedi ve şöyle buyurdu:

1. 2/Bakara, 155-157
2. 2/Bakara, 156
3. Müslim, 918
4. Buhari, 6346; Müslim, 2730

اَللّٰهُ اَللّٰهُ رَبِّي لَا اُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

'Allah, o Allah ki benim rabbimdir. O'na hiçbir şeyi ortak koşmam.' "[5]

Bir felaketin ardından söyleyeceğimiz ilk söz, "Şüphesiz ki biz Allah'a aitiz/Allah'tan geldik ve hiç şüphesiz yine O'na döneceğiz." demektir. Darlıkta da genişlikte de, nimette de musibette de yalnızca O'nun (cc) kulu ve O'nun mülküyüz. O (cc) bizim rabbimizdir, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayız...

Her felaket bir ayet, her ayet de insanlığa yol gösteren bir öğretmendir. Ülkece yaşadığımız deprem felaketi de bizlere bir şeyler öğreten, yol gösteren ayetlerdendir. Bu ayki yazımızda deprem ayetinden öğrendiklerimizi yazmaya gayret edeceğiz. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc).

Dilimizin Vahiyle Uyumlu Olması

Dindar insanlar, yaşadıkları her olayı din zaviyesinden okur, dinî kavramlarla değerlendirirler. Bu, gayet normal ve anlaşılır bir durumdur. Zira hayatın her alanında kul olduğunu bilen ve her olaya kulluk bilinciyle yaklaşan insanların, depremi de Kur'ân ve Sünnet çerçevesinde anlayacağı bir gerçektir. Ancak bir başka gerçek şudur ki bazen dinin dili ile dindarın dili arasında bariz fark oluşabilmektedir. Din adına her konuşan, dini temsil edemeyebilmektedir. Bu tip felaketlerle karşılaşan Müslim, önce şu soruyu sormalıdır: Enbiya, yani imamlarımız, böylesi toplumsal felaketler karşısında nasıl bir dil kullanır, nasıl bir öncelikler fıkhı oluştururlardı?

İlk örneğimiz Mûsâ (as):

"Andolsun ki biz, Firavun ailesini düşünüp öğüt alırlar diye uzun yıllar kıtlık ve meyvelerden eksiltme ile imtihan ettik. Onlara bir iyilik geldiğinde: 'Biz bunu hak ettik.' derlerdi. Başlarına bir kötülük geldiğinde: 'Musa'nın ve beraberinde olanların uğursuzluğudur.' (derlerdi.) Dikkat edin! Onların uğursuzluk (saydıkları musibetlerin tamamı) Allah katındandır. Fakat onların birçoğu bilmezler. Demişlerdi ki: 'Bizi büyülemek için ne ayet/mucize getirirsen getir, yine de sana iman etmeyeceğiz.' (Bunun üzerine) ayrı ayrı ayetler/mucizeler olan tufan, çekirge, (bit, pire, böcek vb.) haşerat, kurbağalar ve kan yolladık üzerlerine. Yine büyüklenip kibre kapıldılar ve suçlu günahkâr bir toplum oldular. Azap üzerlerine çökünce: 'Ey Musa! Senin yanında bulunan (Allah'ın) ahdiyle bizim için Rabbine dua et. Bu azabı bizden giderirsen, andolsun ki sana iman edecek ve İsrailoğullarını seninle beraber yollayacağız!' demişlerdi. (Sözlerini tutup tutmayacaklarını sınamak için) bir zamana kadar azabı kaldırınca, (bir de ne göresin) onlar sözlerini bozmuşlar bile."[6]

5. Ebu Davud, 1525; İbni Mace, 3882
6. 7/A'râf, 130-135

Küfür ve inatları nedeniyle Firavun ve avanesi türlü musibetlerle cezalandırıldı, doğal afetlerle sınandılar. Doğal afetlerle cezalandırılan Mısır halkı Mûsâ'dan (as) kendileri için dua etmesini istediler. Şayet başlarına gelen felaket sonlanırsa iman edeceklerine ve İsrailoğullarını Mûsâ (as) ile göndereceklerine söz verdiler... Mûsâ (as) onların talebine icabet etti, onlar için duacı oldu. Ne ki onlar sözlerini tutmadılar, Yüce Allah da onları yok edici azabıyla yakaladı, köklerini kuruttu. Burada dikkatimizi çeken nokta, Mûsâ'nın (as) onların talebine icabet ederek başlarına gelen musibetin sonlanması için elinden gelen çabayı göstermesi, yani duacı olmasıdır.

İkinci örneğimiz Allah Resûlü'nden (sav):

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

" 'İnsanları bürüyüp kuşatacaktır. Bu, can yakıcı bir azaptır.'[7] ayetinde sözü edilen azap gerçekleşmiştir. Kureyş'in kendisine karşı isyanı sürdürmek istemesi üzerine Nebi (sav), Yûsuf Nebi Dönemi'nde yaşanan yedi kıtlık yılının onların başlarına gelmesi için beddua etti. Bu yüzden müşrikler, kıtlık ve zorlukla karşı karşıya kaldılar. Öyle bir duruma düştüler ki kemikleri yiyorlardı. Bu sırada içlerinden biri göğe baktığında içinde bulundukları zor durumdan dolayı kendisi ile gök arasında bir duman gördü. Bunun üzerine Yüce Allah şu ayeti indirdi:

'O hâlde, göğün apaçık bir dumanla geleceği günü gözetle. İnsanları bürüyüp kuşatacaktır. Bu, can yakıcı bir azaptır.'[8]

Sonra Nebi'nin yanına geldiler ve ona, 'Ey Allah'ın Resûlü! Allah'tan Mudar'a yağmur vermesini dile! Zira onlar helak oldu.' dediler.

Nebi de (sav), 'Mudar'a mı? Doğrusu sen çok ileri giden birisin!' dedi. Sonra Nebi (sav) onlar için yağmur diledi ve bunun üzerine yağmur yağdı. Akabinde de şu ayet indi:

'Biz, kısa bir süreliğine azabı sizden gidereceğiz, (fakat) siz, yine (şirke) dönecek olanlarsınız.'[9]

Kureyşli müşrikler refaha kavuşunca refah döneminde içinde bulundukları hâle döndüler. Bunun üzerine Yüce Allah, 'En büyük yakalayışla yakalayacağımız gün, hiç şüphesiz biz, intikam alıcılarız.'[10] ayetini indirdi. Bu ayetteki yakalama ile Bedir Savaşı kastedilmiştir."[11]

Bazı rivayetlerde bu dua talebine gelen kişinin Ebû Sufyan olduğu belirtilir.[12] Allah Resûlü (sav) onlara beddua etmesine ve onların ıslah olmayacağını bilmesine rağmen dua taleplerine icabet etmiş, başlarına gelen musibetin sonlanması için elinden geleni ortaya koymuştur.

7. 44/Duhân, 11
8. 44/Duhân, 10-11
9. 44/Duhân, 15
10. 44/Duhân, 16
11. Buhari, 4821; Müslim, 2798
12. bk. Buhari, 4824

Madem ki deprem ülkesiyiz ve yaşadığımız Kahramanmaraş depremi son deprem olmayacak; öyleyse Allah'ın ayetlerini gören, anlayan ve gerekli dersleri alarak akleden kalplerle hareket edecek ve her birimiz elimizden geleni yapacağız. Kalpleri katılaştığı için akletmeyen, Allah'ın gösterdiğini görmeyen, nefisleri kendilerine unutturulduğu için maddi ve manevi maslahatları elde edemeyen gafiller gibi olmayacağız.

İki imamımızın örnekliğinden anlıyoruz ki; bir kavmin başına musibet geldiğinde, kimliklerine bakmaksızın o musibetin kalkması için çaba gösterilir. Musibetin nedeni onların zalimliği ve nebilerin bedduası olsa dahi durum değişmez. Başa gelen musibetlerin nedenlerini konuşmak, musibete uğrayan kavmi suçlamak... nebilerin metodu değildir. Çünkü ev yanarken aslolan yangını söndürmek, yananların kurtuluşu için çabalamaktır. Yangının nedenleri ve çözüm yolları, yangın söndürüldükten sonranın konusudur.

Kader ve Şeriat Dengesi

Dengeli bir kulluk için, Kader ile Şeriat dengesini iyi kurmak zorundayız. Zira kulluk sorumluluğumuzun bir bölümü şer'i yasalara, bir bölümü de kevnî/kaderî yasalara bakar. Bu iki İlahi yasa arasında denge kurulmazsa kulluğun dengesi, yani istikameti bozulur. Kader yasasından kastımız Allah'ın (cc) her şeyi bildiği,[13] bilgisini yazdığı,[14] yazdıklarını dilediği[15] ve yaratıp takdir ettiğidir.[16] Başta deprem olmak üzere tüm yaşananlar bu dört ilke ışığında anlaşılmalıdır. Şer'i yasalardan kastımız ise Yüce Allah'ın yaşanan olaya dair insana yüklediği sorumluluklar, insanın mesuliyetler karşısında takındığı tavır ve bu iradi tavrın şer'i karşılığı meselesidir. Allah (cc) bize kadere imanı emrettiği gibi şeriata boyun eğmeyi de emreder. Yani başımıza gelen her musibetin Allah'ın (cc) ilmi, iradesi, izni ve yaratmasıyla olduğuna inandığımız gibi şeriatın suçlu kabul ettiklerini tespit etmemiz ve sorumluları cezalandırmamız da gerekir.

"Deprem Allah'ın (cc) kaderidir." dediğimizde "Deprem Allah'ın (cc) izni ve iradesiyle gerçekleşti." demiş oluruz. Ardından şer'i yasalara yönelmemiz gerekir: Fay hattının üzerine yapı inşa edilmesine kim müsaade etti? Deprem yönetmeliğine aykırı yapılara kim ruhsat verdi? Yıkılması gereken binaların ömrünü imar aflarıyla kim uzattı? Ruhsat aldıktan sonra binalarda değişiklik yaparak kimler hatalı davrandı?.. Bu soruların cevabı suçlu günahkârların tespit edilmesi ve cezalandırılması için elzemdir. Zira deprem bir kaderse, ki öyledir, gerekli tedbirleri almayarak cinayete sebep olmak da bir suçtur ve bir karşılığı vardır. Depremin Allah'tan (cc) olduğuna inanmak da suçluları cezalandırmak da dinimizin, Kadere ve Şeriata olan imanımızın gereğidir.

Şirk toplumları Kader ve Şeriat dengesini yitirmiş toplumlardır. Modern şirk toplumları Allah'ın (cc) kaderini yok sayan, her şeyi doğa yasalarıyla açıklamaya çalışan inkârcı ve azgın toplumlardır. Geleneksel şirk toplumları ise her şeyi kadere fatura edip insan sorumluluğunu yok sayan, yani Allah'a (cc) iftira eden müfteri toplumlardır. Biz doğu toplumlarında birinci eğilim olmakla birlikte daha ziyade ikinci eğilim mevcuttur. Bunun bir nedeni de Doğu toplumlarında siyasetin dine musallat oluşu ve sömürü düzenini dinle meşrulaştırma çabasıdır. Doğu toplumlarında görülen her türlü güzellik kralın, sultanın, hakanın, başkanın, reisin, ağanın... başarısı; her türlü olumsuzluk da kaderin tecellisi, Allah'ın (cc) iradesidir... Elbette Yüce Allah seküler toplumların azgın ve inkârcı tavrından da geleneksel toplumların iftiracı tavrından da berîdir, münezzehtir. O (cc), doğaya bazı yasalar yerleştirdiği gibi insana da o yasalara karşı tedbir alacak akıl ve donanım bahşetmiştir. Mümin olsun, kâfir olsun fark etmez; O'nun (cc) verdiği akılla tedbir alanlar, hazırlık yapanlar ve yeryüzünü imar edenler, O'nun (cc) koruması altındadır. Japonya klasikleşmiş ancak öğretici örneklerdendir. Deprem kuşağında olan Japonya'da 8 ve 9 şiddetlerinde depremler olsa da birkaç dakikalık sarsıntıdan sonra hayat akmaya devam etmektedir. Bunun nedeni Japonların deprem ülkesi olduklarının bilincine varıp depreme karşı mühendisî tedbirler almalarındandır. Bunca tedbirden sonra depremde can kaybı olursa bir Japon Müslim gönül rahatlığıyla, "Allah'ın (cc) dilediği oldu." deme hakkına sahiptir. Ancak bizim gibi tedbir almayan ülkelerin yapması gereken, suçluları cezalandırmak ve depreme yönelik tedbirler almaktır. Ondan da öncelikli olan, sorumluluğu kadere fatura ederek Allah'a (cc) iftira etmeyi bırakmaktır. Kaldı ki bu depremde de görüldüğü üzere depremden en çok etkilenen bölgelerde bile usullere uygun inşa edilmiş binalara hiçbir şey olmamış, tek bir camları bile kırılmamıştır.

Mademki Deprem Ülkesiyiz!

Mademki deprem ülkesiyiz; tüm hazırlıklarımızı buna göre yapacak, tedbirlerimizi alacağız. Ev yapanlarımız depreme uygun yapılar inşa edecek, ev alanlarımız deprem testlerinden geçmiş güvenli yapılardan ev almaya gayret edecek. Her birimiz deprem ânında bilinçli davranabilmek için gerekli bilgileri edinecek, deprem için gerekli hazırlıkları yapacak. Cemaatlerimiz arama

13. bk. 6/En'âm, 59
14. bk. 22/Hac, 70
15. bk. 76/İnsân, 30
16. bk. 39/Zumer, 62

İnsanlık tarihi şahittir ki büyük depremler, salgınlar, savaşlar... toplum yapısında köklü değişiklikler yapmış; ekonomi, siyaset ve bayındırlık bu değişimden nasibini almıştır. Hiç şüphesiz yaşadığımız deprem de Türkiye toplumunda köklü değişikliklere sebep olacaktır. Bunun en yakın şahidi 99 depremidir. 99 depremi Türkiye'de bir asırlık parantezi kapatmış, Kemalist askeri cunta iktidarını yerle bir etmiş; gettolara itilen muhafazakârları iktidara taşımıştır. Yaşadığımız depremin de siyasi arenada etkileri olacağı, bazı parantezleri kapatıp yeni parantezler açacağı muhakkaktır. Muvahhidler, Yüce Allah'tan bu sürecin hayrını istemeli, cahiliyenin tüm itikadi ve ahlaki kirlerinden uzak durarak kulluk sorumluluklarını yerine getirmelidir.

kurtarma ekipleri oluşturacak, imkânları nispetinde depremzedelere yardım için ön hazırlık yapacak...

Yaşadığımız depremlerin hiçbiri sürpriz değil. Kahramanmaraş depreminden kırk sekiz saat önce dahi bazı uzmanlar, bölgede büyük bir deprem beklendiğine dair uyarılarda bulunmuştu. Uzun zamandır ve özellikle de şu günlerde Kuzey Anadolu Fay Hattı'na, bilhassa İstanbul'a dair uyarılarda bulunuyorlar. Yüce Allah'ın nefislerimizde ve ufuklarda gösterdiği ayetlerle insanoğlu fay hareketliliğini takip edebiliyor, öngörülerde bulunabiliyor. Mademki deprem ülkesiyiz ve yaşadığımız Kahramanmaraş depremi son deprem olmayacak; öyleyse Allah'ın (cc) ayetlerini gören, anlayan ve gerekli dersleri alarak akleden kalplerle hareket edecek ve her birimiz elimizden geleni yapacağız. Kalpleri katılaştığı için akletmeyen, Allah'ın (cc) gösterdiğini görmeyen, nefisleri kendilerine unutturulduğu için maddi ve manevi maslahatları elde edemeyen gafiller gibi olmayacağız. Akıllı insanlar/toplumlar yaşananlardan ibret alır, maddi ve manevi hazırlık içinde olurlar. Gafiller ise birkaç gün ah vah edip hayatlarına kaldıkları yerden devam ederler, felaket kendi başlarına gelene dek yaşamlarında bir şey değişmez.

Doğal Afetler Şer'i Sınırları İptal Etmez!

Bizler musibette de afiyette de Allah'ın (cc) kullarıyız, şer'i sorumluluklarımız vardır. Yaşadığımız doğal afetler kulluk sorumluluğumuzu ve şer'i sınırları iptal etmez. Atacağımız her adımda "Bu meşru mudur?" sorusunu sormalı, afet duygusallığıyla yanlış şeyler yapmamalıyız.

Örneğin İslam hukukunda yalan söylemek ile yalanı yaymak arasında hiçbir fark yoktur; her iki eylemin sahibi de fasıktır, yalancıdır:

"Her duyduğunu aktarması kişiye yalan olarak yeter."[17]

Deprem bölgesiyle ilgili haberlerin acıklı olması, o haberi yaymak için yeterli değildir. Haberin doğru olduğundan emin olma sorumluluğumuz vardır. Sonra haber doğru olsa bile o haberin toplum psikolojisi üzerindeki etkisini hesaba katmalı, ümitsizlik ve paniğe neden olacak haberleri yaymamalıyız:

"Onlara emniyete ya da korkuya dair bir haber geldiğinde (haberin olumlu olumsuz etkisini hesaba katmadan) onu yayarlar. Şayet onu (kimseye anlatmadan önce) Resûl'e ya da yöneticilerine götürselerdi, olaylardan sonuç çıkarma kabiliyeti olanlar, o haberin (doğru mu, yanlış mı, bırakacağı etki faydalı mı, zararlı mı) hakikatini bilirlerdi. Allah'ın sizin üzerinizde lütfu ve rahmeti olmasaydı azınız müstesna, şeytana uymuştunuz."[18]

Musibet ânında muvahhidlerin görevi Allah'a (cc) karşı hüsn-ü zannı güçlendirmek, insanların moralini yüksek tutmaktır. Musibet ânında ihtiyaç duyduğumuz güç, umuttur. Beden gücüyle aşılamayan nice zorluk umut dolu bir kalp ve Allah'a (cc) hüsn-ü zanla aşılır. Bir bilginin önünü arkasını, toplum üzerindeki etkisini hesaba katmadan onu yayanlar; İslami öğretilerle terbiye olmamış, şeytanın adımlarına uyan insanlardır.

Bir diğer mesele şudur: Her insanın saygınlığı ve saygınlığına bağlı olarak mahremiyeti vardır. Birinin özel mülküne izinsiz giremediğimiz gibi izinsiz fotoğraflarını da paylaşamayız. Hangimiz yıkıma uğramış, mahremiyeti çiğnenmiş hâlde fotoğraflarımızın paylaşılmasını isteriz? Kendimiz için istemediğimizi başkası için de istemeyeceğiz. Daha fazla ah vah edebilmek için insanların acısını istismar edemeyiz. Depremin kendisi yeterli bir felaket, kalbi olanları sarsacak bir acıdır. İnsanların yıkıma uğramış fotoğraflarıyla depremin büyüklüğünü gösteremeyiz, ancak kul hakkına gireriz.

Büyük Afetler Büyük Değişimlerin Habercisidir!

Tarihçi ve ümran biliminin kurucusu İbni Haldun (rh) yaşadığı dönemin doğal afetlerinden olan veba salgını için şöyle der: "Derken o korkunç veba doğuda da batıda da ümrana saldırdı ve bizim kuşaktan önemli bir kısmını alıp götürerek milletleri kırdı geçirdi. O felaket, medeniyetin/ümranın kıymetli birikimlerinin çoğunu sildi süpürdü. İhtiyarlamış, vadeleri yaklaşmış hanedan-

17. Müslim, Mukaddime, 5

18. 4/Nisâ, 83

Evet, dünyanın oyalayıcılığından kurtulmanın yolu, onun hakikati üzerine tefekkür etmek ve Allah yolunda "malik olduklarımızdan" infak etmektir. Malımızı, gençliğimizi, vaktimizi, yeteneklerimizi; hiçbir şey bulamıyorsak duamızı, tebessümümüzü ve umut aşılayan kelimelerimizi harcamaktır.

ları, beklenmedik bir anda yakaladı, güçlerini zayıflattı, ömürlerini kısalttı. Devletler kaybolup yok olmaya doğru gittiler. Nüfusla birlikte yeryüzünün ümranı da azaldı. Şehirler, evler boşaldı, yollar silindi, köyler ıssızlaştı, hanedanlar ve kabileler zayıfladı. Yaşanılan dünyanın çehresi değişti… Böylesine genel bir altüst olunca sanki varlıkların tamamı değişmiş, sanki bütün dünya başkalaşmış gibi oldu. Sanki yeni bir yaratılış, yeni bir dünya ortaya çıktı…"[19]

İbni Haldun'un yaptığı tespitler Mağrib özelinde evrensel tespitlerdir. İnsanlık tarihi şahittir ki büyük depremler, salgınlar, savaşlar… toplum yapısında köklü değişiklikler yapmış; ekonomi, siyaset ve bayındırlık bu değişimden nasibini almıştır. Hiç şüphesiz yaşadığımız deprem de Türkiye toplumunda köklü değişikliklere sebep olacaktır. Bunun en yakın şahidi 99 depremidir. 99 depremi Türkiye'de bir asırlık parantezi kapatmış, Kemalist askerî cunta iktidarını yerle bir etmiş; gettolara itilen muhafazakârları iktidara taşımıştır. Yaşadığımız depremin de siyasi arenada etkileri olacağı, bazı parantezleri kapatıp yeni parantezler açacağı muhakkaktır. Muvahhidler, Yüce Allah'tan bu sürecin hayrını istemeli, cahiliyenin tüm itikadi ve ahlaki kirlerinden uzak durarak kulluk sorumluluklarını yerine getirmelidir. Neyin hayır neyin şer olduğunu bilecek olan yalnızca Allah'tır. O (cc), en hayırlı koruyucu ve merhametlilerin en merhametlisidir.

Davet Sorumluluğu!

Büyük afetlerin bir diğer etkisi; insanları fabrika ayarlarına döndürmesi, Rabblerini hatırlamalarına vesile olmasıdır. Yani afet sonrası kalpler Allah'a (cc) yönelmiş, hayrı kabule hazır hâle gelmiştir. Dikkatli bir dil kullanarak bu insanları Allah'a (cc) ve tevhide davet etmek; Kur'ân ve Sünnetle buluşmalarını sağlamak her birimizin görevidir. Umulur ki Allah (cc) bu felaketi yeni bir doğuşa, arınmaya ve tevhid üzere kulluğa vesile kılar.

Afete uğrayan insanlar hassaslaşır, hâliyle onlara davet yaparken özenli bir dil kullanmak gerekir. Amacımız depremin nedenlerine yoğunlaşarak insanları suçlamak değil, onlara yaratılış gayelerini hatırlatmak ve Allah'a (cc) yönelip kalplerinin tevhidle tanışmasını sağlamaktır…

İçimizdeki Sefihler ve Kapıdaki Tehlike

"İçimizdeki sefihlerin/kıt akıllıların yaptığından dolayı bizi helak mı edeceksin? O, senin sınamandan başka bir şey değildir. Onunla dilediğini saptırır, dilediğini de hidayet edersin. Sen, bizim velimizsin/dostumuzsun. Bizi bağışla, bize merhamet et. Sen bağışlayanların en hayırlısısın."[20]

Büyük felaketlerden sonra toplumda öfke açığa çıkar ve toplumsal öfke ortak bir hedefe yönelir. 99 depremini baz alırsak, toplumsal öfke siyasi iktidara yönelmiş ve akabinde siyasi değişikliğe neden olmuştu. Bugün ise bu öfke bilinçli olarak Suriyeli mazlumlara yönlendirilmek isteniyor. İçimizdeki istihbarat artığı kafatasçı siyasetçiler, yalan haberler ve bilinçli toplum mühendisliğiyle Suriyelileri topluma hedef gösteriyor. Bu provokasyonun sonuçlarını hesaba katamayan kıt akıllılar, bir başka toplumsal felaketin zemin taşlarını döşüyor. Anadolu insanı yardımseverdir, eyvallah; ancak aynı zamanda duygusal bir toplumdur ve kışkırtılmaya müsaittir. Daha önce Rumlara, Ermenilere, Alevilere… karşı kışkırtılmış, kıyamete dek utanç duyacağımız hadiseler yaşanmıştır.

Suriyelilere yönelik her habere dikkatle yaklaşmalı, bu mazlum halkın on yıldır çektiği çileye bir çile de biz eklememeliyiz. Uzun yıllardır Suriyelileri hedef gösteren bir zihniyetin olduğunu hatırda tutmalı, kafatasçı istihbarat artıklarına inat, mazlum insanları imkânlarımız dâhilinde korumalıyız.

Dünya Hayatının Misali ve Allah'ın Çağrısı

"Bilin ki; dünya hayatı bir oyun, eğlence, süs, aranızda övünme (aracı), malları ve evlatları çoğaltma (yarışından) ibarettir. (Bitirdiği) ekin çiftçilerin hoşuna giden yağmur gibi. (Göz alıcı tazelik ve canlılıktan sonra) kuruyuverir, onun sapsarı olduğunu görürsün. Sonra da etrafa saçılan kırıntılara dönüşür. Ahiretteyse çetin bir azap, Allah'tan bağışlanma ve razılık vardır. Dünya hayatı, aldatıcı bir faydalanmadan başka bir şey değildir. Rabbinizin mağfiretine ve genişliği gök ve yerin genişliği gibi/kadar olan cennete koşun. (O,) Allah'a ve resûllerine iman edenler için hazırlanmıştır. Bu, Allah'ın lütuf ve ihsanıdır, onu dilediğine verir. Allah, büyük bir lütuf sahibidir. Yeryüzünde veya nefislerinizde meydana gelen her musibet, onu yaratmadan önce mutlaka bir Kitap'ta yazılıdır. Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. (Her şeyin Levh-i Mahfuz'da yazılı olması) elinizden kaçana üzülmemeniz, size verilenle de şımarmamanız içindir. Allah, kibirli ve böbürlenen kimseleri sevmez."[21]

19. Mukaddime, İbni Haldun, Timaş Yayınları, s. 61 (çev. Cemal Aydın)

20. bk. 7/A'râf, 155
21. 57/Hadîd, 20-23

Okuduğumuz ayet, Yüce Allah'ın dünya hayatı için verdiği misallerden biridir. Ne acı ki insanoğlu başına yıkıcı bir felaket gelmeden, dünya hayatının hakikatini kavrayamamaktadır. Bazen dünyanın ardında koşuşturmaktan; onun oyun, eğlence ve övünmesiyle oyalanmaktan Rabbini ve kulluk sorumluluklarını unutabilmektedir. Oysa hoşumuza giden meskenler, kesada uğramasından korktuğumuz ticaret, kendisiyle övündüğümüz çocuklar ve mallar; en nihayetinde geçici dünyevi lezzetlerdir. En küçük bir musibetle bizi yüzüstü bırakmakta, yok olup gitmektedir. Felaketler her birimize bu hakikati hatırlatmak, bugün bize asli sorumluluklarımızı unutturan her şeyin bir gün bizi yüzüstü bırakacağını hissettirmek içindir. Yüce Allah bizi daha hayırlı olana, mağfiretine ve cennetine davet etmekte; bunun için de Allah'a ve Resûl'üne iman etmemizi istemektedir.

Okuduğumuz ayetler, sahabe toplumunu Allah (cc) yolunda infaka davet eden İlahi çağrıdan sonra nazil olmuştur:

"Allah'a ve Resûl'üne iman edin. Sizi, kendisinde yetkili kıldığı (mallardan) infak edin. Sizden iman edip infakta bulunanlara büyük bir mükâfat vardır. Size ne oluyor ki; Resûl sizi Rabbinize iman etmeye davet ettiği hâlde, Allah'a iman etmiyorsunuz? Hem muhakkak ki sizden, (iman edeceğinize dair) kesin bir söz almıştı. Şayet iman etmiş kimselerseniz (bu çağrının ve sözünüzün gereğini yerine getirin). Sizi, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, kulunun üzerine apaçık ayetler indiren O'dur. Şüphesiz ki Allah, sizlere karşı (şefkatli olan) Raûf ve (merhametli olan) Rahîm'dir. Göklerin ve yerin mirası Allah'a ait olmasına rağmen, ne oluyor size ki infak etmiyorsunuz? İçinizden, fetihten önce infakta bulunup savaşan (kimse, böyle olmayanla) bir olmaz. Bunlar Allah katında, fetihten sonra infak edip savaşanlardan daha büyük bir dereceye sahiptir. (Bununla beraber) Allah, hepsine güzellik vadetmiştir. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır. Allah'a güzel bir borç verip de Allah'ın ona kat kat fazlasını vereceği o (bahtiyar) kimdir? Ve onun için değerli bir mükâfat vardır." [22]

Sonra dolaylı olarak insanları Allah yolunda infaktan alıkoyan sebepleri izaha koyulmuştur. Sureye göre ilk neden kalplerde var olan hastalık, yani nifaktır.[23] İkinci neden, zamanın uzamasıyla kalplerin katılaşması, hayra karşı isteksizliktir.[24] Üçüncü neden ise yukarıda okuduğumuz ayetler, yani dünya sevgisi ve dünyayla oyalanmaktır. Evet, dünyanın oyalayıcılığından kurtulmanın yolu, onun hakikati üzerine tefekkür etmek ve Allah yolunda "malik olduklarımızdan" infak etmektir. Malımızı, gençliğimizi, vaktimizi, yeteneklerimizi; hiçbir şey bulamıyorsak duamızı, tebessümümüzü ve umut aşılayan kelimelerimizi harcamaktır.

Şayet depremden hissemize bir şey düşecekse bu, Rabbimizin şu sözleri olsun:

"İman edenlerin, Allah'ın zikrine ve (Kur'ân ayetlerinden) inen hakka karşı kalplerinin yumuşamasının zamanı gelmedi mi? Bundan önce kendilerine Kitap verilen, uzun bir zamanın geçmesiyle de kalpleri katılaşan ve birçoğu da fasık olan kimseler gibi olmasınlar. Bilin ki Allah, ölümünden sonra yeryüzüne hayat verir. Akletmeniz için ayetleri size açıkladık. Hiç şüphesiz, sadaka veren erkekler, sadaka veren kadınlar ve Allah'a güzel bir borç verenler, onlara (ecirleri) kat kat arttırılır ve onlar için değerli bir mükâfat vardır. Allah'a ve resûllerine iman edenler, işte bunlar, Rableri katında sıddıklar (özü sözü doğru olanlar) ve şehitlerdir/şahitlerdir. Onlara mükâfatları ve nurları vardır. Ayetlerimizi inkâr edip yalanlayanlarsa işte bunlar, cehennem ehlilerdir." [25] [26]

22. 57/Hadîd, 7-11
23. bk. 57/Hadîd, 12-15
24. bk. 57/Hadîd, 16-19

25. 57/Hadîd, 16-19
26. Makalenin seslendirilmiş hâlini dinlemek için karekodu okutabilirsiniz.

Enes YELGÜN

BEN-İ NADİR'İN MEDİNE'DEN SÜRGÜN EDİLMESİ

Ensâr, çocuklarını Yahudilerin yanına verince bu çocuklar gerçek anne babalarını bilmelerine rağmen Yahudiler ile beraber Medine'yi terk etmeye karar verdiler. Çünkü soy bağı ile Müslim bir aileye mensup olsalar da onları farklı bir dinde yetiştiren kişiler vardı. Bu da nesillerini korumaya çalışan tüm Müslimler için uyarıdır. Çocuklarımızın bizimle kan bağlarının olması ömür boyu İslam üzere kalacaklarının garantisi değildir. Onları kimin yetiştirdiği, eğittiği, kimler ile arkadaşlık yaptıkları önemlidir. Yarın bir tercihte bulunduklarında ah vah etmenin bir anlamı kalmayacaktır.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun.

Ben-i Nadir Yahudileri son dönemde Müslimlerin başına gelen musibetleri fırsat bilip Mekkelilerin de kışkırtma ve tehditleriyle Allah Resûlü'ne (sav) suikast girişiminde bulundular. Ancak Rabbimiz (cc), Nebi'sini muhafaza etti ve akabinde Ben-i Nadir kuşatması başladı.

İbni İshâk şöyle der:

"Nadiroğulları kalelere sığındılar. Resûlullah (sav) hurma ağaçlarının kesilmesini ve yakılmasını emretti. Bunun üzerine onlar, 'Ey Muhammed! Sen bozgunculuğu yasaklar, yapanı ayıplardın. Ne oluyor da hurmalıklar kesiliyor ve yakılıyor?' diye bağırdılar.

Nadiroğulları münafıklardan yardım bekledi, fakat onlar bunu yapmadılar. Allah, kalplerine korku saldı. Rasûlullah'tan (sav) kendilerini topraklarından çıkarmasına karşın kan dökmemesini ve develerin taşıyabileceği kadar -silahlar hariç- mallarından yanlarına almayı istediler. O da (sav) bunu kabul etti. Develerle taşıyabilecekleri kadar mallarını yanlarına aldılar. Onlardan biri evini yıkarak kapısını çıkardı, devesinin üzerine koydu ve onunla yola koyuldu. Nadiroğulları böylece Hayber'e doğru yola çıktılar. Bazıları da Şam'a yürüdü.

Bu savaşta Haşr Suresi'nin tamamı nazil oldu. Bu sure en-Nadir Suresi olarak da isimlendirilir."[1]

İbni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Resûlullah (sav) Nadiroğullarının hurma ağaçlarını yaktırdı ve kestirdi. Bu yer, Buveyre mevkisidir. Bunun üzerine şu ayet indi: 'Hurma ağaçlarından her neyi kesmiş ya da kökleri üzere ayakta bırakmışsanız, (hepsi) Allah'ın izniyledir. Ve fasıkları alçaltıp rezil etmek içindir.'[2] "[3]

Suheylî şöyle der: "Ben-i Nadir'in mallarının Resûlullah'a (sav) ait olduğunda kimse ihtilaf etmedi. Çünkü Müslimler onların üzerine ne atla ne de deveyle saldırdılar. Aslında aralarında hiçbir çarpışma olmadı."[4]

1. Siret-i İbni Hişam, 3/268 vd.
2. 59/Haşr, 5
3. Buhari, 4031; Müslim, 1746
4. Fethu'l Bârî, Kitâbu'l Meğâzî, 11. bab başlığı şerhi

Ben-i Nadir kuşatması sonuç verince Yahudiler anlaşma ile yurtlarını terk ettiler. Böylece fitne ehli bir topluluk daha Medine'den bertaraf edilmiş oldu.

Kıssanın bu bölümüne bakacak olursak ilk olarak Yahudilerin hurma ağaçlarının kesilmesine tepki göstermesi dikkat çekicidir. Canları tehlike altındayken mallarının dertlerine düşmeleri tipik bir Yahudi karakteri özelliğidir. Zaten sürgün kararı çıkınca olabildiğince malı yanlarına alıp geri kalan mülklerini de tahrip etmeleri bu karakterlerinin bir yansımasıdır.

Peygamberimiz de (sav) burada düşmanını çok iyi tanıdığından onu can damarından vurmakta ve kan dökmeden bir fitneyi ortadan kaldırmaktadır.

Ama asıl ilginç olanı Müslimleri bozgunculuk ile suçlamalarıdır. Yeryüzünde her türlü fesadı yapmak, sonrasında da bunlara kör sağır olup başkalarını suçlamak... Bu, Yahudilerin 1400 sene önce yaptığı bir amel olmakla beraber takipçileri hiç bitmemiştir, bitmeyecektir de.

Peygamberimiz ve ashabını bozgunculuk ile suçlamak için ileri sürebilecekleri argüman birkaç hurma ağacının sökülmesi olunca konu da ilginç bir hâl almaktadır. Kanları, namusları heder etmede birbirleri ile yarış içinde olan bu toplulukların Müslimlere atabildikleri tek iftiranın birkaç ağaca zarar vermekle sınırlı olması müminler için şeref olarak yeter. Ve tabii bu, günümüzde kendimize bakmak için de bir işarettir. Bugün bize yöneltilen suçlamaların kaçında haklılık payı var, kaçı onların propagandasının bir sonucu iyice tespit etmeli; kara propaganda ürünü ise usulünce mücadele vermeli ve Rabbimize güvenmeliyiz. Ancak suçlamalarda haklılık payı var ise o zaman öfkelenmek yerine nerede hata yaptık deyip yaptığımız hataların şahsımıza değil İslam davasına zarar verdiğini aklımızdan çıkarmamalıyız.

Yahudiler mallarını alıp Medine'yi terk ederken başka bir hadise daha yaşandı:

İbni Abbâs (ra) şöyle diyor:

"Çocuğu yaşamayan kadın, kendi kendine eğer çocuğu yaşarsa onu Yahudi olarak yetiştireceğini adardı. Nadiroğulları sürüldüğünde onlar arasında Ensâr'ın çocuklarından olanlar vardı. Ensâr, 'Çocuklarımızı bırakmayız.' dediler. Bunun üzerine Allah (cc) şu ayeti indirdi:

'Dinde zorlama yoktur. Rüşd/Hak, batıldan (kesin bir biçimde) ayrılmıştır. Her kim (reddetmek, tekfir etmek, teberrî etmek suretiyle) tağutu inkâr eder ve Allah'a iman ederse kopması olmayan sapasağlam kulp (olan Kelime-i Tevhid'e) tutunmuş (ve İslam dinine girmiş) olur. Allah (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir.'[5] "[6]

5. 2/Bakara, 256
6. Ebu Davud, 2682; Es-Sunenu'l Kubrâ; Nesâi, 10982-10983

Peygamberimiz ve ashabını bozgunculuk ile suçlamak için ileri sürebilecekleri argüman birkaç hurma ağacının sökülmesi olunca konu da ilginç bir hâl almaktadır. Kanları, namusları heder etmede birbirleri ile yarış içinde olan bu toplulukların Müslimlere atabildikleri tek iftiranın birkaç ağaca zarar vermekle sınırlı olması müminler için şeref olarak yeter. Ve tabii bu, günümüzde kendimize bakmak için de bir işarettir.

Ensâr, çocuklarını Yahudilerin yanına verince bu çocuklar gerçek anne babalarını bilmelerine rağmen Yahudiler ile beraber Medine'yi terk etmeye karar verdiler. Çünkü soy bağı ile Müslim bir aileye mensup olsalar da onları farklı bir dinde yetiştiren kişiler vardı. Bu da nesillerini korumaya çalışan tüm Müslimler için uyarıdır. Çocuklarımızın bizimle kan bağlarının olması ömür boyu İslam üzere kalacaklarının garantisi değildir. Onları kimin yetiştirdiği, eğittiği, kimler ile arkadaşlık yaptıkları önemlidir. Yarın bir tercihte bulunduklarında ah vah etmenin bir anlamı kalmayacaktır.

Ben-i Nadir Yahudileri sürgün edildikten sonra İslam toplumu yeni bir hadise ile karşılaştı: Savaşsız bir şekilde ele geçen ganimetler.

Daha önceki hükümlerde savaş sırasında ele geçen ganimetlerin taksimatı ile ilgili ayrıntılar mevcuttu. Ganimetlerin beşte birlik kısmı beytu'l mala teslim edildikten sonra geri kalan kısım mücahidler arasında taksim ediliyordu. Ancak burada savaş olmadığı için yeni bir hüküm koyuldu:

"Allah'ın (fethedilen) beldelerden Resûl'üne (ihsan ettiği) fey; Allah'a, Resûl'üne, yakın akrabaya, yetimlere, miskinlere/ihtiyaç sahibi yoksullara ve yolda kalmışlara aittir. Ta ki (ganimet malları) sizden zengin olanların elinde dolanıp duran (ve kendisiyle fakirlere sürekli üstünlük sağladıkları bir sermaye üstünlüğüne) dönüşmesin. Resûl size neyi vermişse onu alın, neyi de yasaklamışsa onu bırakın. Allah'tan korkup sakının. Hiç şüphesiz ki Allah, cezası çetin olandır. (Ayrıca fey,) yurtlarından çıkarılan ve malları (ellerinden alınan), Rablerinin lütuf ve rızasını arayan, Allah'a ve Resûl'üne yardım eden fakir muhacirlere aittir. İşte onlar sadık olanların ta kendileridir."[7]

Yani bu feyin dağıtılacağı yerlere işaret edilse de genel olarak tasarruf Allah Resûlü'ne (sav) bırakıldı. Bu yapılırken de bir hikmet zikredildi:

7. 59/Haşr, 7-8

“Ta ki (ganimet malları) sizden zengin olanların elinde dolanıp duran (ve kendisiyle fakirlere sürekli üstünlük sağladıkları bir sermaye üstünlüğüne) dönüşmesin.”[8]

Bu kaide bugün sosyal devlet olma iddiasını taşıyan ama kapitalizmin bir adım ötesine bile gidemeyen tüm sistemlerin ilacı olan bir hakikattir. Şayet bir toplumda gerçekten mallar zekât ya da bu tarz düzenlemeler ile toplumun her kesimine ulaşır ise orada hakiki anlamda bir adaletten bahsedebiliriz.

Allah Resûlü (sav) daha sonra bu ganimetlerden Muhacirlere verdi. Gerekçe olarak da onların hiçbir şey almadan hicret yurduna gelmeleri gösterildi. Ancak Ensâr'dan şöyle bir itiraz gelmedi:

“Nasıl olur? Onlar hiçbir şeyleri yokken buraya geldiklerinde her şeyimize onları ortak ettik. Bizim mülkümüzden eksildi. Şimdi beraberce savaşa çıktık ama bize hiçbir şey verilmedi. Bu haksızlık değil midir?”

Bu cümleleri birçok insan rahatlıkla söyler. Ama Rabbimiz hemen bize Ensâr ile Muhacirlerin nasıl topluluklar olduğunu hatırlatıyor:

“Kendilerinden önce (Medine) yurdunu hazırlayan ve iman ehli olan (Ensar), onlara hicret edenleri severler ve (Muhacirlere) verilenlerden dolayı içlerinde bir çekememezlik hissetmezler. Şiddetle ihtiyaç duymalarına rağmen (kardeşlerini) kendilerine tercih ederler. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”[9]

Burada açık bir şekilde isar ahlakını görüyoruz. Kendileri için istediklerini kardeşleri için istemek, yaptıklarını karşılıksız olarak yapmak, kardeşlerini tercih etmek ve daha nicesi...

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

8. bk. 59/Haşr, 7
9. 59/Haşr, 9

ALLAH'IN İPİNE SARILIN!

Talha AKMAN

Bir topluluk/cemaat olarak bu dini yaşamak kişisel bir tercih ya da yaşam biçimi değil, Allah'ın ve Resûl'ünün Müslimlere kat'i bir emridir.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمٖيعًا وَلَا تَفَرَّقُواۖ وَاذْكُرُوا
نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَٓاءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ
فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًاۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ
النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَاۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ

"Allah'ın ipine hep beraber/topluca tutunun ve ayrılığa düşmeyin. Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Bir zamanlar düşmandınız da Allah kalplerinizi birbirine ısındırmıştı. O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Siz ateş çukurunun kenarındaydınız da sizi ondan kurtarmıştı. Hidayete eresiniz diye Allah ayetlerini sizin için açıklamaktadır."[1]

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın (cc) adıyla,

Allah'a (cc) hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhidle tanıştığımız zaman karşımıza çıkan kavramlar bizi bir hayli hayrete düşürmüş ve o güne kadar bunları bilmeden nasıl yaşadığımıza şaşırmışızdır. Tevhidle tanıştıktan sonra hayatımıza giren ve yine bizi şaşırtan "cemaat" kavramı, sıradan bir kişinin yaşadığı alelade bir hayatta karşısına çıkan bir mefhum olmadığı gibi karşılaştıktan sonra da anlaşılması biraz zaman alabilen bir kavramdır. Ancak, kişi iman ettikten sonra bu dini yalnız bir şekilde yaşayamaz. Bu, tek başına, herkesin kendi kafasına göre yaşayabileceği bir din olsaydı Allah (cc) cemaat olmayı/ayrılığa düşmemeyi şeriat kılmazdı:

" 'Dini (tevhidle) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin.' diye Nuh'a emrettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim, Musa ve İsa'ya emrettiğimizi sizin için dinde şeriat kıldık. Müşrikleri kendisine davet ettiğin (tevhid) onlara ağır geldi. Allah dilediği kulunu (tevhid ve ayrılıksız din için) seçer ve O'na yönelenleri hidayete erdirir."[2]

1. 3/Âl-i İmrân, 103
2. 42/Şûrâ, 13

Dini en güzel şekilde öğreten Resûlullah da bu emri çok açık naslarla öğrettiği gibi, bunu yapmanın zararlarını da çok açık bir şekilde bildirerek ayrılıktan sakındırmıştır. Sahabeye bu konu o kadar güzel ve net bir şekilde öğretilmiştir ki Resûlullah'ın vefatından sonra dahi kendi aralarında bu konuda olumsuz bir örnek yaşanmamıştır. Raşid Hilafetin sonlarına doğru çıkan problemlerin en temel noktası da cemaat olma ve ayrılığa düşmeme konusunda yapılan hatalar ve yanlışlardır…

"Allah'ın ipine hep beraber/topluca tutunun."

Arap lugatında حبل kelimesi, iki şeyi birbirine bağlayan her şey için kullanılır.[3] Bu nedenle Araplar, kişiyi güvenliğe ulaştırıp ezayı defetmesi dolayısıyla eman için حبل kelimesini de kullanır.

Allah'ın (cc) ipi nedir?

"Ebû Hayyân (rh) Zeyd ibni Erkam'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

'Dikkat edin, ben sizin aranızda iki ağır yük bırakıyorum. Bunların biri Allah'ın Kitabı'dır. O, Allah'ın ipidir. Her kim ona tabi olursa doğru yolda ve kim terk ederse dalalette olur.'[4]

Zeyd ibni Sâbit'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

'Size iki halife bırakıyorum. Allah'ın (cc) Kitabı ki o, gökyüzü ve yeryüzü arasında -veya gökyüzünden yeryüzüne- uzanmış bir iptir. İkincisi ise zürriyetim, yani Ehl-i Beyt'imdir. Bunlar Havz'da benim yanıma gelene kadar birbirinden ayrılmazlar.'[5]

Allah Resûlü (sav) Kur'ân'ı Allah'ın ipine benzetmiştir. İp denildiğinde insanın aklına gelenler şunlardır:

– Kur'ân Yüce Allah'ın (cc) ipi, yer ile gök arasındaki kutlu bağıdır. İpin bir ucu âlemlerin Rabbinin, diğer ucu Kur'ân okuyucusunun elindedir. Kişi Kur'ân'a tutunduğunda hakikatte Rabbine tutunmaktadır. İpin en önemli işlevi iki şeyi birbirine bağlamak, kopmalarına engel olmaktır. Bu ifade, Kur'ân'da emredilen 'Allah'a tutunmak' (i'tisamu billah) emrinin Kur'ân'a tutunarak gerçekleşeceğinin de delilidir:

3. bk. El-Mufredât, h-b-l maddesi, s. 217
4. Müslim, 2408
5. Ahmed, 21578

'Tevbe edenler, (hatalarını) düzeltenler, **Allah'a tutunanlar** ve dinlerini (içine şirk ve riya karıştırmadan) Allah'a halis kılanlar; bunlar (münafıklarla değil), müminlerle beraberdir. Ve Allah, müminlere büyük bir ecir verecektir.'[6]

'Allah'a iman edip **O'na tutunanlara gelince**, onları kendinden olan bir rahmete, lütuf ve ihsana dâhil edecek ve (sonunda Allah'a ulaşacakları) dosdoğru yola hidayet edecektir.'[7]

'Allah yolunda hakkıyla/Allah'ın şanına yakışır şekilde cihad edin. O sizi seçti. Dinde size bir darlık/güçlük yüklemedi. Atanız İbrahim'in milletine (uyunuz)! O (Allah) sizleri bundan önce de bunda da Müslimler/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullar diye isimlendirdi ki, Resûl size, siz de insanlara şahitlik edesiniz. Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, **Allah'a tutunun.** O, sizin Mevlanızdır. Ne güzel bir dost ve ne güzel bir yardımcı!'[8]

Her insan, içinde İlahi ruh taşır; ki insanın özü olan tevhid fıtratı ona üflenen o mübarek nefhadan kaynaklanır. Kişinin Kur'ân okuması gökle, yani kökle (fıtrat/İlahi nefha) bağ kurması, fıtratı şeriatla birleştirmesidir. Fıtratı şeriatla, insanı kendi özüyle buluşturan memba Kur'ân'dır.

– İp bir şeyi çekip çevirmeye, onu yönlendirmeye vesiledir. Kur'ân'ın Allah'ın (cc) ipine benzetilmesi, insanı çekip çevirdiğine ve ona yön verdiğine işarettir. Kur'ân ile hemhâl olan insanların Kur'ân'dan yaptıkları ilginç istidlaller ve neredeyse her meselede Kur'ân'dan onlara yol gösterecek bir rehber bulmalarının sırrı, Kur'ân'ın Allah'ın ipi olmasıdır. Mesrûk (rh), 'Sahabeye ne sorduysak onun ilmi mutlaka Kur'ân'da vardı, (Kur'ân'dan cevap verirlerdi). Ancak bizim ilmimiz ondan eksik/geri kaldı.'[9] der.

– İp, tırmanma ve yükselme vesilesidir. Bulunduğu yerden daha yükseklere çıkmak isteyen, bir ipe tutunur. Kur'ân da böyledir… Ona tutunanı yüceltir.

Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

'Kıyamet Günü, Kur'ân okuyan kimseye, 'Oku ve yüksel.' denilecektir. 'Dünyada tertil üzere okuduğun gibi burada da tertil üzere oku. Şüphesiz senin makamın, okuyacağın son ayetin yanındadır.' denilir.'[10] "[11]

– Allah'ın (cc) ipi hakkında İbni Mes'ûd (ra) şöyle demiştir; "Allah'ın (cc) ipi cemaattir. Sizin üzerinize cemaat olmanız gerekir. Çünkü o Allah'ın (cc) ipidir ve ona tutunmayı emretmiştir. Sizin cemaat olmada kerih gördüğünüz şey, fırkalaşmakta hoşunuza giden şeyden daha hayırlıdır."[12]

6. 4/Nisâ,146
7. 4/Nisâ, 175
8. 22/Hac, 78
9. Fedâilu'l Kur'ân, Ebû Ubeyd, s. 96
10. Ebu Davud, 1464; Tirmizi, 2914
11. Anlamak ve Yaşamak İçin Kuran Okumaya Çağrı, s. 136-138
12. El-Mustedrek, 8888

“Ve ayrılığa düşmeyin.”

El-Latîf olan Rabbimiz kulları için İslam dininden razı olduktan sonra onların bir cemaat/topluluk olarak bu dini yaşamalarını emretmiştir. Konunun önemine binaen açık emirlerde bulunduğu gibi, şer’i sorumluluklarla da kullarının kalbine bu şuuru yerleştirir. Cemaatle namazları buna örnek olarak verebiliriz. Her birimiz Fâtiha Suresi’ni okurken, “Biz, yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz.” diyoruz. Bu, mümine bu dinin bir cemaat/topluluk dini olduğu şuurunu işler.

Cemaat olmayanları/Ayrılığa düşenleri ise üzerinde konuştuğumuz bu ayetten iki ayet sonra Ehl-i Kitab’a benzeterek kullarını bundan sakındırmıştır:

“Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra ihtilaf edip ayrılığa düşenler gibi olmayın. Bunlar için büyük bir azap vardır.”[13]

Dini en güzel şekilde öğreten Resûlullah da (sav) bu emri çok açık naslarla öğrettiği gibi ayrılığa düşmenin zararlarını da çok açık bir şekilde bildirerek ayrılıktan sakındırmıştır. Sahabeye bu konu o kadar güzel ve net bir şekilde öğretilmiştir ki Resûlullah’ın (sav) vefatından sonra dahi kendi aralarında bu konuda olumsuz bir örnek yaşanmamıştır. Raşid Hilafetin sonlarına doğru çıkan problemlerin en temel noktası da cemaat olma ve ayrılığa düşmeme konusunda yapılan hatalar ve yanlışlardır…

Resûlullah (sav) cemaat olmamanın verdiği zararla ilgili şöyle buyuruyor:

“Sürüye zarar veren kurt olduğu gibi, insanın kurdu da şeytandır. Kurt, sürüden uzak ve ayrı olan koyunu kapar (şeytan da cemaatten uzak ve ayrı olanı kapar). Dağlardan (uzletten) sakınınız. Cemaat, toplum ve mescidlerde olunuz.”[14]

Ebû Hureyre’den gelen bir hadiste Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Allah (cc) sizin için şu üç şeyden razı oldu: Sadece kendisine ibadet etmeniz ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmamanız. Bir bütün/cemaat olarak Allah’ın (cc) ipine sarılmanız ve ayrılığa düşmemeniz. Ve başınıza gelen emîr sahiplerine nasihat etmeniz. Allah (cc) şu üç şeyden de razı olmaz: Kîl-u kâl (Arkadan konuşmak, dedikodu yapmak), çok fazla soru sormak ve malı zayi etmek.”[15]

13. 3/Âl-i İmrân, 105
14. Ahmed, 22029
15. Müslim, 1715

Enes ibni Mâlik’ten (ra) gelen başka bir rivayette ise Resûlullah (sav) şöyle buyuruyor:

“Ben-i İsrail yetmiş bir parçaya bölündü. Benim ümmetim yetmiş iki parçaya bölünecektir. Cemaat olanların dışında hepsi ateşe girecektir.”[16]

Bir topluluk/cemaat olarak bu dini yaşamak kişisel bir tercih ya da yaşam biçimi değil, Allah’ın (cc) ve Resûl’ünün Müslimlere kat’i bir emridir:

“Allah ve Resûl’ü bir şeye hükmettiğinde, mümin erkek ve mümin kadının o işlerinde seçim hakları yoktur. Kim de Allah’a ve Resûl’üne isyan ederse, muhakkak ki apaçık bir sapıklıkla sapmıştır.”[17]

“Allah’ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Bir zamanlar düşmandınız da Allah kalplerinizi birbirine ısındırmıştı. O’nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Siz ateş çukurunun kenarındaydınız da sizi ondan kurtarmıştı.”

Allah’ın (cc) burada kimlerden bahsettiğiyle ilgili olarak müfessirlerden farklı rivayetler gelmiştir. Müfessirlerden bazıları, sonradan iman eden müşrikler hakkında olduğunu söylemiştir. Bazıları ise bu ayet-i kerimenin Evs ve Hazrec kabilesi hakkında olduğunu söylemiştir. Bilindiği üzere Evs ve Hazrec Medine’nin iki büyük kabilesiydi ve aralarında uzun yıllar süren bir çekişme ve kavga hâli vardı. Nübüvvetin on birinci yılında, Hazrec Kabilesi’nden altı kişinin Akabe’de Resûlullah’a (sav) iman etmeleri ve İslam dinini Medine’ye götürüp orada davet yapmaları sonucunda Evs Kabilesi de iman etti ve aralarındaki husumet de Allah’ın (cc) izniyle, tevhidle son bulmuş oldu.

Allah (cc) tevhid nimetiyle kullarına bir hatırlatmada bulunuyor! Tevhidin onların dünya ve ahiret hayatlarına nasıl bir etkisi olduğunu hem geçmişlerini onlara hatırlatarak hem de uhrevi olarak içinde bulundukları durumdan örnek vererek gözler önüne seriyor. İman etmeden önce cehennem azabına girmek üzereyken Rabbleri onlara merhamet etti ve hidayet edip onları ateş çukurundan kurtardı. Onlar iman etmeden önce birbirlerine milliyetçilik, kavmiyetçilik ve atalarla övünme gibi cahiliyeden gelen kokuşmuş davalardan dolayı düşmanlardı. Onların bu düşmanlığını hiçbir şey bitiremeyecekti, tâ ki tevhidle kalpleri bir araya gelinceye kadar…

“(Allah,) onların kalplerini birbirine ısındırdı. Sen yeryüzündekilerin tamamını harcasaydın, yine de onların kalplerini birbirine ısındıramazdın. Ama Allah onların arasını ısındırdı. (Çünkü) O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm’dir.”[18]

Bununla birlikte Allah (cc), kullarına şükretmeleri gereken çok büyük bir nimeti hatırlatıyor: İman etmeden önce bir ateş çukurunun kenarında olmak… İman ettikten

16. İbni Mace, 3993; Ahmed, 12208
17. 33/Ahzâb, 36
18. 8/Enfâl, 63

sonra her birimizin bunu kendine hatırlatması ve Allah'ın (cc) hidayet etmesiyle bu ateş çukurundan kendisini kurtarmasından dolayı hamdetmesi gerekir. İman etmemiş kişinin durumu bu derece vahimdir. Her ân içine düşmek üzere olduğu bir ateş çukurunun kenarındadır... Kişiyi bu ateş çukurundan çekip kurtaran Allah'ın (cc) ipidir.

"Hidayete eresiniz diye Allah ayetlerini sizin için açıklamaktadır."

Ayetin son kısmında Rabbimiz (cc) ayetlerinin açık olmasından ve bunun hikmetlerinden birini kullarına bildiriyor: Hidayete eresiniz diye; ateş çukurunun kenarından kurtulup Allah'ın (cc) ipine sarılıp ayrılığa düşmeyesiniz diye...

Kur'ân-ı Kerim'i okuyan bir müminin Kur'ân'ı bu bakış açısıyla okuması gerekir. Aklındaki sorulardan, kalbindeki şüphelerden ve yaşadığı vakadaki fitnelerden bu Kitap'la kurtulup doğru yola çıkacağını bilerek okuması gerekir. Bu, Kur'ân-ı Kerim'in özelliklerindendir:

"Bu Kitap; kendisinde hiçbir şüphe olmayan, takva sahiplerine yol gösteren bir Kitap'tır."[19]

Bir kulun, Allah'ın (cc) Kitabı'nın özelliği olarak belirttiği faydalarını hayatında görebilmesi için ilk olarak Kur'ân-ı Kerim'e karşı bakış açısını düzeltmesi gerekir ve Kur'ân'ı Kur'ân'dan tanıması gerekir. Bu olmadığı takdirde -Allah (cc) muhafaza- Kur'ân onun imanını arttırması gerekirken kalbindeki hastalıkları arttırır:

"Bir sure indirildiğinde onlardan bir kısmı: 'Bu sure hanginizin imanını arttırdı?' derler. İman edenlere gelince, onların imanını arttırmıştır ve onlar (Allah'ın müminlere yönelik vaadleriyle) müjdelenmektelerdir. Kalplerinde hastalık olanlara gelince, onların (kalplerinde bulunan) pisliklere pislik katmış ve onlar kâfir olarak ölmüşlerdir."[20]

Selam ve dua ile...

19. 2/Bakara, 2
20. 9/Tevbe, 124-125

Enes DOĞAN

SAHABE VE HADİS RİVAYETİ

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun...

Bu yazıyla beraber Sünnet üzerine yazı dizimizde yeni bir konuya geçiyoruz: "Sahabe ve hadis rivayeti". Bu bölümde şu meseleleri incelemeye gayret edeceğiz: Sahabenin tanımı, İslam'daki yerleri, hadis rivayetindeki rolleri, Sünnete bağlılıkları, öğrenme, öğretme ve muhafaza gayretleri...

Önce sahabe kavramı hakkında bilgi sahibi olalım:

Sahabe Kimdir?[1]

Sahabe "صُحْبَةٌ" kökünden türemiştir. Lugatta "kişinin bir başkasına arkadaşlık etmesi, beraber bulunması" anlamına gelir. Birlikteliğin süresi önemli değildir. Az da olabilir, çok da olabilir. Uzun da olabilir, kısa da olabilir, fark etmez.

Sahabenin ıstılah anlamına baktığımızda farklı görüşler bulunduğunu görmekteyiz. Bu görüşleri iki başlık altında değerlendirebiliriz:

Hadis Âlimlerinin Yanında Sahabe

Sahabenin tarifi hakkında hadis âlimlerinden birçok görüş nakledilmiştir. Bu tariflerin en güzeli İbni Hacer'in yaptığı tariftir:

"Sahabe, mü'min olarak Peygamberle karşılaşan ve imanla vefat eden kimsedir. Peygamber'le görüşmesinin uzun veya kısa sürmesi; ondan hadis rivayet edip etmemesi, onunla birlikte savaşıp savaşmaması, onunla hiç konuşmadan sadece bir kere görmüş olması ya da âmâ olduğu için hiç görememiş olması söz konusu şahsın sahabi sayılmasına engel değildir."[2]

Bazı âlimler birçok fıkıh usulü âliminin tercihinin de bu yönde olduğunu belirtir.[3]

Bu tanıma göre:

– Allah Resûlü'nü gördüğünde küfür üzere olan, o vefat ettikten sonra iman eden kişiler sahabi değildir. Mesela, sonradan İslam'a giren Kayser'in elçisi sahabi sayılmamıştır.

Allah Resûlü'nü bir defa da olsa gören sahabi sayılır. Ancak bu onların Allah Resûlü'yle sürekli beraber olan sahabilerin derecesinde olacakları anlamına gelmez. Yani, Allah Resûlü'yle yirmi üç sene beraber olan Ebû Bekir'le onu bir defa görüp çölde yaşayan bir sahabi aynı fazilete sahip değildir.

1. bk. Tedrîbu'r Râvî (Çeviri), Suyuti, 2/1168; Sahabe ve Hadis Rivayeti, Prof. Dr. Nevzat Âşık, s. 15; Mine'n Nebiy ile'l Buhâri, Dr. Ahmed Snober, s. 39
2. El-İsâbe fî Temyîzi's Sahâbe, 1/158
3. El-Bahru'l Muhît, Zerkeşî, 6/ 190

– Allah Resûlü (sav) vefat ettikten sonra irtidat eden ve küfür üzere ölenler sahabi sayılmazlar. Abdullah ibni Hatal bunun örneğidir. İslam'a girmiş, Medine'ye hicret etmiştir. Sonra bir Müslim'i öldürmüş, kısastan kurtulmak için Mekke'ye kaçmış, irtidat etmiştir. Mekke'nin Fethi'nde Kâbe'nin örtüsüne sarılı olduğu hâlde öldürülmüştür.

İrtidat etmiş ancak Allah Resûlü (sav) hayattayken iman etmişse sahabi sayılır. İrtidat edip Mekke'nin Fethi'nde İslam'a giren Abdullah ibni Ebi's Serh bunun örneğidir...

İrtidat etmiş ve Allah Resûlü (sav) vefat ettikten sonra İslam'a girmişlerse sahabi sayılıp sayılmama konusunda ihtilaf vardır. Allah (cc) en doğrusunu bilir.

– Allah Resûlü (sav) hayattayken iman eden ancak onu göremeyenler sahabi sayılmazlar. Tabiinin büyüklerinden Ebu'r Reca el-Utaridi, Şureyh ibni Haris el-Kindi, Ebu Osman en-Nehdi bunun örneklerindendir.

– Allah Resûlü'nü (sav) gözle görmek sahabi olmak için şart değildir. Önemli olan onunla karşılaşmaktır. Mesela, Abdullah ibni Ümmi Mektum gözleri görmeyen biriydi. Ancak sahabi oluşuyla ilgili hiçbir tereddüt yoktur.

– Sahabi olmak için savaşa katılmak şart değildir. Örneğin, Hassan ibni Sabit herhangi bir savaşa katılmamıştır, ama sahabidir. Rivayette bulunması da şart değildir. Sahabe olup kendisinden rivayet aktarılmamış birçok kişi vardır.

Fıkıh Usulü Âlimlerinin Yanında Sahabe:

Fıkıh Usulü âlimlerinin yanında sahabe, Allah Resûlü (sav) ile birlikte uzun bir süre beraber kalan kişilerdir. Bu sürenin miktarında farklı görüşler vardır. Altı ay, bir iki sene veya bir iki gazveye katılma gibi ölçüler verilir. Bazıları da bir ölçü vermez, bunun takriben tespit edilebileceğini belirtir.

Tanımların Değerlendirilmesi

Bu iki tanımla ilgili şu hususlara dikkat çekebiliriz:

a. Hadis âlimlerinin tanımının dayanağı lugattır. Çünkü lugatta az ya da çok birliktelik sohbet sayılır. Hâliyle Allah Resûlü'yle az da olsa birlikte bulunan, karşılaşan kişiler sahabi sayılırlar. Usul âlimlerinin tanımının dayanağı ise örftür. Çünkü örfte az süre; sohbet, arkadaşlık için yeterli değildir. Sohbet, arkadaşlık uzun bir süre birlikteliği gerektirir. Ancak bu sürenin ne kadar olacağı konusunda kesin bir karara sahip değillerdir.

b. Hadis âlimlerinin yaptığı tanımda genişlik vardır. Allah Resûlü'nü (sav) -kısa bir süre de olsa- gören herkesi kapsar. Usul âlimlerinin tanımında ise daraltma vardır. Çünkü onların tanımına göre Allah Resûlü'nü (sav) her gören veya az da olsa birlikte bulunan değil, uzun süre birlikte olan sahabi sayılır. Tanım böyle olunca sahabi sayısı azalır. Hâliyle usul âlimlerinin yanında sahabe olanlar hadis âlimlerinin yanında da sahabedir. Ancak hadis âlimlerinin yanında sahabi olan herkes usul âlimlerince sahabi addedilmez.

c. Neden farklı tanımlar var? Usul âlimleri neden farklı bir tanım yaptı? Bunun nedeni şu olabilir: Bir şeyi tanımlamada her bir ilim dalı diğerinden farklılık gösterebilir. Çünkü her birinin kendine özgü değerlendirme ölçütleri vardır ve gayeleri farklıdır.

Hadis usulünün gayesi bir haberin Allah Resûlü'nden (sav) hiçbir kopukluk olmadan geldiğini tespit etmektir. Hâliyle muhaddisler sahabe kavramını buna göre tanımlamış, "Allah Resûlü'nü görmüş olmak" hem sahabilik için hem de rivayetin Allah Resûlü'ne (sav) nispeti için yeterli sayılmıştır.

Fıkıh Usulü'nün gayesi ise deliller, delillerden istinbat metodlarıdır. Fıkıh Usulü'nde bu konunun gündeme geldiği yer sahabenin Allah Resûlü'nden (sav) rivayetleri değil, sahabenin kendi sözleridir. Yani, "Sahabe sözü delil sayılır mı? Bunun şartları nedir? Sahabinin sözünün kuvveti nedir?" gibi konular Fıkıh Usulü'nün konusudur. Hâliyle Fıkıh Usulü'nde sahabe kavramı "hakkında delil bulunmayan konularda sahabe görüşlerinin yeri" açısından tanımlanmıştır. Sahabe görüşünün kuvveti açısından da uzun süre birliktelik şartını koymuşlardır. Hâliyle her bir tanım kendi dalında doğru sayılabilir. Allah (cc) en doğrusunu bilir.[4]

Burada şuna da dikkat çekebiliriz: Allah Resûlü'nü (sav) bir defa da olsa gören sahabi sayılır. Ancak bu onların Allah Resûlü'yle (sav) sürekli beraber olan sahabilerin derecesinde olacakları anlamına gelmez. Yani, Allah Resûlü'yle yirmi üç sene beraber olan Ebû Bekir'le (ra) onu bir defa görüp çölde yaşayan bir sahabi aynı fazilete sahip değildir. Ancak ortak yönleri, biri meşhur olmamış olsa da ikisinin de sahabi olmasıdır.[5] Enes ibni Mâlik'ten aktarılan şu sözü de böyle anlayabiliriz:

Mûsâ es-Sebelâni şöyle der:

"Enes ibni Mâlik'e dedim ki: 'Allah Resûlü'nün (sav) ashabından, senden başka kimse kaldı mı?' O şöyle dedi: 'Bedevilerden onu görmüş olan bazı insanlar var. Onunla dostluk (sohbet) eden kimse ise kalmamıştır.' "[6]

d. Fıkıh Usulü âlimlerinin tanımı "uzun süre birlikteliği, bir iki savaşa katılmışlığı, Allah Resûlü'nden rivayeti olmayanlar mutlak olarak sahabe değildir" diye anlaşılırsa çıkışı mümkün olmayan bir çıkmaza düşülür. Şöyle ki, sahabi oluşlarında ihtilaf bulunmayan ama belirtilen ölçülere uymayan kimseler vardır.

Örneğin, Cerir ibni Abdullah ve Abdullah ibni Sercis ittifakla sahabidir. Ama Allah Resûlü'nü (sav) az görmüşlerdir. Yine Hassan ibni Sabit sahabidir. Ancak hiçbir

4. bk. Cuhûdu's Sahabe fî Rivâyeti's Sünneti ve Tedvînihâ ve Medâ Tesebbutihim fî'r Rivâye, Hişâm Yusrî Muhammed el-Arabi, s. 215
5. bk. Telkîhu Fuhûmi Ehli'l Eser, İbnu'l Cevzi, s. 72
6. El-Bâisu'l Hasîs, Ahmed Şakir, s. 365 (39. Bölüm)

gazveye katılmamıştır. Ayrıca sahabi olup rivayette bulunmayanlar çoktur...

e. Fıkıh Usulü âlimlerinin tanımıyla ilgili şuna dikkat edilmesi gerekir: Bu tanım yanlış anlaşılabiliyor veya bazı kötü niyetli kişiler tarafından kullanılabiliyor. Şöyle ki; bazı kişiler, bu tanımı istismar ederek sahabeliği ve adaleti sabit olan kişileri sahabi görmeyebilir, adaletlerini sorgulayabilir, onlara ta'n edebilir, rivayet ettiklerinde kuşku duyabilir veya kuşku uyandırma gayretine malzeme yapabilir. Eğer bu tanım, bu görüşe hizmet edecek bir manayla alınırsa kuşkusuz batıl bir tanımdır. Zira İslam'ı tahrif etmeye çalışan zındıklara bir giriş kapısı olur.

Ebû Zur'a Er-Râzî (rh) şöyle der:

"Eğer Allah Resulü'nün (sav) ashabından birini ayıplayıp duran herhangi birini görürsen bil ki o zındıktır. Zira Allah Resulü (sav) bizim yanımızda haktır. Kur'an haktır. Getirdiği şeyler de haktır. Bütün bunları bizlere ileten ise hiç şüphesiz sahabedir. Bu zındıklar Kur'an ve Sünneti yok etmek amacıyla bizim şahitlerimizi (sahabeyi) cerh etmek istiyorlar. Öyleyse onları cerh etmek daha evladır, onlar zındıktır."[7]

f. Bu bölümü muhaddislerin tanımını tercih ettiğimizi belirterek ve buna dair şu delilleri zikrederek kapatalım:

"Sahabe" kavramının tam olarak ne anlama geldiğini Allah Resûlü'nün (sav) ve ashabının kullanımlarından anlayabiliriz:

Ebû Saîd El-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Öyle bir zaman gelecek ki insanlar arasında savaşlar olacak. Savaşçılara, 'İçinizde Resûlullah'ın (sav) ashabından/onunla sohbette bulunan biri var mı?' diye sorulacak ve 'Evet.' cevabı verilecek. O sahabe sebebiyle zafer elde edilecek ve fetih gerçekleşecek..."[8]

İmam Müslim'in rivayet ettiği bir başka lafızda. "Onlara, 'İçinizde Resûlullah'ı gören bir kimse var mı?' diye sorulur..."[9]

Dikkat edilirse Buhari'nin lafzında "Resûlullah'ın (sav) ashabından/onunla sohbette bulunan" diye geçen kısım, Müslim'in lafzında "Resûlullah'ı gören bir kimse" olarak yer alır. Bu iki lafız birbirini açıklamaktadır: sahabe, Allah Resûlü'nü (sav) gören kişidir.

Vasile ibni el-Eska'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Aranızda beni gören ve arkadaşlık (sohbet) yapan kişiler (sahabe) bulundukça hayır üzere olmaya devam edeceksiniz. Allah'a yemin olsun ki aranızda beni göreni ve arkadaşlık (sohbet) yapanı gören ve arkadaşlık yapan kişiler (tabiin) oldukça hayır üzere kalmaya devam edeceksiniz."[10]

Hadis, sahabenin Allah Resûlü'nü (sav) gören kişiler olduğunu net bir şekilde göstermektedir.

Ebû Saîd El-Hudrî (ra) şöyle der:

"...Sonra o bedevinin Ömer ibni'l Hattâb'a getirildiğini gördüm. Bu kişi Ensâr için hoş olmayan sözler söylemişti. Ömer (ra) onlara dedi ki: 'Onun Allah Resûlü'yle (sav) sohbeti olmasaydı ona ne yapacağımı bilirdim. Ancak onun Allah Resûlü'yle sohbeti vardır.' "[11]

Bedeviler çölde yaşayan, nadiren şehre inen insanlardır. Hâliyle bu bedevinin Allah Resûlü'yle (sav) sohbeti/birlikteliği uzun, fazla değildir. Buna rağmen Ömer (ra) onun Allah Resûlü'yle (sav) sohbetinin bulunduğu söyler. Bu, kısa da olsa Allah Resûlü'yle (sav) birlikte bulunanların sahabe sayıldığını gösterir.

* * *

Bir sonraki sayımızın sayfa aralarında buluşmak duasıyla...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun...

7. El-Kifâye fî İlmi'r Rivâye, Hatîb el-Bağdâdî, s. 49
8. Buhari, 2897; Müslim, 2532
9. Müslim, 2532
10. Musannef-i İbn Ebi Şeybe, 32417
11. El-İsâbe fi Temyîzi's Sahâbe, 1/164

Emre ACAR

ASIL ZENGİNLİK

Gönül zenginliği, ahlak azığımızda her daim olmalıdır. Soframızı komşumuzla, malımızı yoksullarla, barınağımızı yolda kalanlarla, şefkatimizi yetimlerle, bilgimizi cahillerle, ahlakımızı yobazlarla, sıdkımızı hainlerle, insanlığımızı insanlarla paylaşarak gönlümüzü geniş, kalbimizi tok tutmalıyız. Hakeza Rabbimizin verdiği nimetlere hamdetmeli, onunla yetinmeli, diğer insanların elinde olanlara tamah etmemeli/hased duymamalı, imkânımız varsa dinine ve ırkına bakmaksızın başkalarıyla paylaşmalıyız.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Kıymetli Kardeşim,

"Zengin kimdir?" diye bir soru yöneltilse birçoğumuz mal mülkle ilintili bir cevap veririz. Kapitalist düzenin iliklerimize kadar maddeyi aşıladığı, manevi bilincin neredeyse tükendiği bu dönemde başka bir cevap beklemek elbette beyhudedir. Toplum olarak hem insanlığımızdan hem de maneviyatımızdan yoksun, ilişkilerini madde üzerine kuran bir millet olduk. Sonuç olarak, asıl zenginlikten mahrum kaldık.

Gelin, "Zengin kimdir?" sorusunu bir de asıl kaynağımıza, rehberimize soralım. Allah Resûlü (sav), bu sorumuzu insanlığa insanlığı öğreterek cevaplamıştır:

"Gerçek zenginlik, malın çokluğu değil, gönül zenginliğidir."[1]

Hadisten de anlaşıldığı üzere nice zengin vardır ki gönlü tok olmadığından fakirdir. Nice fakir vardır ki kalp ve gözü tokluğuyla iki cihan zenginidir. Sen hangi sınıfa talipsin? Zengin mi, yoksa fakir mi?

Gönül zenginliği büyük bir mertebedir. Herkes buna ulaşamaz. Gönül zenginliği; yaratanı ve neden yaratıldığını bilen, İlahi değerlere göre hayatını yaşayan, ahiret bilinci olan, kadere teslim olmuş kişilerin ahlakıdır. Gönül zenginliği peygamberlerin, salih insanların ahlakı ve Rabblerinden en büyük niyazlarıdır. Bundandır ki Peygamberimiz dualarını gönül zenginliği talebiyle süslemiştir:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى، وَالتُّقَى، وَالْعَفَافَ، وَالْغِنَى

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği isterim."[2]

Yeryüzünün en tehlikeli ve yerilmiş ahlakı, doymayan nefis ve korkmayan kalptir. Doymayan nefis ve korkmayan kalp, zulmün kapılarını açar ve önüne geçilmediğinde her tarafı kuşatıp helak eder. Tarih sayfalarındaki ve çağımızdaki zulümlere bakınca temelinde bu ahlakın yattığını görüyoruz. Bu ahlaktan uzaklaşılmalı ve tedavi edilmelidir. Ki kurtuluş ve sükûnet elde edilebilsin.

Üzülerek belirtmek gerekir ki bu ahlak toplum arasında hızla yaygınlaşmakta, Müslimler de bundan nasibini almaktadır. Toplum içerisinde, kendisinin dışındakileri hakir

1. Buhari, 6446; Müslim, 1051
2. Müslim, 2721

gören, konuşmaya dahi tenezzül etmeyen, aynı ortamı paylaşmayan, aynı sofrada yemek yemeyen, kendisini dünyanın sahibi gören, malının çokluğuyla azgınlaşmış, şöhretiyle şımarmış, diplomasıyla büyüklenmiş kişiler mevcuttur. Bundan dolayıdır ki Allah Resûlü (sav) doymayan nefisten ve korkmayan kalpten Allah'a (cc) sığınmıştır:

"Allah'ım! Fayda vermeyen ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten, kabul olunmayan duadan sana sığınırım."[3]

Aziz Kardeşim,

Gönül zenginliği ne demektir?

Gönül zenginliği, kişinin Allah'ın verdiğine ve aldığına razı olması, elinde olanla yetinmesi, başkasına verilen nimetlere tamah etmeyip aç gözlülük yapmaması ve nefsin isteklerinde başkalarını nefsine tercih etmesidir:

"Kendilerinden önce (Medine) yurdunu hazırlayan ve iman ehli olan (Ensar), onlara hicret edenleri severler ve (Muhacirlere) verilenlerden dolayı içlerinde bir çekememezlik hissetmezler. Şiddetle ihtiyaç duymalarına rağmen (kardeşlerini) kendilerine tercih ederler. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."[4]

"Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz."[5]

"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin; insanların ellerinde bulunana (nimet ve imkânlar) rağbet etme ki, onlar (da) seni sevsin."[6]

Her konuda olduğu gibi bu hususta da Allah Resûlü (sav), en güzel örneğimizdir. Mekke'de peygamberliğin ilk yıllarında birçok nimetten mahrum kaldı. Boykot dönemleri geçirdi. Günlerce aç kaldı. Yaşadığı olumsuzluklara karşı serzenişi olmadı, elindeki imkânlarla, nimetlerle yetindi. Karşılaştığı bu hâllere karşı Rabbine hamdetti. Elindeki nimetleri herkesle paylaştı. Gücünün yetmediği yerlerde ise onlara sabrı tavsiye etti ve cennet müjdesi verdi.

Medine, İslam devleti olunca imkânlar fazlalaştı, devlet olarak Resûlullah (sav) güç sahibi oldu. Özellikle Mekke'nin Fethi ve Huneyn Gazvesi'nde elde edilen ganimetlerle bu gücü daha da arttı. İsteseydi elindeki malı mülkü düşmanı olan Mekke ehline ve onunla savaşanlara vermeyebilir, intikam alabilirdi. Ancak Allah Resûlü (sav) bu şekilde yapmadı. Gönül zenginliğiyle muamele etti. Bu gazvede elde ettiği ganimetleri, yeni iman edenlere ve henüz iman etmeyenlere dağıttı. Gaye, kalplerinin imana yumuşamasıydı. Allah Resûlü'nün gönül zenginliği yeni iman edenlerin imanını pekiştirdiği gibi, diğerlerinin de iman etmesini sağladı.

Gönül zenginliği, ahlak azığımızda her daim olmalıdır. Soframızı komşumuzla, malımızı yoksullarla, barınağımızı yolda kalanlarla, şefkatimizi yetimlerle, bilgimizi cahillerle, ahlakımızı yobazlarla, sıdkımızı hainlerle, insanlığımızı insanlarla paylaşarak gönlümüzü geniş, kalbimizi tok tutmalıyız. Hakeza Rabbimizin verdiği nimetlere hamdetmeli, onunla yetinmeli, diğer insanların elinde olanlara tamah etmemeli/hased duymamalı, dinine ve ırkına bakmaksızın imkânımız nispetince başkalarıyla paylaşmalıyız.

Kıymetli Kardeşim,

Yazıma son verirken gönül zenginliğine dair bir hadisi de örnek vermek istiyorum:

Ukbe ibni Âmir'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Resûlullah ile beraberdim. Ondan önce elini tuttum ve 'Ey Allah'ın Resûlü! Bana amellerin/davranışların en güzelini öğret ki onu yapayım.' dedim.

Resûlullah elimi tuttu ve bana, 'Sana gelmeyene git, vermeyene ver, zulmedeni affet.' buyurdu."[7]

Subhanallah! Gelmeyene gitmek, vermeyene vermek, zulmedeni affetmek. Gerçekten çok zor bir amel. Evet, şimdi kendimize soralım: Gelmeyene gidebilir miydim? Vermeyene verebilir miydim? Zulmedeni affedebilir miydim? İşte tüm bunları yapabilmek gönül zenginliğine bağlıdır.

Rabbim bizleri gönlü zengin olan, değerlerini İslam üzere belirleyen kurtulmuş kullarından eylesin. Allahumme Âmin.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidi ile...

3. Müslim, 2722
4. 59/Haşr, 9
5. Buhari, 13; Müslim, 45
6. İbni Mace, 4102
7. Ahmed, 17334

Ömer AKDUMAN

ÂNSIZIN ALDI BİZİ BİZDEN

Bize yeni bir hayat bahşedilmiş gibi... Kıymetini bilmediğimiz, bilemediğimiz günlerin, ayların, yılların, ömrümüzün kıymetini bilecektik artık, kesinlikle bilecektik! Eskisi gibi olmayacaktı hiçbir şey...

Müsaadenizle İmam Nevevî'nin 40 Hadis isimli kıymetli eserinin şerhini yaptığımız yazı dizimize bu ay ara vereceğiz. Tıpkı depremin sıradan bir hayatın akışına ara verdiği gibi. Önümüzdeki ay nasipse devam edeceğiz, inşallah.

I

Her zaman yaptığımız gibi her birimiz yarına dair planlar çizdik. İşlerimiz, ziyaretlerimiz, gideceğimiz yerler, görüşeceğimiz kişiler... Belki kimilerimiz ertesi gün yiyeceği yemekleri bile ayarlayarak bir günü bitirdi. Uykuya geçti. Dinlenecek ve sabaha erkenden işe gidecektik. Hanımlar da işlerine koşacak, evlerini temizleyecek, belki misafir alacaktı. Her zamanki gibi. Sabah vakti deliksiz uyuduğumuzla övünecektik. Sıcacık yatağımıza güven ve huzur içinde uzandık...

Her birimizin, uykumuzun en derinlerlerinde olduğu bir saat 4.17. Büyük bir sarsıntıyla uykumuzdan sıçradık. Ne oluyor diye sağa sola bakınırken deprem olduğunu anlamakta gecikmedik. Avizeler sallanıyor, dolaplar sağa sola yalpalıyor, duvarlar sanki üzerimize yürüyordu. Hemen tekbirler, besmeleler, Lailaheillallah zikirleriyle niyazda bulunduk... O'ndan bekledik, O'ndan umduk. Durdurabilse bu sarsıntıyı sadece O (cc) durdururdu çünkü. İnsan, cin, melek ve hatta nebi... hiçbir şey ve hiçbir kimse bu sarsıntıyı durduramazdı. Birilerinin karada uçan, denizde yürüyen şeyhleri de dâhil buna. İliklerimize kadar hissettiğimiz bu hakikat, çağlar üstü, zamandan bağımsız, dönemsel olmayan bir hakikatti. Âdem Babamızın yaratılışında her bir hücremize yerleştirilen fıtratın içinde bu hakikat de vardı. Yaptığımız zikirler başımıza ânsızın bir gece vakti gelen bu felaketi azalttı mı bilemiyoruz. O'nun (cc) katında bunun bilgisi. O'nun (cc) yanında. Evlatlarımızı kucaklayıp sarmalamak istedik. Yapabildiğimiz kadar onları korumalı ve yanlarında olmalıydık. Onlar da çok korkmuş, âdeta gözleri yuvalarından fırlayacak hâle gelmişti... Zor bela yürüyebildik. Sarıldık. Yere kapaklandık ve ölümü bekledik. Binanın üzerimize göçmesini, sonra bu gecenin karanlığında sessizce bizi de alıp götürmesini bekledik, istemesek de... Büyük bir gürültüyle kapandı kimimizin üzerine binanın molozları. On binlerin üzerine göçtü huzur ve sükûnetle içerisinde yaşayıverdiğimiz evlerimiz. Kimimiz o ân veda ettik hayata. Kimimizi sessiz bir bekleyiş aldı. On dk. değil,

kırk dk. değil, üç saat değil, on üç saat değil… Günlerce bekleyenimiz oldu. Aç susuz, dondurucu soğuk, yağmur veya kar altında, dünyadan bihaber, ölümle pençeleşir vaziyette. Bazımıza ölüm meleği geldi, bazımıza yardım ekibi. Sesimi duyan var mı, dediler. Hemen ses verdik, bir yerlere vurduk. Aç biilaç kurtarılmayı bekledik. Kimsecikleri bekleyemeyen, hep beklenilmek isteyen nefsimiz de bizimle beraber bekledi oracıkta. O dillere destan güzelliğimiz de parlak gençliğimiz de tozların, molozların arasında sönmüş gibiydi, ne çabuk da tükenivermişti. Ne çabuk! Oysa biz bütün hayatımızı gençliğimiz, güzelliğimiz ve hayallerimiz üzerine inşa etmiştik. Arama Kurtarma Ekipleri ellerini uzatıp bedenimizi o yığınla enkaz arasından çıkardıklarında ve sedyenin üzerine uzandığımızda bütün acı, keder, hüzün ve şokumuza rağmen günün aydınlığına ulaşmanın sevinciyle dolduk. Bize yeni bir hayat bahşedilmiş gibi… Kıymetini bilmediğimiz, bilemediğimiz günlerin, ayların, yılların, ömrümüzün kıymetini bilecektik artık, kesinlikle bilecektik! Eskisi gibi olmayacaktı hiçbir şey…

Acaba gerçekten ömrümüzün kıymetini bundan sonra bilecek miydik? Ne dersiniz?

Arama Kurtarma Ekipleri dedik. Demişken onlardan da bahsedelim ki haklarını iade edelim. Canla başla çalışan birçok kurum ve kuruluştan kurtarma ekipleri vardı. Gecesini gündüzünü bir etmiş birçok fedakâr insan. Ecir Kapısı Arama Kurtarma Ekibinde bulunan kardeşlerimiz de bu fedakâr insanlardandı. Bir can kurtarabilmek gayretiyle günlerce yoruldular, güzel işler çıkardılar. Yüce Rabbim ecirlerini fazlasıyla versin. Diğer taraftan medyanın kirli oyunlarına alet olanları da unutmamak gerekir. Enkaz altından bir can çıkarılırken muhabire hanımın, “Birbirinize sarılın, biraz göz yaşı dökün.” sözleri üzerine âdeta siparişle gelen gözyaşlarına da yapmacık sarılmalara da şahit olanlar unutmayacaktı. Aslında medyanın hakikati bize göstermediğini, gözün gördüğü ile medyanın gösterdiği arasında uçurum olduğunu, samimiyetsizlerin o ân bile pirim peşinde olduklarını düşüneceklerdi. Haklı olmadıklarını söylemek ne mümkün! Bir düşünürün sözünü hatırlamamak elde değil: Kameralar, insanlığa doğrultulmuş en tehlikeli silahlardır.

II

İnsan hayatı kimi zaman ibret olur, kimi zaman ders. Bizim hayatımız ders olmalıydı. Ders. Yani insanlar aylarca, yıllarca ve belki çağlarca bizi anlatmalı; her anlatan örnek almalı ve azim, gayret ve imanımıza gıptayla bakmalıydı. Bir ders kitabının satır satır işlendiği, işlenirken eskitildiği gibi dillerde biz tekrar edilmeliydik. Kimi insanın hayatı da ibret olurdu. Gıpta etmek, göz dolduracak örnekler görmek mümkün değildi. Tıpkı bembeyaz sayfaya gelişigüzel karalanmış, sadece gözü yoran siyah çizgiler ve hatta karaltılar gibi. Bakan ağlar; gören öyle olmak için değil, olmamak için gayret ederdi.

Bölgemizi derinden sarsan bu deprem aslında önümüze pek çok ibret serdi. Zaten ders olacak nitelikte iyi örnekler ekseri olsaydı muhtemelen yer tahammül eder, bu kadar derinden sarsmazdı insanı. Bu bir öz eleştiri. Kulluğumuzun öz eleştirisi. Kabul edelim veya etmeyelim, olmamız gerekirken olamadığımızın, yapmamız gerekirken yapamadığımızın, eksiklerimizin eleştirisi. Biz kulluk sınavında zorlandık. Zorlandığımız için bizi derinden sarsan bu musibet başımıza geldi. Maddeci kafa mantığı bunu sadece jeolojik sebep sonuç ilişkisi içinde izah etse de muhalif bilmemkimler bunu sırf çıkarları için sadece birilerinin beceriksizliğine fatura etse de… Bu düşünceye katılmıyorsanız bir sağlama yapalım: Depremi yaşamadan önce Allahu Ekber deyişimizle deprem sabahı yatağımızdan fırladığımız vakit deyişimiz aynı mıydı? Depremden önce kıldığımız yatsı namazı ile deprem sonrası kıldığımız sabah namazı ve diğer namazlar aynı mıydı? Değildi. Daha çok dua, daha çok tevekkül, daha çok yakarış… Başka kapı bulunmadığına daha fazla inanç… Enkaz altında yüz saat kalan, molozların altında İzmir marşını koro hâlinde söyleyen seküler bir aile, çıktığında “Allah’a şükür, sürekli dua ettik, yer gök dua idi.” diyorsa bu sarsıntının şiddetinin açığa çıkardığı hakikattir, makas fazla açılmıştır, olduğumuz ile olmamız gereken arasında… İşte deprem o makası kapatmak, onarmak, ıslah etmek, uyuyanı sarsarak uyandırmak için gelen muvazzaf bir misafirdi. Rahmetinden anlamayan biz kullara zahmet tokadıydı. Bizim ve halkımızın ahvalini sen ıslah et, ya Rabb!

III

Bugün bu yazıyı okuyabilme imkânına sahipseniz enkaz altında can vermediniz demektir. O zaman şöyle bakalım bir de, o enkazın altında biz kalsaydık ve vefat etseydik ne olurdu? On binlerce vefat edenden birisi biz olsaydık? Geride bizden bir parça, bir eser, ümmete ve dahi insanlığa faydalı bir şeyler bırakacak mıydık? Güzel ahlakımız ve insan ilişkilerimizle dilden dile dolaşıp insanlığa örnek olacak bir hayat mesela. Ya da iyi yetiştirdiğimiz, ümmetin yaralarına merhem olacak bir evlat bırakabilecek miydik? İslam’a kazandırdığımız öğrencilerle ümmetin şu karanlık asrına bir kandil uzatıp gidebilecek miydik? Bu sorulara verebildiğimiz, gönlümüze su serpen cevaplarımız yok ekseriyetle. Şunu bıraktım diyebildiklerimiz de ne kadar faydalı bir eser, tekrar düşünmek gerekiyor. Bunları, yana yakıla bir şey yapmadığımızı anlatmak ve hatta üzerine ağıt yakmak için yazmadık elbette. Uyandığımız günün kıymetini bilelim, yaşadığımız ânı değerlendirelim, vakti en değerli hazine bilelim diye yazdık. Geriye kalıcı güzel eserler, izler -ve hatta tevhid imamı İbrâhîm’den (as) ödünç alarak- güzel bir hatıra bırakmak istiyorsak vaktimiz sermayemizdir. Her daim tükenmekte ve erimekte olan bu sermayemizi fuzulata harcamadan gerekli yerlerde kullanalım.

IV

Üç mağara arkadaşının hikâyesi. Allah Resûlü (sav) bize anlatıyor. Bir yolculukta yağmura yakalandıkları için mağaraya sığınıyorlar ve mağaranın ağzı büyük bir taşın düşmesiyle kapanıyor. Mahsur kaldıkları bu yerde onları kurtaracak kimseleri yok. Allah'a (cc) el açıyor ve yaptıkları amelleri zikrediyorlar. Her birisi saf bir niyetle yaptığı bir ameli Rabbine arz edip, "Bunu yalnız senin rızan için yaptıysam bizi buradan kurtar Allah'ım!" diyerek dua ediyorlar. Her duayla kapı biraz daha aralanıyor, biraz daha ve biraz daha. Üçüncü duayla beraber tamamen açılan kapıdan çıkıp yollarına devam ediyorlar.[1] Evimiz mağara, depremin ardından bizi mahsur bırakan moloz yığını ise mağaramızı kapatan bir kaya olsun. Bizi o moloz yığının içinde asla bulunamayacağımız şekilde dibe batıracak günahlarımız var kuşkusuz. Ama biz kurtulmaya çalışıyoruz; orada Rabbimize takdim edeceğimiz, "Senin rızan için yaptık, bizi kurtar Allah'ım!" diyeceğimiz saf niyetli kaç büyük amelimiz var! Her birimiz nefislerimizi muhasebeye buyuralım...

V

Yaşanan iki büyük sarsıntıyla -Suriye'yi de dâhil edersek- yirmi milyona yakın insanın evsiz kaldığı söyleniyor. Dondurucu soğukların baş gösterdiği bu kış ayında günlerce çocuklarıyla beraber açıkta kalan insanlar oldu. Battaniye bulmakta zorlananlar... Kaç defa evimizden şikâyetlenmiştik oysa. Değiştirmemiz gereken eşyalarımız vardı. Evlenirken sınırları zorlarcasına yaptığımız harcalamalar vardı, aldığımız mobilyalar hemen eskimişti. Daha lüks, daha pahalı, daha göz alıcı olmalıydı. Arkadaşlar evimize geldiğinde hayran kalmalıydı mesela. Kaç defa başımızda çatımız, sıcacık yuvamız var diye O'na (cc) şükranlarımızı sunduk? Evlatlarımıza bu nimeti kaç defa hatırlattık, o evi verene şükür olarak O'nu (cc) razı edecek ne amel yaptık? Olana şükür müydü bizimkisi, yoksa olmayana sitem mi daha ziyade? Soralım evsiz kalan milyonlarca insana, en mutlu insan kimdir? Sağ selamet, ailesiyle beraber sıcacık yuvasında mütevazı bir kahvaltıya oturandır diyenlerin ne de çok olduğunu göreceğiz kuşkusuz. Bir başka ibret vesikası, ömrünü tüketip kazandığı servetiyle ultra lüks daireler alan ve krallar gibi bir ömür sürmeyi arzu eden kaç yüz bin -belki de milyon- insan şimdi köyündeki derme çatma, müstakil bir eve yerleştiği için şükür secdeleri yapıyor?

VI

Olanın farkında olmamak, olmayanın ardında olmak hâli insan için sadece mal konusunda vaki değildir. Bu hâl ve tavır, evlad-u iyal için de geçerlidir. Birçoğumuz evliyiz ve Yüce Rabbimizin bağışladığı, en güzel ikramlardan kabul ettiğimiz çocuklarımız var. Bakınca mutlu olduğumuz, şefkat ve merhameti kalbimizin derinliklerinde hissettiğimiz, sevinci en çok kendileriyle yaşadığımız, güldüklerinde gülüp ağladıklarında parçalandığımız evlatlarımız... Aslında her şey gibi onlar da varla yok arasında. Ânsızın avucumuzdan kayıp gidebilecek bir potansiyele sahipler zira. Bize verilmiş emanetlerdir onlar. Yerin ve göğün maliki olan Allah'ın geçici bir süreliğine, bağrımıza basalım ve imtihan sınavımıza onlarla devam edelim diye verdiği emanetler. Akşam yastığa başımızı koyduğumuzda yanımızda olan evlatlar, başımızı kaldırdığımızda olmayabilirler. En açık, derin, sarsıcı ve ağır hâliyle bunu 6 Şubat depreminde idrak ettik. Enkaz başlarında çaresiz çırpınan babaları, yürekleri dağlayan gözyaşlarıyla anaları gördüğümüzde hissettik. Vefat etmiş çocuğunun enkazlar arasından sarkan ellerini saatlerce tutmuş ve oracığa kıvrılmış bir babayı görünce idrak ettik. Yaşadıysak bize bir şeyler anlatsın diye yaşadık. Ne anlatmalı bize yaşananlar? Evladımızın bize Allah'ın (cc) emaneti olduğunu anlatmalı. Emanetin vakit dolduğunda teslim edilmesi gerektiğini anlatmalı. Veren de O (cc), alan da. O'na aidiz ve O'na döneceğiz. Bunu anlatmalı. Mümin için ebedî istirahatgâhın cennet diyarı olduğunu, kaybettiğimiz veya kaybedeceğimiz evladımızla kavuşmamızın cennette olacağını umut etmeyi anlatmalı. Her hâlde Allah'tan razı olmayı, aldıklarına değil verdiklerine bakmayı anlatmalı. Ve daha pek çok şeyi anlatmalı...

Vaziyeti gördükçe dilimizde dönüyor dualar, insanlık için afiyet ve hidayet diliyoruz ve dudaklarımızdan istemsizce birkaç kelime dökülüyor:

Yıkıldı coğrafyam, kalmadı hiçbir ev

Evlatlar yetim düştü...

1. bk. Müslim, 2743

Hasan El-Basrî (rh) şöyle der:

"Günahkârlar saf atlar ve katırlar ile konforlu yolculuklar da yapsalar, şüphesiz ki günahın zilleti onların kalplerindedir. Allah mutlaka kendine isyan edenleri zelil eder. Kunut duasında 'Gerçek şu ki senin dost edindiğin zelil, düşman edindiğin de aziz olamaz.' dendiği gibi kim Allah'a itaat ederse Allah onu dost edinmiştir; Rabbi kimi de dost edinirse asla onu zelil etmez."[1]

1. Nefis Terbiyesi, İbn-i Kayyim el-Cevziyye, Polen Yayınları, s. 227

Salim KANDEMİR

SAMİMİYETİ AYET OLAN SAHABİ: ABDULLAH İBNİ MUĞAFFEL

Ensâr, Allah Resûlü'nü Medine dışında koruyacaklarına dair söz vermemişlerdi. Muhacirler, oraya savaş için gelmemişlerdi. Hiç kimsenin hiçbir savaş beklentisi ve hazırlığı yoktu. Bu kadar az kişiyle ve bu kadar az teçhizatla girişilen bu savaşın sonu onlar için ölümden başka bir şey değildi. Bunu çok iyi biliyorlardı. Ama onlar zaten ölüm üzere biat etmişlerdi…

عبد الله بن مغفل – Ebu Said Abdullah ibni Muğaffel ibni Abdi Nuhm ibni Afif ibni Eshem ibni Rabia ibni Adiy ibni Salebe ibni Züeyb ibni Sad ibni Adiy ibni Osman ibni Müzeyne

İslam yirmi üç yıl gibi kısa bir sürede toprağıyla, insanıyla, şeriatıyla bir devlet hâline gelip koca Arap Yarımadasına hâkim olmuştur. Tarihte başka bir benzeri olmayan bu mukaddes inkılabın gerçekleşmesinin birçok sebebi vardır. Bunların başında Allah'ın (cc) yardımı ve müminlerin desteği gelir:

"Seni, yardımıyla ve müminlerle destekleyen O'dur."[1]

Allah'ın (cc) desteği bazen görünmez ordularla yani meleklerle, bazen de görünür ordularla, yani müminlerle olmuştur. O gün tevhid daveti o müminlerin yani sahabenin muazzam fedakârlıklarıyla yeryüzünde temkin bulmuştur. Onlar öyle bir mücadele sergilemişlerdir ki yapabildikleri karşısında çoğu zaman akıllar hayrete düşmüştür.

Düşünün; bir sahabi davet için kâfir bir kavme gidiyor, Bi'ri Maune'ye varıyor ve orada hain bir saldırıya uğruyor, arkasından gelip sırtına bir mızrak saplıyorlar ve mızrağın ucu göğsünden çıkıyor, göğsünden akan kanları elleriyle yüzüne sürerek, "Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki ben kazandım." diyor ve şehit düşüyor.[2]

Düşünün; bir sahabi Allah düşmanı Müseylimetü'l Kezzâb'a esir düşüyor, o da kendisini bağlattırıyor ve Allah Resûlü'nün (sav) nübüvvetine şahitlik ettiği gibi kendisinin de peygamberliğine (yalancılığına) şahitlik etmesini istiyor. Sahabi onun sözlerini kâle almadığı gibi Allah Resûlü (sav) her anıldığında şehadet getiriyor, her şehadet getirdiğinde bir uzvunu kesiyorlar, tâ ki on iki yara aldığında dudaklarından şehadet cümlesi dökülerek şehit oluyor.[3]

Düşünün; bir sahabi omuzları ile kalbi arasına büyük bir ok yarası alıyor ve sol tarafı tutmuyor, acılar içinde kıvranırken "Ey Ensâr! Bu tarafa toplanın." çağrısını işitiyor, yaralı koluna basıp koparıyor ve kılıcını sağ eline alıp savaşa koşuyor, öyle çarpışıyor ki on dört ölümcül darbe alıyor, ölmek üzereyken arkadaşlarına "Söyle! Savaşı kim

1. bk. 8/Enfâl, 62
2. Bahsedilen sahabi Haram ibni Milhan'dır. bk. Buhari, 4090, 4091, 4092
3. Bahsedilen sahabi Habib ibni Zeyd'dir. bk. İbni Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/466

kazandı?" diye soruyor, Allah düşmanının öldürüldüğü söylenince Allah'a (cc) hamdederek şehadet parmağını semaya kaldırıp ruhunu teslim ediyor.[4]

Bu şekilde daha birçok örnek verebiliriz. İşte sahabe fisebilillah öyle mücadele etmiştir ki bu uğurda tüm varlıklarından vazgeçtikleri gibi başlarına gelen musibetlere de aldırış etmemişlerdir. Öyle samimi, öyle içten, öyle gönülden çaba sarfetmişler ki tevhidin sesi onların vesilesiyle tüm coğrafyalarda yankılanmıştır. Dava onların omuzlarında adım adım yükselmiştir.

Yine onlardan biridir Abdullah ibni Muğaffel (ra). Allah Resûlü'ne (sav) iman etmiş ve sonra Medine'ye yerleşmiştir. Sağlığı müddetince Nebi'den (sav) hiç ayrılmamıştır. Hicretten sonra İslam'ı kabul etmek için gelen ilk kabile olan Müzeyne Kabilesi'ndendir. Onlarla birlikte Hudeybiye, Hayber, Mekke'nin Fethi, Tebük gibi birçok gazvede ve görevde yer almıştır. Yeri gelmiş bir mücahid olarak, yeri gelmiş bir muallim olarak özverisini dava yoluna sarf etmiştir. Bu amelleri ifa ederken samimiyeti Kur'ân-ı Kerim'e gündem olmuştur. O hâlde bizim de bu ay gündemimiz Abdullah (ra) olsun ki hayatından yaşamımıza bir şeyler katalım.

Rıza-i İlahiye Doğru

Hicretin 6. yılında Allah Resûlü (sav) Medine'deyken bir gece rüyasında Mekke'ye girdiğini ve Beytullah'ı tavaf ettiğini görmüştü. Rüyasını ashabına anlatmış ve umre yapmak için Mekke'ye gitmeye karar vermişti.[5]

Yanına kurbanlık olduğuna dair işaretlenen 700 deve almıştı. Takribi 1500 kişiden oluşan ashabıyla birlikte Hudeybiye mevkisine kadar vardı. Fakat Kureyş, Allah Resûlü'nün (sav) ve ashabının Mekke'ye girmesine engel oldular. Onları Kâbe'ye varıp umre yapmaktan alıkoydular. Karşılıklı elçiler gönderilerek görüşmeler yapılıyordu. Allah Resûlü (sav) görüşmeye gelenlere ısrarla savaş için gelmediğini sadece umre için geldiğini söylüyordu. Kureyş her ne kadar savaş için gelinmese de müminlerin Mekke'ye girip ibadetlerini rahatça yapmalarının Araplar tarafından bir zayıflık ve kınanma sebebi olacağını düşünüyorlardı. Bu yüzden izin vermediler.

Allah Resûlü (sav) Mekke'nin liderlerinden Ebû Sufyan'la konuşması için Osmân ibni Affân'ı (ra) yolladı. Osmân (ra) Mekke'ye gidip Allah Resûlü'nün (sav) mesajını iletip görüşmelerini bitirdiğinde oradakiler kendisine Beytullah'ı tavaf edebileceğini söylediler. Osmân (ra), "Resûlullah, Beyt'i tavaf etmeden önce ben tavaf edecek değilim!" dedi. Kureyşliler onu yanlarında uzun bir süre alıkoydular. Nasıl olduysa Allah Resûlü'ne Osmân'ın (ra) ölüm haberi geldi. Elçinin öldürülmesi savaş sebebiydi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), "Kureyşlilerle savaşıp işimizi tamamlamadıkça buradan ayrılmayacağız!" dedi. Ve ashabını biat etmeye davet etti. Sahabe o ağacın altında Allah Resûlü'nün (sav) eline el verip biat ettiler. Allah'ın (cc) eli onların ellerinin üzerindeydi:

İşte Abdullah ve diğer sahabiler üzerinden gördüğümüz bu durum, mücadele arzusunun en samimi hâlidir. Orduya katılamadıkları için yaş dolu gözlerle geri dönmüşler ve can tehlikesi olan bir mücadeleden geri kalmanın üzüntüsü onların yüzüne böyle yansımıştır. Şimdi düşünelim… Onlar nerede biz neredeyiz? Onların mücadele arzusu nerede bizim mücadele arzumuz nerede? Onların geri kalma korkusu nerede bizim geri kalma korkumuz nerede? Herhangi bir alanda hizmet çağrısına icabet edemediğimiz için böyle bir üzüntü duyduk mu? Hatta onlar gibi gözyaşı dökebildik mi?..

"Gerçek şu ki sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmişlerdir. Allah'ın eli, onların ellerinin üzerindedir."[6]

Ensâr, Allah Resûlü'nü (sav) Medine dışında koruyacaklarına dair söz vermemişlerdi. Muhacirler, oraya savaş için gelmemişlerdi. Hiç kimsenin hiçbir savaş beklentisi ve hazırlığı yoktu. Bu kadar az kişiyle ve bu kadar az teçhizatla girişilen bu savaşın sonu onlar için ölümden başka bir şey değildi. Bunu çok iyi biliyorlardı. Ama onlar zaten ölüm üzere biat etmişlerdi...[7]

Osmân (ra) geldi. Bazı gelişmeler yaşandı. Barış anlaşması imzalandı. Dolayısıyla savaş olmadı. Savaş olmadı ancak sahabenin bu fedakârlığından dolayı Allah (cc) onlardan razı oldu...

"Andolsun ki o ağacın altında sana biat ettikleri zaman, Allah müminlerden razı olmuştur. Onların kalplerinde olan (samimiyeti) bilmiş, üzerlerine sekinet indirmiş ve onları yakın bir fetihle mükâfatlandırmıştır."[8]

"Allah'ın izniyle ağacın altında biat edenlerden hiçbir kimse cehenneme girmeyecektir."[9]

İşte bu saadet ehlinin arasında Abdullah ibni Muğaffel de (ra) vardı. Tüm olaylar yaşanırken Allah Resûlü'nün (sav) yanı başında bekliyor ve kendisine hizmet ediyordu.

4. Bahsedilen sahabi Ebû Akîl'dir. bk. Sıfatu's Safve, İbnu'l Cevzî, Dâru'l Hadîs, 1/175-176
5. bk. 48/Fetih, 27
6. bk. 48/Fetih, 10
7. bk. El-Bidâye ve'n-Nihâye, İbni Kesîr, Daru İhyau't Turas, 4/188-201 özetle
8. 48/Fetih, 18
9. Müslim, 2496; Ahmed, 27362

Allah'ın bizden ne zaman, nerede, nasıl razı olacağını bilemeyiz. Bu yüzden önümüzdeki her amel kapısını cennet kapısı olarak değerlendirmeliyiz. O kapıdan cennete girebilme ihtimali hiçbir zaman göz ardı edilmemeli. Bilhassa gönüllü yapacağımız ve yükümlülüğümüzün olmadığı amellere gerçek bir samimiyetle yönelmeliyiz. Kim bilir, Abdullah gibi belki biz de oracıkta rıza-i İlahi'ye erişebiliriz…

Abdullah ibni Muğaffel el-Müzeni'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Şüphesiz ki ben ağacın altında bulunanlardanım…"[10]

"Şüphesiz ki ben Allah Resûlü'nü (sav) (Hudeybiye'de) hutbe verirken ağacın dallarını yüzüne doğru kaldırarak kendisini gölgelendirenlerdenim."[11]

"Biz Allah Resûlü (sav) ile birlikte Hudeybiye'de Allah'ın (cc) Kur'ân'da bahsettiği ağacın altında bulunuyorduk. O sırada ben de Allah Resûlü'nü (sav) o ağacın dallarıyla arkasından gölgelendiriyordum."[12]

"Şüphesiz ki ben insanlar ağacın altında biat ederlerken o ağacın bazı dallarıyla Allah Resûlü'nü (sav) gölgelendiriyordum. Ve ben de O'na kaçmamak üzere biat etmiştim."[13]

Allah'ın (cc) bizden ne zaman, nerede, nasıl razı olacağını bilemeyiz. Bu yüzden önümüzdeki her amel kapısını cennet kapısı olarak değerlendirmeliyiz. O kapıdan cennete girebilme ihtimali hiçbir zaman göz ardı edilmemeli. Bilhassa gönüllü yapacağımız ve yükümlülüğümüzün olmadığı amellere gerçek bir samimiyetle yönelmeliyiz. Kim bilir, Abdullah (ra) gibi belki biz de oracıkta rıza-i İlahi'ye erişebiliriz…

Ashabu'l Bekkâîn

Allah Resûlü (sav) Mekke'yi fethettikten sonra insanlar üzerinde büyük bir otorite oluşturmuştu. Arap kabileleri İslam'ın ve Allah Resûlü'nün (sav) hak olduğu hususunda ikna olmuşlar ve akın akın İslam'a girmeye başlamışlardı. Artık Tevhid daveti büyük bir ivme kazanmış ve hızla yayılmaya devam ediyordu.

Tabii bu durum zamanın en büyük gücü olan Rumları rahatsız ediyordu. İslam ordusunun er ya da geç kapılarına dayanacaklarının farkındalardı. Çevrelerinde bulunan ve hizmet eden küçük kabilelerin kendilerine bağlılıkta tereddüt ettiklerini de duymaya başladılar. Sonlarının yaklaştığını iyice anlamış olacaklar ki artık bir ordu hazırlayıp Müslimlere karşı koymaya karar vermişlerdi. Hızla hazırlıklara başladılar. Gassanileri ve diğer müttefik kabileleri de kendi saflarına çekerek büyük bir ordu kurdular. Kanlı ve sert bir savaş için tüm imkânlarını seferber ettiler.

Bu haber Medine'ye ulaşınca müminler korkmaya başladılar. Ne kadar büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduklarının farkında olan Allah Resûlü (sav) savaş için hazırlıklara başlamaya karar vermişti. Daha önce düşmanı yanıltmak için nereye sefere gittiğini söylemeyen Allah Resûlü (sav) bu sefer aksine nereye gideceğini açıkça söyledi. Müminlerin savaşa hakkıyla hazırlanması için Tebük'e doğru Rumların üzerine gideceğini haber vermişti.

Mesafe oldukça uzaktı, yaz mevsimi olduğu için hava çok sıcaktı, şiddetli bir kıtlık hâkimdi ve halk erzak bulamıyordu. Tüm bunların yanı sıra bir de hurmaların hasat vakti gelmişti ve bu yüzden insanlar savaşa çıkmaya istekli değildi. Bu olumsuzluklara bir de münafıkların desiseleri eklenince Medine'de soğuk bir rüzgâr esiyordu.

Allah Resûlü (sav) bugüne kadar hiç karşılaşmadığı büyük bir orduyla karşılaşacak, dönemin süper gücüne karşı koyacaktı. Bu yüzden güçlü bir orduya ihtiyacı vardı. Bu ihtiyaçtan dolayı seferberlik ilan ederek herkesin savaşa katılmasını emretmişti. Ayrıca infakta bulunmaları hususunda teşvikte bulunmuştu. Bu ordu öyle zorluklarla hazırlanacak ve öyle zorluklara göğüs gerecekti ki "Ceyşu'l Usra/Zorluk Ordusu" diye anılacaktı.

Tabii Allah Resûlü'nün (sav) nidasını işiten müminler bu çağrıyı cevapsız bırakacak değildi. Ebû Bekir (ra) tüm malını getirdi. Ömer (ra) malının yarısını getirdi. Osmân (ra) iki yüz deve ve yükleriyle birlikte yüz deve daha, sonra iki yüz ukıyye ve bin dinar getirdi. Abdurrahman ibni Avf iki yüz ukıyye ve daha birçok mal getirdi. Kadınlar takılarını infak ettiler. Mal bulamayanlar çalıştılar birkaç avuç hurma kazandılar ve getirip onu infak ettiler. Bunu da yapamayanlar haklarını müminlere helal ettiler. Yani herkes yanlarında bulunanların son zerresine kadar neyi var neyi yok infak ediyorlardı.

Ancak bazı kimseler vardı ki fakirliklerinden dolayı infak edecek hiçbir şey bulamıyorlardı. Üstüne üstlük savaşa katılmak için bir binekleri de yoktu. Bu yolu yürüyerek katetmeleri mümkün de değildi. Nebi'nin bu son gazvesinde ondan ayrı kalmak istemiyorlardı. Allah Resûlü'ne (sav) geldiler ve savaşa katılmak için ısrar ettiler. Ancak Allah Resûlü (sav) onları bindirecek bir binek bulamadı. Ve onları götüremeyeceğini söyledi. Yaklaşık yedi kişi olan bu sahabiler Allah yolunda Allah Resûlü (sav) ile beraber cihada katılamadıkları için gözyaşlarını dökerek geri döndüler. İşte bu kimseler tarihte

10. Buhari, 4841
11. Tirmizi, 1489
12. Ahmed, 16800
13. Et-Tabakâtu'l Kubrâ, İbni Sa'd, Mektebetü'l Hanci, 5/144

"Bekkâîn/Ağlayanlar" diye anıldılar. Öyle samimilerdi ki bu arzularında Allah (cc) yüce Kitab'ında onları kıyamete kadar okunan ayet kıldı:

"Allah'a ve Resûl'üne karşı samimi olup da zayıf olan, hasta olan ve harcayacak mal bulamadığı için (savaşa katılmayanlara) bir günah yoktur. Muhsinlerin/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanların aleyhine bir yol yoktur. Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir. Yine, onlara binek temin etmen için sana gelip de: 'Sizi, üzerine bindirebileceğim (bir binek) bulamıyorum.' dediğin ve harcayacak bir şey bulamadıklarından, gözleri yaş dolu olarak üzüntüyle dönüp gidenlere de bir günah yoktur."[14]

İşte bu kıymetli topluluğun arasında Abdullah ibni Muğaffel de (ra) vardı.[15]

Bu ayet hakkında İbni Abbâs'tan şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) insanlara kendisiyle birlikte savaşa çıkmalarını emretmişti. Ashabından bir grup ona geldi. Aralarında Abdullah ibni Muğaffel el-Müzeni de vardı. 'Ey Allah'ın Resûlü! Bize binek ver.' dediler. Allah Resûlü (sav) onlara, 'Allah'a yemin olsun ki sizi bindirecek bir binek bulamıyorum.' dedi. Ağlayarak döndüler. Cihaddan geri kalarak oturmak, harcayacak ve binecek bir şey bulamamak onlara çok ağır gelmişti. Allah onların Allah'a ve Resûl'üne karşı aşırı sevgilerini gördüğünde Kitab'ında onların mazur olduklarına dair şu ayetleri indirdi:

'Allah'a ve Resûl'üne karşı samimi olup da zayıf olan, hasta olan ve harcayacak mal bulamadığı için (savaşa katılmayanlara) bir günah yoktur…'[16] "[17]

İşte Abdullah (ra) ve diğer sahabiler üzerinden gördüğümüz bu durum, mücadele arzusunun en samimi hâlidir. Orduya katılamadıkları için yaş dolu gözlerle geri dönmüşler ve can tehlikesi olan bir mücadeleden geri kalmanın üzüntüsü onların yüzüne böyle yansımıştır.

Şimdi düşünelim… Onlar nerede biz neredeyiz? Onların mücadele arzusu nerede bizim mücadele arzumuz nerede? Onların geri kalma korkusu nerede bizim geri kalma korkumuz nerede? Herhangi bir alanda hizmet çağrısına icabet edemediğimiz için böyle bir üzüntü duyduk mu? Hatta onlar gibi gözyaşı dökebildik mi?..

İşte İslam ancak böyle samimi kimselerin eliyle zafere ulaşmıştır. Bugün de Tevhid ve Sünnet daveti ancak böyle gönlü mücadele aşkıyla dolup taşan, dünya ve ahiret tercihinde seçimini ahiretten yana yapan kimselerin eliyle yükselecektir. Dün böyle olmuşsa bugün de böyle olacaktır. Dava hiç olmadığı kadar muhlisleri ve muhsinleri arıyor.[18]

Devam edecek inşallah…

14. 9/Tevbe, 91-92
15. Abdullah ibni Muğaffel'den rivayetle dedi ki: "Allah'ın 'Yine, onlara binek temin etmen için sana gelip de…' ayetinde buyurduğu topluluk arasında bende varım." (bk. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 10/583, 33279 No.lu rivayet)

    "Bekir ibni Abdullah el-Müzeni ve Hasan'ı Basri 'Yine, onlara binek temin etmen için sana gelip de…' ayeti hakkında 'Bu ayet Muzeyne kabilesinden Abdullah ibni Muğaffel hakkında inmiştir.' dediler." (bk. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 10/584, 33289 No.lu rivayet)
16. 9/Tevbe, 91
17. Tefsîru'l Kur'âni'l Azîm, İbni Kesîr, Dârul Kutubi'l İlmiyye, 4/174
18. bk. Fî Zılâl-il Kur'ân, 3/1686, Tevbe Suresi, 91. ayetin tefsiri

Kerem ÇAĞLAR

YÜZ YILLIK YÜZ SANİYE

Onca yüksek binalar şehirlerin ve beldelerin mezar taşı olmuştu artık. Oysa ne emekler ve ömürler harcanmıştı o beton, daha doğrusu moloz yığınlarına. Sadece kendisine değil, sevdiklerine ve sevenlerine de mezar olacak bu heyulalara bir ân önce kavuşup yerleşmek için neleri göze almamışlardı ki insanlar.

Kıyamet nasıl bir şey?

Bu sualin cevabını kâmil manada Kur'ân-ı Kerim'in kıyameti tanımladığı isimlendirmelerde buluyoruz ki bunlardan bazıları şunlardır:

El-Kâria,[1] Es-Sâ'at,[2] El-Wâkı'a,[3] Yewmun 'Asîr,[4] Yevmun Azîm,[5] Yewmu'l-Mew'ûd,[6] Yewmu'l-Wa'îd,[7] Yewmud-Dîn[8]

Kıyamet, içinde yaşadığımız dünyanın ve bünyesinde yer aldığı evrenin parçalanıp dağılması ile insanlar ve cinler gibi bütün şuurlu varlıkların hesap vermek üzere Allah'ın (cc) huzurunda, mahiyetini bilemeyeceğimiz bir biçimde kıyam etmesidir. O gün Allah (cc) bütün münakaşa ve çekişmeleri bitirecek ve hayatın bitiminden sonra herkesi hesaba çekerek inançta tevhid ile şirkin, amelde de takva ile fücurun karşılıklarını verecektir.

Kur'ân-ı Kerim'den de anlaşıldığı gibi bu büyük ve genel kıyametten başka sayısız küçük kıyametler de vardır.

Hakikat şudur ki hayat sahnesinde her ân muhtemelen milyonlarca "kıyamet" yaşanmaktadır. Kâinat ölçeğinde bir hiç denecek kadar mikroskobik bir yer tutan insanın vücudunda da her ân binlerce "kıyamet" yaşanmaktadır. Kişinin ölümü de bizatihi onun kıyametidir. Zira Kur'ân-ı Kerim'den anlaşıldığına göre her varlık bir âlemdir ve her âlem kendi çapında birçok kıyamete sahne olmaktadır.

Büyük Kıyametten Önce Toplumun Kıyameti

Girişte Kur'ân-ı Kerim'den naklettiğimiz büyük kıyametin isimlendirmelerindeki sahnelerden önce dünya hayatı devam ediyorken toplumun da yaşadığı/yaşayacağı kı-

1. Bir şeyi başka bir şeye şiddetli ses çıkaracak şekilde vurmak ve çarpmak anlamında bir isim. Aynı zamanda "insanların başlarına çarpan, beyinlerinde patlayan vak'a" demektir. Zamanın zorlu ve sıkıntılı felaket ve musibetlerine de "kâri'a" denilir.
2. Kıyametin yaklaştığı, alametlerinin belirdiği, onun mutlaka ve ânsızın geleceği, zamanının yalnızca Allah tarafından bilindiği manasını ihtiva eder.
3. Gerçekleşen ve vukuu muhakkak olan hadise demektir. Kur'ân'da iki yerde geçen "el-vâkı'a" ile kastedilen, kıyamet veya kıyamet çığlığıdır/sayhasıdır.
4. Kıyamet Günü karşılaşacakları dehşetler, rezillik ve aşağılanma dolayısıyla kâfirlere çok zor gelecek olan ve işin zorlaştığı gün.
5. Her şeyin en büyüğü ve mahlûkatın korku ve endişelerinin had safhaya ulaştığı gün.
6. Vadolunan, yani gerçekleşeceğine söz verilen gün.
7. Haşr, cezalandırma ve mükâfâtlandırma gibi Allah'ın (cc) vaid (tehdit) veya vaat ettiği şeylerin gerçekleşeceği gün.
8. Din günü, hesap ve ceza günü; yani bütün insanların hesaba çekileceği ve herkese amelinin karşılığının verileceği Kıyamet Günü.

yametler vardır. Kur'ân-ı Kerim ve Resûlullah'ın (sav) hadislerine baktığımızda görülecektir ki bahsedilen kıyamet kelimesi, şu âna dek açıklamaya çalıştığımız kıyametlerden birini, birkaçını veya hepsini birden ifade eder. Naslar ışığında eğer sosyolojik bir saptama veya değerlendirme yapılacak olursa "kıyamet" kelimesi aynı zamanda toplumsal çöküş anlamına da gelmektedir.

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Emanet ehil olmayan kimseye verildiği zaman kıyameti bekle!" [9]

Resûlullah'ın (sav) bu hadiste bahsettiği kıyamet, büyük kıyametin habercisi olmakla beraber aynı zamanda emanetlerin ehil olmayanlara verildiği kavimlerin arasında toplumsal çöküşün yaşanacağını haber vermektedir. Zira bizzat müşahede ettiğimiz gibi emanetlerin ehil olmayan eller tarafından gasbedilmesi toplumu ayakta tutan asgari müşterek değerler ve iktisadî düzen açısından yıkıcı sonuçlar doğurur. Doğal olarak burada sosyolojik bir kıyametten söz edilebilir.

Allah (cc), insanları modern köleler hâline getirip sömüren şımarık ve azgın ileri gelenlere (oligarşik, mütref, mele, elit) fırsatlar veriyor, fakat onlar buna kulak asmayarak şirk, zulüm ve ifsadlarına devam ediyorlar. Toplumun ekseriyeti de bunlara itaat ve bağlılıkla itikad ve ahlâk başta olmak üzere birçok açıdan batma noktasına geliyor, batıyor. Her kesim bu batış manzaralarını değişik isimler ve tanımlamalarla ifade etmektedir. Ceberut sistemler, paganist rejimler çöküyor. Yeşil devrim, Turuncu devrim veya Halk devrimi gibi sıfatlandırmalarla farklı coğrafyalarda ayaklanmalar ve devrimler birbirini izliyor. "Değişmeyen tek şey değişimdir." hakikati yeniden tecelli ediyor ve imparatorluklar dağılıyor. Yüzyıllardır süregiden varyasyon neticesinde dünya haritası yeniden değişiyor. Aslında tarihsel olarak değerlendirildiğinde tüm bunların Kur'ânî terminolojideki "kıyamet" deyiminin tezahürleri olduğu görülecektir. Hadislerde kıyametin arefesi sayılacak zamanlara "âhir zaman" deniyor. Âhir zaman demek bir anlamıyla çöküşün arefesi demektir. Hangi "kıyamet"ten söz ediliyorsa âhir zaman da onun arefesidir.

Cennet Hayatını Dünyada Yaşama Hırsı

İnsanlar bazı kategorilerde gereksinimlerini karşıladıktan sonra kendi içlerinde bir ihtiyaç hiyerarşisi oluşturur. Bundan sonra artık daha iyi yaşam koşullarını elde etme arayışına girerler. İnsanların kişilik gelişimini o ân için (konformist veya şehevî fark etmez) baskın olan ihtiyaç kategorisinin niteliği belirlemektedir. Kişi, bir kategorideki ihtiyaçları tam olarak gideremeden bir üst düzeydeki ihtiyaç kategorisine geçmek hususunda hırslanır. Bu durum hem itikadî hem de genel ahlâkî değerlerin erozyonunu tetikleyen ve hızlandıran bir etkiye sahiptir. Öyle ki bir doyumsuzluk girdabına kapıldığını anladığında onun için artık geçtir. Bu manzarayı imar ve yapılaşma alanında da görüyoruz.

9. Buharî, 59

Allah, insanları modern köleler hâline getirip sömüren şımarık ve azgın ileri gelenlere (oligarşik, mütref, mele, elit) fırsatlar veriyor, fakat onlar buna kulak asmayarak şirk, zulüm ve ifsadlarına devam ediyorlar. Toplumun ekseriyeti de bunlara itaat ve bağlılıkla itikad ve ahlâk başta olmak üzere birçok açıdan batma noktasına geliyor, batıyor.

Mekân ile insan arasındaki münasebet özellikle günümüzde mühim bir kültür sorununa dönüşmüştür. Çünkü çevrenin insanlar tarafından dönüştürülmesi ve şekillendirilmesi söz konusu olduğunda, doğal olarak işin içine kültür girmektedir. Bu kültürün somut simgelerinden birisi de insanların barınma ve konut gibi en temel ihtiyaçlarıdır.

Yüz yıl önce cumhuriyet rejimiyle beraber bir sosyal statü göstergesi olarak yükselmeye başlayan yüksek bina/apartman kültürü, insan ve mekân ilişkisini zorlayan sorunların ana sebeplerinden biridir. Apartman, kadim şehir dokusunu neredeyse bütünüyle ortadan kaldıran ithal bir yapı türüdür. Ebedî cennet saadetini geçici dünya hayatında arama gafletine düşen toplumun mimarî estetik kültürünün ne denli ilkel olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Teknolojik destek olmadığında mağara yaşamından daha ilkel bir yaşam alanıdır apartmanlar. Orada sadece insan ve beton demir troykası vardır. Bir ambara yığılmış mısır koçanları gibi milyonlarca insan dar bir alanda sıkış tıkış bir biçimde yaşamaya çalışmaktadır. Yaşamaya çalıştıkları da şu geçici dünya yurdunda ebedî cennet hayatı!..

Bir Kıyamet Fragmanı

06 Şubat 2023, Saat 04.17

Türkiye'nin on vilayeti ile bunlara bağlı onlarca ilçede kıyametlerden bir kıyamet koptu sanki.[10] Hayatın olağan akışında hiç kimseye tanıdık gelmeyen dehşetengiz gürültüler ve gece karanlığını yırtarak canlı cansız varlıkların üzerinde yükselen mavili kızıllı tehditkâr sismik dalga kaynaklı alevlerin korkutucu aydınlığı, geride kalanların görsel hafızalarına büyük kıyamet saatinin daha da yaklaştığını kazıyordu âdeta.

10. "Ey insanlar! Rabbinizden korkup sakının. Şüphesiz ki kıyamet sarsıntısı, büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün, emziren emzirdiğini unutur, gebe kadınlar çocuklarını düşürür ve insanları sarhoş hâlde görürsün; oysa onlar, sarhoş değillerdir. Fakat Allah'ın azabı pek çetindir." (22/Hac, 1-2)

Onca yüksek binalar şehirlerin ve beldelerin mezar taşı olmuştu artık. Oysa ne emekler ve ömürler harcanmıştı o beton, daha doğrusu moloz yığınlarına. Sadece kendisine değil, sevdiklerine ve sevenlerine de mezar olacak bu heyulalara bir ân önce kavuşup yerleşmek için neleri göze almamışlardı ki insanlar.

Beton yığınlarının temeline insanî değerler gömüldü önce. Rabbimizin El-Alîm ve El-Basîr olduğu unutulmuş gibiydi, "Babil Kuleleri" bulutlarla sarmaş dolaş olsun diye... Rabbanî ahkâm yokmuş gibi yaşandı, "kazasını sonra yaparız" avuntusuyla.

Burası darıdünya, hayat ise tadımlıktı. Gereğinden fazla kıymetlendirilmişti. Nihayetinde bir tarla değil miydi? Ekilecek, biçilecek ve önünde sonunda çekilip gidilecekti... Hakikat orta yerdeydi ama itikad faylarındaki derin kırıklar ve ameller toplu tekzip hâlindeydi. Din-i İbahiye[11] altın çağında, hâlâ...

Daireler toplu kabirlere dönüverdi 100 saniyede. Ben 100 saniye diye yazacakken sağ kalanlar "100 saniye değil, 100 sene..." diye itiraz ettiler, korkuyla sarmalanmış bir yorgunlukla... Belki de son yüz seneden söz ediyorlardı, bilinmez. Bir kelebek ömrüne ne trajediler sığmıştı; amanlar, feryatlar, arşa yükselen çığlıklar ve münacatlar Allah'a...

Yüz yıl oldu katmerli küfrün ve hak suretindeki batılın tahammülfersâ/dayanılmaz istibdadına maruz kalalı bu coğrafya. Ağır cürümlerin altında inleyen mazlumlar da fay hattındaki stres/enerji misali birikmişti içten içe yerli ve ulusal tuğyana. Yer sarsıldıkça sarsıldı, nice sevenler sevilenler farklı âlemlere ayrıldı. Akıbeti de hayatı gibidir kişinin, nasıl yaşadıysa o hâl üzere ölür ve inancına, ameline göre muamele görür:

"Onlar nice bahçeleri ve pınarları terk ettiler. Ekinler ve değerli konaklar... Ve keyfini sürdükleri rahat bir yaşam..."[12]

Allah (cc) kalplerimizi ve ayaklarımızı hak ve hidayet üzere sabit kılsın. Allah'tan (cc) dünyada ve ahirette af ve afiyet dileriz.

11. İbâhiye terim olarak "kanunların, dinî emirlerin ve ahlak kurallarının bağlayıcılığını kabul etmeyip her şeyi mübah görmek" şeklinde tanımlanabilir. Bu inanışa göre yaşayanlara da "İbâhî" denir. İbâhîler, hemen hemen her toplumda mevcut olan, ilke ve görüşleriyle beraber organize bir grup olmayan ve şer'i şerifin emir ve yasakları ile ahlaki düzenlemelere karşı çıkan kişiler ya da topluluklar için kullanılan müşterek bir isimlendirmedir.
12. 44/Duhân, 25-27

Zeynep BAYANCUK

NEHRE ATLAYIN

Çok eğlenceli bir kitapla geldim satır aralarına. Çizimi çok güzel, konusu bir o kadar eğlenceli, verdiği ders tam da ihitiyacımız...

Ketebe Yayınlarından çıkan kitabımızın adı, "Ayı Geldi". İçinden nehir geçen bir ormanda sessiz sakin akan hayatın, ormanın yeni üyesi ayıyla nasıl renklendiğinden bahsediyor.

"Ormanda her şey o kadar sıradan ki nehir gece gündüz akıp duruyor, ama nehir olduğunun farkında bile değil." diyor yazar. Tâ ki ayı bir gün çıkıp gelene kadar... Ayıcığımız meraklı biraz. Gürül gürül akan nehri görünce dayanamıyor. Yaklaşırken dayandığı ağacın dalı kırılıyor ve nehre düşüyor. Aslında bir nehre değil, maceranın içine düşmüş oluyor. Yalnızlıktan bunalmış bir kurbağa zıplıyor üzerine. Tam da arkadaş ararken buluyor ayıyı. Seviniyor, yüzü gülüyor. Bir arkadaşı oldu sanıyor, birçok arkadaşın olduğu ormanda. Tâ ki kaplumbağaları görene kadar. Kırılan ağacın üzerinde nehirde ilerleyen ayımızı ve kurbağayı uyarmak istiyorlar ilerideki tehlikeye karşı. Tam bir kaptan olarak doğan kunduz süzülerek geliyor. Kütüğe atlıyor, kaplumbağalar da ardından. Hızla ilerliyorlar, rotadan saptıklarının farkına varmadan. Tâ ki rakunlar gelene kadar; dönemeçlere ve dalgalara bayılan rakunlar. Kütük üstündeki hayvanlar gerçekten çok eğleniyor. Bir ördeğe çarpıp onu da kütüğe alıyor, son sürat ilerliyorlar. Tâ ki şelaleden düşene kadar... Can havliyle hepsi birbirine tutunuyor. Ah, diyor yazar, "Ne yolculuktu ama!" Ve kitabın ana fikrini son cümleyle deşifre ediyor: "Hepsi ayrı ayrı hayatlar yaşıyorlardı ama bir arada olduklarından haberleri bile yoktu. Tâ ki nehirde buluşana kadar."

Çocuklarımızın her biri bir mizaç üzere doğar. İslam bunu şâkile olarak da isimlendiriyor. Bazı mizaçlar çekingen olur. Kalabalıklar içinde kendilerini yalnız hissederler. (Yalnızlıktan şikâyet etmeyenler de var. Onları rahat bırakalım.) Bu kısacık öykü onları yüreklendiriyor. Sen de katıl, diyor, maceraya ortak ol, güvenin birbirinize. Burada zorlama yok, "Gidip arkadaşlarınla oynasana!" diye kızma yok, "Herkes oynuyor, sen eteğimin dibinden ayrılmıyorsun." diye eziyet etme de yok. Neşeli bir öyküyle rehber olma var.

Her zamanki gibi, öykünün biz yetişkinlere bakan yönü de var. Bazı kişiler ortamların katalizörü gibidir. Katalizör, bir madde. Kimyasal bir tepkimeyi oluşturup hızlandırıyor. Mecaz olarak ise başka faktörleri etkileyip bir oluşuma vesile olan, onu hızlandıran etmenler için kullanılıyor. İşte bu sıfata sahip kişiler hikâyedeki kahramanımız gibi, gelişiyle ortamı renklendirmekle kalmıyor, birleştirerek en büyük iyiliği de yapmış oluyorlar. Kendimize soralım, ortamları güzelleştiren, insanlar arası bağı kuvvetlendirip aralarındaki anlaşmazlıkları çözen, kuşatan ve kucaklayan mıyız? Yoksa, "Ben gelmem, ben yokum, beni yazmayın, benim işim var, onlar varsa ben yokum." deyip uyumu bozanlardan mı? Nehre düşüp suratını asan ve bir köşede oturup herkesin moralini bozanlardan hiç bahsetmiyorum bile.

Bir başka çıkarımda daha bulunmadan edemeyeceğim. Aynı mescid içinde birbirimizden habersiz yaşayabiliyoruz maalesef. Seminere gidiyoruz. Bir iki tanıdıkla selamlaşıp çıkıyoruz. Birbirimize selam vermeden geçtiğimiz de oluyor, göz göze gelmediğimiz de... (Göz göze gelmemeye çalışanlarımız da yok değil hani.) Birbirimizden bu kadar kopukken kardeş olamıyoruz. Kardeş olamayan nasıl ümmet olacak, bilmiyoruz... Aynı havayı soluyup, aynı itikadı benimseyip, benzer hayatları ve kaderi paylaştığımız insanlarla bir arada olmanın bir nimet olduğunu fark etmiyoruz. Elimizden alınmadan o nimet, atlayın nehre...

EMBRİYONUN GELİŞİMİ

Dr. Gözde TERCUMAN

İnsanı yaratan, gözetip koruyan, elinden tutup her ânında ihtiyaçlarını karşılayan Rabbimiz insanoğlundan tüm ömrü boyunca tek bir şey beklemektedir: Sadece ve sadece kendisine kulluk/ibadet etmeleri. Bu yüzdendir ki tevhid, Kur’ân’da yaratılış ayetleriyle birlikte daima zikredilmekte ve “Seni yaratan Rabbine dön!” çağrısı yapılmaktadır.

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla,

Allah’a hamd, Resûl’üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Yaratılış yolculuğuna çıktığımız yazı dizimizde en son zigot rahme gömülmüş ve rahim değişerek gebelik rahmini oluşturmuştu.

Şimdi, rahim, bebeği büyütmek için tüm donanıma; bebek de insan suretine kavuşabilmek için tüm imkânlara sahiptir. Büyüme, gelişme ve olgunlaşma hızla devam eder. Zigot bu dönemde organlarını oluşturmaya çalışır ve gün geçtikçe suret oluşur, insana benzer.

“Sizleri (annelerinizin) rahimlerinde dilediği gibi şekillendiren O’dur. Kendisinden başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. O (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm’dir.”[1]

Zigot, bir hücre topluluğuyken Rabbimizin dilemesiyle insan olmak için dönüşüm geçirmeye başlar. O’nun (cc) gözetiminde rahme yerleştikten sonraki ilk iki hafta zorlu bir yaratılış evresi yaşar, üçüncü haftaya ulaştığında beş hafta sürecek embriyo dönemi başlar, sekizinci haftadan sonra fetüs dönemini yaşar ve doğuma hazırlanır. Doğumun gerçekleşmesiyle bir bebek olarak dünyaya gelir.

“Size ne oluyor da Allah’a gerektiği şekilde saygı göstermiyorsunuz/Allah’tan hakkıyla korkmuyorsunuz! Oysa O, sizi merhale merhale yaratmıştır. (Nutfe merhalesi, embriyo merhalesi...)”[2]

“Sizi, tek bir nefisten yarattı, sonra ondan eşini var etti. Size, hayvanlardan sekiz çift indirdi. Sizi annelerinizin karnında, üç karanlık içinde, bir yaratılış (evresinden) başka bir yaratılış (evresine) geçirerek yaratmaktadır. İşte bu, sizin Rabbiniz Allah’tır. Hâkimiyet/egemenlik yalnızca O’na aittir. O’ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (Buna rağmen) nasıl da (tevhidden şirke) çevriliyorsunuz!”[3]

Rabbimiz (cc), zigotun bir bebek oluşurken yaşayacağı evreleri en güzel şekilde hikmetiyle belirlemiştir. Evrelerin sırası ve süresi her insanda aynıdır, evrelerde yaşananlar

1. 3/Âl-i İmrân, 6
2. 71/Nûh, 13-14
3. 39/Zumer, 6

kişiden kişiye değişiklik göstermez. Bir insan olmak için yola çıkan her hücre bu aşamaları Rabbimizin takdir ettiği şekilde yaşar.

Bebek, rahme yerleştikten sonraki ilk iki haftada zorlu bir yaşam mücadelesi verir; rahme tutunur, beslenmeye ve rahme yerleşmeye çalışır. Bu iki haftanın zorluklarını atlatabilen zigot; embriyo ve fetüs olarak gelişimini devam ettirir. Yaşaması için gerekli olan organlarını ve diğer dokularını oluşturmaya başlar; bu süreçteki zorlukları atlatamayan ölür ve düşükler meydana gelir.

Hayata adım attığı rahmin ilk günlerinde insanoğlu öyle ihtiyaç sahibi, öyle muhtaç, öyle âcizdir ki Rabbi elinden tutmasa varlık dahi gösteremez. İnsanın bu hâli akılları hayrette bırakır. Aklı yokken, muhtaç hâldeyken, rahme gömülüp büyümeye çalıştığı sırada yaşam mücadelesi verirken Rabbinin hükümlerine boyun eğen insan; biraz yetişkinliğe ulaşıp güç kuvvet sahibi olunca, mallar ve evlatlarla desteklenince hemen şımarmakta, haddi aşmakta ve nimetleri veren Rabbini unutmaktadır. Gücünü, kuvvetini, malını, evlatlarını kaybetmeyeceği zehabıyla yaşayabilmekte ve ölüp Rabbine döneceği hakikatinin gafletinde olabilmektedir. Üstelik yaşamı boyunca ibadetlerini, kulluğunu/köleliğini tüm yüceliği ve eksikliklerden münezzeh oluşuyla onu yaratan Rabbine değil; yaratılmış olan varlıklara sunar. Oysa o varlıklar da en âciz şekilde benzer yaratılış evrelerini yaşamış, Rabbine muhtaç hâlde varlık âlemine adım atmıştır.

Embriyo bu zorlu iki haftayı yaşarken ilmiyle her şeyi kuşatan Rabbi dışında kimsenin ondan haberi yoktur. Anne gebe olduğunun farkında değildir, normal yaşamına devam ediyordur. İnsanoğlu, şuursuz olduğu rahimdeki hayatında da akıl sahibi olduğu dünya hayatında da tüm âlemleri ihata eden ve Es-Samed olan Allah'a muhtaçtır. İnsanı yaratan, gözetip koruyan, elinden tutup her ânında ihtiyaçlarını karşılayan Rabbimiz insanoğlundan tüm ömrü boyunca tek bir şey beklemektedir: Sadece ve sadece kendisine kulluk/ibadet etmeleri. Bu yüzdendir ki tevhid, Kur'ân'da yaratılış ayetleriyle birlikte daima zikredilmekte ve "Seni yaratan Rabbine dön!" çağrısı yapılmaktadır, Allah (cc) en doğrusunu bilir.

Embriyo bu dönemde hücre sayısını arttırır, enine ve boyuna genişler. Kendi üzerine katlanır ve üç boyutlu hâle gelir. İnsan, bedenin hayatta kalabilme gayesiyle gerekli olan organları oluşturabilmek için hücreleri grup ve tabakalara ayırır. Gruplaşmış hücreler, Rabbimizin her bir tabakadan belirlediği organ taslaklarını oluşturur.

İlk olarak beyin sistemini oluşturacak yapıların taslakları oluşur.[4] Oluşan taslak henüz beyni oluşturmaz, ama çevresindeki hücrelere sinyaller gönderir, onları etkiler ve harekete geçirir. Çevredeki hücreler, organları ve dokuları oluşturmak üzere göç etmeye başlar. Karmaşık hâlde bulunan bir avuç hücre göç etmeye, değişmeye ve dönüşmeye başlar. Bir düzen meydana gelir.

Zigottaki hücrelerin hepsi -tam bir itaatle- nerede bekleyeceğini, nereye göç edeceğini, hangi organı oluşturacağını ve nasıl çalışacağını programlayan Rabbine ve O'nun nizamına boyun eğer.

Kendi hâline bırakılmış hangi topluluk ne yapacağını, nereye gideceğini, neyi oluşturacağını ve tüm bunları nasıl yapacağını bilebilir!

Bu düzenin yegâne sahibi bir ve tek olan Allah'tır (cc).

O (cc) El-Melik olandır. Tüm düzenlerin sahibidir, yarattıklarının ve tüm yaşananların tek sahibi...

"Yoksa insan (emredilmeden, nehyedilmeden, bir şeriata tabi tutulmadan) başıboş bırakılacağını mı sandı? O, akıtılan meniden bir damla değil miydi? Sonra kan pıhtısı (embriyo olmadı mı? Allah) onu yaratıp düzenledi."[5]

Zigottaki hücrelerin hepsi -tam bir itaatle- nerede bekleyeceğini, nereye göç edeceğini, hangi organı oluşturacağını ve nasıl çalışacağını programlayan Rabbine ve O'nun (cc) nizamına boyun eğer.

Başlarda karmakarışık hâlde duran hücreler belli bir düzende göç etmeye başlar ve hangi organı oluşturacaksa sinyaller doğrultusunda oraya doğru yol alır. Beyni oluşturacak hücreler baş bölgesine, ayakları oluşturacak hücreler alt bölgelere, organları oluşturacak hücreler iç bölgelere göç eder. Rabbimizin dilemesiyle gitmeleri gereken yere varıp karar kılan hücre toplulukları, organları oluşturmak için değişip dönüşmeye başlar.

İnsan vücudundaki organlar oluşurken önce o organı oluşturacak hücrelerin o bölgeye göç etmesi gerekir, demiştik. Göç tamamlanıp yerine ulaşan hücreler, aldıkları sinyaller doğrultusunda organ taslağını oluşturur. Taslak zamanla organa dönüşür. Oluşan organ ilk başlarda, çalışamaz, işlev göremez hâldedir. Olgunlaşma devam ettikçe önce basit tipte, çok ilkel fonksiyonlar kazanır, zamanla fonksiyonlar gelişir ve organ tam kapasite çalışabilir. Anne karnında başlayan bu oluşma ve olgunlaşma süreci yaşamın ilk iki yılına kadar devam eder. İki yaşından sonra insan büyüdükçe organların boyutları da artar ve yetişkin hâline ulaşır.

4. Nöral plak, nöral krest ve nöral tüp

5. 75/Kıyâmet, 36-38

Bahsettiğimiz evrelerin her birindeki aksama farklı sonuçlar meydana getirir. Hücreler göç ederken veya organ taslağı oluşmadan önce meydana gelecek bir aksaklıkta kişi o organa sahip olamaz. Taslak oluşup organ fonksiyon kazanmadan gelişecek bir aksama, işlevsiz ve güdük bir organ oluşmasına sebep olur. Organın olgunlaşma ve fonksiyon kazanma döneminde meydana gelecek aksaklık ise yetersiz çalışan bir organ oluşmasına sebep olur.

Organların henüz oluştuğu dönemde yaşanacak olumsuzluklar o organa sahip olamamakla sonuçlanır, birçok organın yokluğu hayatla bağdaşmadığı için gebelik kayıpları en sık, gebeliğin başlarında görülür[6]. Bu kadar hassas bir dönem yaşanırken annenin, gebeliğinin farkında olmaması; şeytanın vesvesesine, nefsin kuruntusuna açık insanoğluna Rabbimizin bir merhametidir, Allah (cc) en doğrusunu bilir. Kadınlar gebeliklerinin farkına vardıklarında bebek dört beş haftalık olmuştur, zorlu ölüm kalım mücadelesi geride kalmıştır.

Bu zorlu haftaları geride bırakan embriyo, dış görünüş olarak da farklılaşır ve insana benzemeye başlar. Kafası büyür; kollar, bacaklar, yüz, kulak ve göz oluşur.

"Sonra onun neslini, değersiz bir suyun özünden yaratandır. Sonra onu, tam bir şekilde düzene koyup ona ruhundan üfleyendir. Sizin için kulaklar, gözler ve kalpler yaratandır. Ne kadar az şükrediyorsunuz!"[7]

Yaklaşık bu zamanlarda[8] kalp çalışmaya, ilk kanı pompalamaya başlar. İnsan vücudunda oluşan ve işlev gören ilk organ kalptir[9] ve tıbbi olarak kalbin durması ölümle sonuçlanır. Önce kalp çalışır ve vücudun kalanına yaşam suyu kanı pompalamaya başlar. Kalpten çıkan kan, vücudun her hücresiyle buluşur; vücut da hayat bulur.

"Şunu iyi bilin ki, insan vücudunda küçük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi/doğru/sağlam olursa bütün vücut iyi/doğru/sağlam olur; bozulursa tüm vücut bozulur. İşte bu et parçası kalptir."[10]

Kalbin kabul ettiği hayırlar ve güzellikler organlara yayılır, organlar salih ameller ortaya koyar; kalp pislik barındırırsa onu organlara yayar ve çirkin, habis olan ameller ortaya çıkar. Kalp öldüğünde vücut da ölür.[11]

Bizi en güzel surette yaratan, tüm yaratılış ânımızda elimizden tutan, bizi bu günlere getiren, nimet üstüne nimet veren ve hidayet eden Rabbimize hamdolsun.

Allah (cc) ömür verirse bir sonraki yazıda görüşmek duası ile...

6. Kadınlar gebe olduğunun bile farkında olmadan pıhtı şeklinde kanaması olduğundan bahsederler. Hayız kanı pıhtılaşmaz. (Çoğu zaman) Kadın, rahme gömülememiş veya gömülse bile hayata tutunamamış zigotu düşük yapıyordur.
7. 32/Secde, 8-9
8. Embriyonun beşinci haftasında
9. Her ne kadar önce beyin taslağı oluşsa da organ olarak oluşan ve çalışmaya başlayan ilk organ kalptir.
10. Buhari, 52; Müslim, 1599
11. Kalbin manevi hastalıkları ve tedavisi hakkında detaylı okuma için bk. Kalp Katılığının Zararları

ÇOCUKLARDA ÖZGÜVEN YOLCULUĞU

Psikolojik Danışman
Melek ŞEREF

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam Nebi'sine olsun.

Hayatımızı kendi içimize doğru içsel bir yolculuk olarak tanımlarsak, bu içsel yolculukta karşımıza çıkan birçok önemli kavramdan bahsedebiliriz; öz şefkat, özdenetim veya özsaygı gibi. Özgüven de bu kavramlardan sadece biri. Biz de sizler için dergimizin bu ve gelecek sayısında özgüven konusunu işleyeceğiz. Özgüven kavramına bu yazımızda çocukların gözünden, gelecek sayımızda ise yetişkinlerin gözünden bakmaya çalışacağız. Yazımıza özgüveni tanımlayarak başlayalım ardından hayatımızdaki yansımalarına bakalım.

Müslimlerin özgüven anlayışı Allah'a karşı hüsn-ü zan inancıyla kayıtlıdır. Müslimler ortaya bir çaba koyduklarında bunu fiili dua kabul eder, fiili dualarını sözlü duayla desteklerler. Sonra da Allah'ın hiçbir çabayı zayi etmeyeceğine inanırlar. İşte bu Allah'ı tanımanın semeresi olan özgüvendir.

Özgüven kavramı üzerine birçok araştırma yapılmış ve çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Çoğu teorisyen özgüveni bir kişilik özelliği olarak tanımlasa da biz burada Feltz'in kavramına vurgu yaparak tanımlayacağız. Özgüven "kişinin spesifik bir faaliyeti yaparken başarılı olacağına dair inancı" olarak tanımlanabilir.[1] Bir örnekle açıklamak gerekirse bir kişi kitap yazma konusunda kendine güvenebilir, (başarılı olabileceğine inanabilir) ancak şiir yazma konusunda kendinde bu beceriyi görmeyebilir. Çok iyi kitaplar yazmış olsa da bu kişinin diğer konularda veya genel olarak özgüveni düşük olabilir. Bu inancı -kendine olan güveni- ise kişinin başarılı olmasında önemli bir unsurdur. Müslimlerin özgüven anlayışı Allah'a (cc) karşı hüsn-ü zan inancıyla kayıtlıdır. Müslimler ortaya bir çaba koyduklarında bunu fiili dua kabul eder, fiili dualarını sözlü duayla desteklerler. Sonra da Allah'ın (cc) hiçbir çabayı zayi etmeyeceğine inanırlar. İşte bu, Allah'ı (cc) tanımanın semeresi olan özgüvendir. Bunun en çarpıcı örneği Bedir Savaşı'dır. Sayı ve teçhizat yönünden müşriklerden az olmalarına rağmen, Allah'ın zafer vaadine inanarak/güvenerek savaştılar ve kazandılar.

Özgüvenin Hayatımızdaki Yansıma Noktaları

Anne babalar sıklıkla çocuklarının özgüvenini nasıl geliştirecekleri konusunda sorular sorarlar. Bunun öncesinde ebeveynlerin çocuklarının durumunu iyi ayırt etmeleri gerekir. Mesela bazı ebeveynler yerinde durmakta zorlanan

1. Feltz, Deborah L. Ph. D., Self-Confidence and Sports Performance. Exercise and Sport Sciences Reviews: January 1988 - Volume 16 - Issue 1 - p 423-458

Tüm parmaklarınızı olduğu gibi mi kabul ediyorsunuz, yoksa bu kısa sevmiyorum veya bu uzun seviyorum mu diyor musunuz? Ayırt etmek mümkün olmuyorsa parmaklarınızı olduğu gibi kabulleniyorsunuz demektir. Aynı ebeveynlerin çocuklarına koşulsuz kabul sağlamaları gibi. Tüm özellikleri ile çocuğunuzu kabul etmek, var olduğu karakter özellikleri ile birlikte bir şart öne sürmeden sevginizi vermek. Çocuğunuzun doğasını ve farklılıklarını kabul etmek, ona saygı duyarak yaklaşmak ona özgüven kazandırmanın yapı taşıdır.

ve sınırsız davranıp kurallara uymayan çocukları yüksek özgüvenli zannedebiliyor veya sessiz, sakin çocukları daha düşük özgüvenli olarak görebiliyorlar.[2] Oysaki Rabbimiz her birimizi farklı fıtratlarda yaratmıştır. Her çocuğun biricik olduğu ilkesini hatırlamalıyız. Çocuklar söz konusu olduğunda farklı kişilik özellikleri, farklı duygu durumları, davranış örüntüleri karşımıza çıkar.[3]

Peki, "Çocuğumun özgüvene sahip olup olmadığını nasıl anlayacağım?" diyorsanız aşağıda sizler için özgüvene sahip kişilerin bazı özelliklerinden bahsedelim.

1. Yaptıklarının arkasında durabilen, sorumluluk alabilen

2. Dış etkenlere daha az bağımlı olan

3. Hata yapmaktan korkmayan

4. Karar verme becerisine sahip

5. Problemlerle karşılaştığında çözümlemek için çabalayan

6. Kendini ifade etme becerisine sahip[4]

Özgüven Eksikliğinin Olası Sebepleri ve Sonucu

Çocuklarda özgüven eksikliğinin olası sebeplerine baktığımızda;

• Yaşamın ilk yıllarında bakım vereni ile güven ilişkisinin kurulmaması,

• Çocuğa bağımsızlaşması için alan tanınmaması,

• Koşul içeren sevgi cümleleri (Eğer anneyi dinlemezsen seni sevmeyeceğim vb.)

• Kontrolcü ebeveynlerin çocuğun hatalarına fazla tepki vermesi

• Yaşanan üzücü deneyimler, travmalar

• Otoriter/baskıcı veya aşırı himaye edici şekilde çocuk yetiştirme

• Özgüveni düşük anne-baba rol modeli vb. olarak sıralanabilir.[5]

Bu sebeplere binaen çocuklarda düşük özgüven görülebilir. Eleştirilmekten korkma, başarısızlıktan ve mücadeleden kaçınma, hemen suçlandığını zannetme, bundan dolayı yaptığı işi bırakma eğilimi çocuklarda özgüven eksikliğinin negatif sonuçlarına örnek gösterilebilir.[6] Bu çocuklarda aynı zamanda başkalarının onayına ve beğenisine çok fazla ihtiyaç duyma görülür.[7] Genel anlamda özgüveni yüksek çocuklarda ise mutlu oldukları, kendilerini değerli hissettikleri, insanlara ve kendilerine karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları, problemler karşısında çözüm odaklı davrandıkları, zorlukları aşabileceklerine inandıkları, değiştiremeyecekleri durumları ise kabullenmeye daha yatkın oldukları, stres altında öz yıkım düşüncelere daha az başvurdukları, gerçeklik algılarının olduğu, hedeflerine ulaşmak için çabaladıkları ve sorumluluk aldıkları gözlemlenmiştir.

Çocukların Özgüvenini Arttırma Yolları

Özgüven söz konusu olduğunda doğal olarak geliştirici birçok unsurdan bahsedebiliriz:

1. Koşulsuz Kabul, Sevgi ve Saygı: Yukarıda her çocuğun biricik olduğundan ve farklı özelliklere sahip olduklarından bahsetmiştik. Dışa dönük, konuşmayı seven, hareketli, üretken, meraklı, sorgulayan; içe dönük, kalabalığı veya gürültüyü sevmeyen, yalnızlıktan hoşlanan, sakin, konuşmayı sevmeyen... Halk arasında "Beş parmağın beşi de bir değildir." deyimi bu durumu tarif ediyor olsa gerek. Tüm parmaklarınızı olduğu gibi mi kabul ediyorsunuz, yoksa bu kısa sevmiyorum veya bu uzun seviyorum mu diyor musunuz? Ayırt etmek mümkün olmuyorsa parmaklarınızı olduğu gibi kabulleniyorsunuz demektir. Aynı ebeveynlerin çocuklarına koşulsuz kabul sağlamaları gibi. Tüm özellikleri ile çocuğunuzu kabul etmek, var olduğu karakter özellikleri ile birlikte bir şart öne sürmeden sevginizi vermek.

2. Sarı, E. (2016). Çocuklarda Özgüven Gelişimi: Özgüven, basitçe tanımlamak gerekirse, insanın kendisine yapabileceklerine duyduğu güven ve kendisini sevme kapasitesidir (Vol. 28). noktaekitap.
3. Akbıyık, Y. (2022). Özgüven Sahibi Lider Çocuklar Yetiştirmek. Farklı Disiplinlerin Bakış Açısıyla Dijital Dünyada Çocuk, 81.
4. Sarı, E. (2016). Çocuklarda Özgüven Gelişimi: Özgüven, basitçe tanımlamak gerekirse, insanın kendisine yapabileceklerine duyduğu güven ve kendisini sevme kapasitesidir (Vol. 28). noktaekitap.
5. Sarı, E. (2016). Çocuklarda Özgüven Gelişimi: Özgüven, basitçe tanımlamak gerekirse, insanın kendisine yapabileceklerine duyduğu güven ve kendisini sevme kapasitesidir (Vol. 28). noktaekitap.
6. Okyay, B. (2012). Yönetici ve çalışanların özgüven düzeyleri ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerilerinin karşılaştırılması (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
7. Turan Başoğlu, S. (2007). Sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Çocuğunuzun doğasını ve farklılıklarını kabul etmek, ona saygı duyarak yaklaşmak ona özgüven kazandırmanın yapı taşıdır.[8] Fakat koşullu veya tehditkâr şekilde onunla iletişim kurmanız çocukta hem güven duygusuna zarar verir hem de kaygıyı tetikler.[9]

2. Çocuklarınızın Hayallerine Saygı Duyma: Yaratıcılığın hızla geliştiği çocukluk döneminde çocukların birçok hayali olabilir. Size mantıklı gelmese dahi çocuklarınızın hayallerine ve denemek istediği fikirlere saygı duymanız özgüvenini geliştiren bir tutum olarak karşımıza çıkmakta. Bu hayalleri ve fikirleri deneyimlemesi için yardımcı olmak ve destelemek keza çocuğunuzun özgüvenini arttıracaktır.

3. Model Olma: Ebeveynlerin rol model olması gereken bir konu da özgüvendir. Hatalarınızı üstlenerek, bunları dile getirerek, başarısız olmaktan çekinmeyerek, kendinizi ifade ederek çocuklarınıza rol model olabilirsiniz. Sizden modelleyerek edineceği bu davranış örüntüleri çocuğunuzun özgüvenini arttıracaktır.

4. Sorumluluk Verme ve Takdir Etme: Çocuğunuz için verilen küçük görevler çocuğunuza güvendiğinizi, kendini gösterebileceği bir fırsatı verdiğinizi ve onu önemsediğinizi gösterir. Sofrayı beraber toplamak, evi beraber temizlemek, kitaplığı düzenlemek gibi... Bu görevlerde başarılı veya başarısız olduğu her iki durumda da çabasını takdir etmeli, onu cesaretlendirmelisiniz. Böylelikle hem sorumluluk vererek hem de takdir ederek özgüvenini geliştirmesine yardımcı olabilirsiniz. Çocuğunuzun yaşına göre gelişimsel özellikleri bilmeniz bu adımı uygulamanıza ve çocuğunuzdan beklentilerinizi yaşına uygun şekilde düzenlemenize yardımcı olacaktır.[10]

5. Kıyaslamama: Kıyaslanmak kişide yetersizlik duyguları oluşturur. Sorumluluk vererek ve kıyaslamayarak yetkinlik hissini oluşturmanız özgüven gelişimine katkıda bulunacaktır.

Çocuğunuzun seviyesine inerek onu dinlemek, sorgulamasına izin vermek, kuralları uygulama konusunda tutarlı olmak, sözlü, fiziksel veya psikolojik şiddet uygulamamak, oyun oynamasını desteklemek, güçlü özelliklerini ön plana çıkarmak, hobiler geliştirmesine yardımcı olmak diğer özgüveni geliştirici adımlar olarak sıralanabilir.[11]

Sevgili Müslim anne babalar, altını kalın çizgilerle çizerek size önemli bir noktayı hatırlatmak istiyorum. Her çocuğun biricikliği hasebiyle özgüveni deneyimleme şekli farklıdır. Çocuğunuz sessiz, sakin veya içe dönük olabilir fakat özgüven sahibi bir birey olarak yetişme imkânına sahip. Lütfen fıtratına has bir şekilde özgüveninin şekillenmesine izin verin.

Bu yazımızda özgüvenin ne olduğundan ve çocuklarda özgüven eksikliğinin sebeplerinden bahsettik. Ve son olarak değerli ebeveynlerimize çocuklarının hayat yolculuklarında onlara yardımcı olacak özgüvenlerini geliştirici birkaç adımdan söz ettik. Gelecek sayımızda siz ebeveyn ve yetişkinleri misafir edecek ve "Yetişkinlerde Özgüven" konusundan bahsedeceğiz.

İlmin ve amelin sahibi El-Kerîm olan Rabbimize bizleri ilim ve amelinden rızıklandırması duası ile...

8. Akbıyık, Y. (2022). Özgüven Sahibi Lider Çocuklar Yetiştirmek. Farklı Disiplinlerin Bakış Açısıyla Dijital Dünyada Çocuk, 81.
9. Danışman, P., & Türkmen, G. Çocukluk ve Ergenlik Dönemlerinde Özgüven. Arel Koleji Sayı: 44 2018, 16.
10. Sarı, E. (2016). Çocuklarda Özgüven Gelişimi: Özgüven, basitçe tanımlamak gerekirse, insanın kendisine yapabileceklerine duyduğu güven ve kendisini sevme kapasitesidir (Vol. 28). noktaekitap.
11. Danışman, P., & Türkmen, G. Çocukluk ve Ergenlik Dönemlerinde Özgüven. Arel Koleji Sayı: 44 2018, 16.

Bahri TUNÇBİLEK

UTARİD GEZEGENİNDE UZUN BİR GÜN

Tarihî çağlardan beri çıplak gözle görülen beş gezegenden biri olan Utarid'i, Güneş'e en yakın gezegen olduğu için gözlemlemek pek kolay değildir. Çünkü Güneş'in parlaklığının yanında çok sönük kalır.

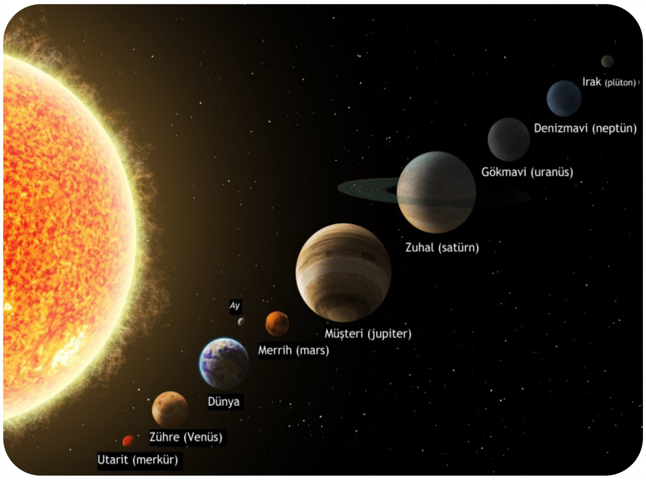
Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım.

"Göklerde ve yerde olanların tamamının, (ayrıca) bölük bölük uçan kuşların Allah'ı tesbih ettiklerini görmedin mi? Onlardan her biri, (nasıl) namaz kılıp tesbih edeceğini bilir. Allah onların yaptıklarını bilendir. Göklerin ve yerin hâkimiyeti/egemenliği Allah'a aittir. Ve dönüş yalnızca Allah'adır."[1]

Gökleri ve yeri yoktan var eden ve bunların arasında birbirinden güzel sayısız varlığa vücut veren El-Bâri olan Allah'a hamd, peygamberlerin sonuncusu Muhammed'e salât ve selam olsun.

Bu yazımızda Güneş Sistemi'ndeki sıralamada Güneş'e en yakın olan Utarid (Merkür) gezegenini ayrıntılı bir şekilde tanımaya çalışacağız, inşallah.

Güneş'e Olan Uzaklıklarına Göre Gezegenlerin Sıralanışı

Utarid'in Tarihçesi

Eski Çağlardan günümüze ulaşan kaynaklarda Utarid; Ay, Güneş, Zühre (Venüs), Merrih (Mars), Müşterî (Jüpiter), ve Zuhal (Satürn) ile birlikte, görünür hareketlerinin diğer yıldızlardan farklılığıyla tanınan yedi gök cisminden biri olarak gösterilir. Bu yönüyle Antik Çağlardan günümüze insan kültüründe ve astronomide yerini korumuştur.

Antik Yunan'da küçük sabahyıldızı olarak görüldüğünde

1. 24/Nûr, 41-42

Hermes (Yunan mitolojisinde/ uydurulmuş efsanelere dayalı batıl dininde tanrıların habercisi), küçük Akşam Yıldızı olarak görüldüğünde ise Apollo (Yunan mitolojisinde müziğin, sanatların, şiirin, ateşin ve Güneş'in tanrısı) olmak üzere iki ad taşımaktaydı. Pisagor sayesinde bu iki yıldızın aslında aynı gök cismi (gezegen) olduğunu öğrenen İlk Çağ Batı dünyası, bu gezegenin ve Zühre'nin (Venüs) Dünya etrafında değil de Güneş etrafında döndüğünü ileri süren Heraklit ile de ilk kez Güneş Merkezli görüş ile tanışmış oldu. Romalılar ise gezegene Hermes'in Roma mitolojindeki muadili (eş değeri) olan ayakları kanatlı olarak tasvir edilen haberci tanrı Merkür'ün adını vermişlerdi. Gezegenin Türkçe adı ise Erdenay olarak geçmektedir, ayrıca Arzutilek olarak da bilinir.

Benim bu gezegen için kullanmayı tercih ettiğim ve eski dilde kullanılan "Utarid" isminin ise kelime olarak ne anlama geldiğini tam olarak bilmiyorum, yaptığım ufak araştırma sonucu bir kaynakta eski bir Arap kabilesinin ismi olarak geçtiğini öğrendim. Araplar bu gezegene "Kevkebu'l Utarid/Utarid Gezegeni" ismini vermişler.[2]

1639 yılında İtalyan Gök Bilimci Giovanni Battista Zupi basit bir teleskop yardımıyla Utarid'in evreleri olduğunu fark etti. Yaptığı gözlemler sonucunda gezegenin Güneş etrafında döndüğünü bildirdi.

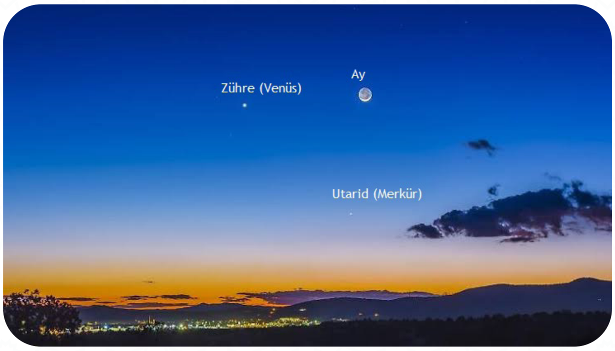
1880'lerde İtalyan Gök Bilimci Giovanni Schiaparelli atmosferin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek amacıyla, Utarid'in gökyüzünde yüksekte bulunduğu gündüz saatlerinde (zannımca bir Güneş tutulması sırasında) gelişmiş bir teleskopla yaptığı gözlemlerle, Utarid yüzeyinde koyu ve açık renkli bölgeleri gösteren ilk "albedo/yansıtma haritasını" çizdi. Utarid'in Güneş etrafında dolanma süresi (88 Dünya günü) ile kendi etrafında dönme süresinin eşit olduğunu, böylece gezegenin bir yarısının sürekli aydınlık, diğer yarısının ise sürekli karanlık olduğunu iddia etti.

1962 yılında Michigan Üniversitesinden W. E. Howard, gezegenin kızılötesi ve radyo ışınımları ölçümlerine dayanarak Utarid'in gece yüzünün hiçbir zaman Güneş ışığı almayan bir yüzeyden beklendiği kadar soğuk olmadığını, bu nedenle kendi ekseni etrafındaki 88 günlük dönüş süresi iddialarının akla yatmadığını ileri sürdü.

1965'te Gordon H. Pettengil ve Rolff B. Dyce, Porto Riko'daki[3] Arecibo Radyo Teleskobu yardımıyla yaptıkları radar incelemeleri ile gezegenden yansıyan ışınların Doppler Kaymasını[4] ölçerek Utarid'in kendi ekseni etrafındaki dönüşünü 58,65 (yaklaşık 59) günde tamamladığını hesapladılar. Bu bulgu üzerine İtalyan bilim insanı Guiseppe Colombo bugün kabul edilen 3/2 yörünge-dönüş senkronizasyonunu ortaya attı.

Utarid'in Gözlemlenmesi

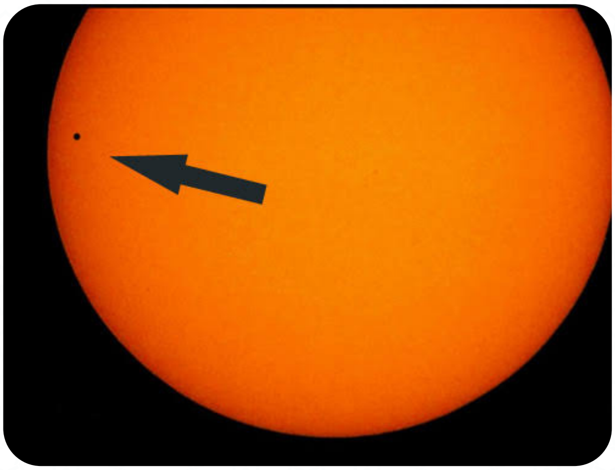
Tarihî çağlardan beri çıplak gözle görülen beş gezegenden biri olan Utarid'i, Güneş'e en yakın gezegen olduğu için gözlemlemek pek kolay değildir. Çünkü Güneş'in parlaklığının yanında çok sönük kalır. Utarid; Güneş etrafında Dünya'nın yörüngesinin içerisinde döndüğü için Güneş doğmadan hemen önceki veya battıktan hemen sonraki bir saat içinde doğu veya batı ufkunda gözlemlenebilir.

Batı ufkunda Güneş battıktan yarım saat sonra Ay, Zühre ve Utarid

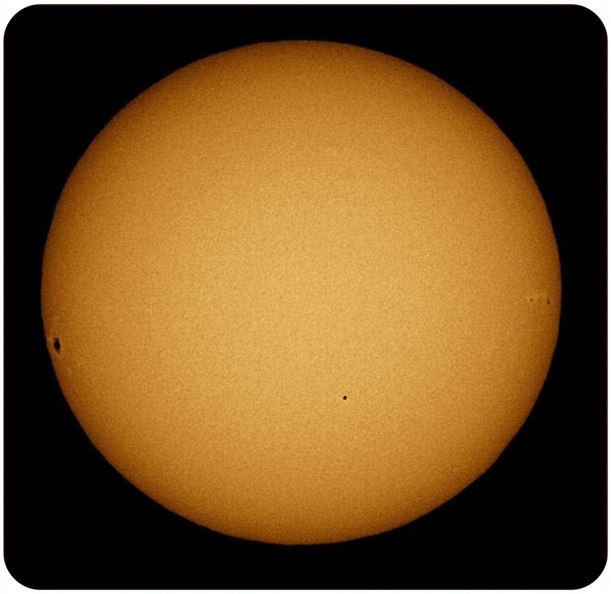
Utarid, Dünya'ya kıyasla Güneş'e yaklaşık üç kat daha yakındır. Bu nedenle Utarid'in yüzeyinden Güneş'e bakıyor olsaydınız dünyada gördüğünüze kıyasla üç kat daha büyük bir Güneş görürdünüz.

Utarid her yüzyılda ortalama olarak on üç kez Güneş'in önünden geçer. Transit geçiş esnasında, Güneş'in parlak diskinin önünde siyah bir nokta olarak görünür. Son Utarid transit geçişi 11 Kasım 2019 tarihinde gerçekleşti.[5]

11 Kasım 2019 tarihindeki transit geçişi sırasında Utarid

2. "Utarid" isminin anlamını biliyorsanız veya öğrenme imkânınız olursa e-mail adresinden bana bildirirseniz çok sevinirim: zelkarneyn91@gmail.com
3. Karayiplerde bir ada ülkesi.
4. Doppler Kayması (veya Doppler Etkisi), adını ünlü bilim insanı ve matematikçi Andreas Doppler'den almakta olup kısaca, dalga özelliği gösteren herhangi bir fiziksel varlığın (ses, ışık, elektromanyetizma vs.) frekans ve dalga boyunun, hareketli (yakınlaşan ve uzaklaşan) bir gözlemci tarafından farklı zaman veya konumlarda farklı algılanması olayıdır.
5. Biz bu geçişi Muhammed Talha Abi ile beraber Konya Bilim Merkezinde Güneş filtreli teleskopla izlemiştik, Allah'a hamdolsun. Sizler de yaşadığınız şehirlerde bulunan bilim merkezlerinin, gözlemevlerinin internet sitelerinden etkinlik takvimlerine bakarak bu tarz gökyüzü olaylarını takip edebilir ve halka açık olan etkinliklere çocuklarınızla beraber katılabilirsiniz inşallah.

Utarid'in Güneş'in Önünden 2006 yılındaki Transit Geçişi (Güneş'in solundaki büyük ve sağındaki küçük siyah koyuluklar Güneş yüzeyinde oluşan Güneş lekeleridir. Utarid ise orta alt kısımda küçük bir nokta olarak gözüküyor.)

Gelecekteki ilk üç transit geçiş ise sırasıyla 13 Kasım 2032, 7 Kasım 2039 ve 7 Mayıs 2049 tarihlerinde olacak ve bu üç Utarid geçişi de Türkiye'den gözlemlenebilecek inşallah.

Yörünge Özellikleri[6]

Günöte : ~69.817.000 km
(Güneş'e en uzak olduğu nokta)

Günberi : ~46.001.000 km
(Güneş'e en yakın olduğu nokta)

Yarı büyük eksen : ~57.909.000 km
(Güneş'e ortalama uzaklığı)

Dış Merkezlik : ~0,206
(Yörünge Basıklığı)

Yörünge Periyodu : ~88 Dünya günü
(Güneş etrafında dolanım süresi)

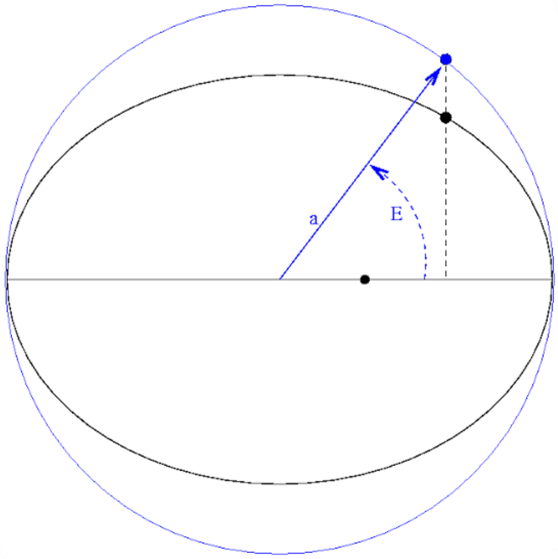
Ortalama Yörünge Hızı : ~47,3 km/sn
(1 saniyede 47 km 300 metre)

Yıldızıl Gün Süresi : ~59 Dünya günü
(Sabit bir yıldıza göre gezegenin kendi ekseni etrafındaki dönüş süresi)

Utarid de diğer gezegenler gibi Güneş etrafında eliptik (elips biçiminde) bir yörüngede dolanır. Bu kaide sadece gezegenler için geçerli değildir.

Gök adamızın (Samanyolu galaksisinin) merkezinin etrafında dolanan milyarlarca yıldız, gezegenlerin etrafında tur atan doğal ve yapay uydular veya kara deliklerin etrafında dönen yıldızlar da eliptik yörüngelere sahiptir.

Elips denilince basık bir çember veya oval bir şekil düşünmek yeterlidir. Çemberi ne kadar bastırırsanız ovallik o kadar artar.

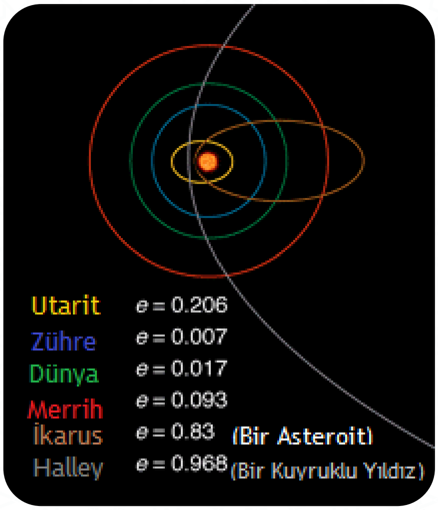
Çember ile Elipsin Karşılaştırılması

Utarid'in yörünge basıklığı (dış merkezliği) Güneş Sistemi'ndeki bilinen diğer tüm gezegenlerden daha büyüktür. Bu yüzden Güneş'e en yakın (günberi) konumundaki mesafesiyle, en uzak (günöte) konumundaki mesafesi arasında çok büyük bir fark vardır. Utarid'in Güneş'e olan uzaklığı ortalama 58 milyon km, enberi ve enöte uzaklıklarıysa yaklaşık olarak sırasıyla 46 ve 70 milyon km'dir. Utarid, Güneş'e günötede günberi konumunda olduğundan yaklaşık 1,5 kat daha uzaktır.

Güneş Sistemi'ndeki dokuz gezegen içinde Güneş'in etrafında en hızlı hareket eden gezegen Utarid'dir. Ortalama olarak saniyede 47 km hızla Güneş etrafında dolanır. Dünya'nın ortalama yörünge hızı ise saniyede 30 km'dir. Hız değerinin ortalama verilmesinin nedeni gezegenlerin yörüngelerinin az önce de belirttiğimiz gibi elips olmasıdır. Bir gezegen Güneş etrafındaki yörüngesinde ilerlerken Güneş'e ne kadar yakın olursa o kadar hızlı, Güneş'ten ne kadar uzaksa o kadar yavaş hareket eder.[7]

6. (~) ifadesi matematikte, "yaklaşık olarak" anlamına gelir.

7. Gezegenlerin Güneş etrafındaki dönüş hareketlerini daha ayrıntılı öğrenmek isterseniz, "Kepler'in Gezegensel Hareket Yasaları"nı inceleyebilirsiniz.

İç Gezegenlerin ve İkarus Asteroidi ile Halley Kuyruklu Yıldızı'nın yörüngelerini ve basıklıklarını gösteren çizim (e = dış merkezlik/yörünge basıklığı)

Utarid'in Güneş etrafındaki yörüngesinin diğer gezegenlere göre farklı olması gibi, kendi ekseni etrafındaki dönüşü de oldukça sıra dışıdır. Kendi ekseni etrafındaki bir tam turunu yaklaşık 59 Dünya gününde tamamlar, yani Dünyamız kendi ekseni etrafındaki bir dönüşünü 24 saatte (bir günde) tamamlarken, Utarid ise yaklaşık 59 günde tamamlar. Bu yüzden bu gezegendeki gün süresi, Dünya'da aşina olduğumuz gün süresinden çok farklıdır. Buradaki önemli nokta, gün süresini nasıl belirlediğinizle ilgilidir. Eğer gün süresini bir gün doğumundan sonraki gün doğumuna kadar geçen süre olarak alırsanız, Utarid'in gün süresi 176 Dünya gününe eşit olur. Bu gün tanımına "Güneş Günü" denir. Ancak eğer gün süresini Utarid'in kendi ekseni etrafındaki 360 derecelik bir tam turu olarak alırsanız, gün süresi yaklaşık 59 Dünya günü olacaktır. Bu gün tanımına ise "Yıldızıl Gün" denir. Eğer Utarid'in bir gününü 59 Dünya günü olarak kabul ederseniz, Utarid günü (kendi etrafında dönüş süresi) ile Utarid yılı (Güneş etrafındaki dönüş) süresinin oranının 2/3 olduğunu görürsünüz. Yani kabaca üç Utarid yıldızıl günü geçtiğinde iki Utarid yılı da bitmiş olur. Ancak bir Utarid gününü Güneş'in iki doğuşu arasında geçen süre, yani 176 Dünya günü olarak kabul ederseniz, Utarid'in bir yılı ile bir günü arasındaki oran 1/2 olur. Yani bir Utarid Güneş günü bitene kadar iki Utarid yılı geçmiş olur.

İşte bu yüzden Utarid gezegeninde geçireceğiniz bir gün hayatınızın en tuhaf günü olurdu. Eğer bu gezegen üzerinde yaşıyor olsaydınız doğudan yükselen Güneş'in öncelikle batıya doğru hareket ettiğini görürdünüz. Buraya kadar garip bir durum yok, çünkü Dünya'da deneyimlediğimiz hâl de tam olarak bu. Dünya kendi ekseni etrafında batıdan doğuya doğru döndüğü için Güneş gökyüzünde doğudan batıya doğru hareket ediyormuş gibi görünür. Ancak Utarid'de bir günü deneyimlerken asıl tuhaflık bir süre sonra başlar. Gezegenin kendi ekseni

Utarid gezegeninde geçireceğiniz bir gün hayatınızın en tuhaf günü olurdu. Eğer bu gezegen üzerinde yaşıyor olsaydınız doğudan yükselen Güneş'in öncelikle batıya doğru hareket ettiğini, bir süre sonra Güneşin doğuya doğru geri gittiğini, sonra tekrar batıya doğru ilerlediğini ve doğduktan 88 gün sonra battığını görürdünüz.

etrafındaki dönüş hızı çok yavaş olduğu için bir tam dönüşünü yaklaşık 59 günlük sürede tamamlarken bu süre içinde Güneş çevresindeki dönüşünün de üçte ikisini bitirdiğinden Güneş'in Utarid gökyüzündeki görünür hareketi Dünya'ya göre çok daha yavaş olmaktadır. Bunun yanı sıra aşırı eliptik yörünge nedeniyle değişen yörünge hızı, gezegenin Güneş çevresindeki açısal dönüş hızının bazen kendi etrafındaki açısal dönüş hızını aşmasına ve Güneş'in görünür hareketinin ters dönmesine yol açar. Bu sebeple batıya doğru giden Güneş bir ân durur ve sonra doğuya doğru geri gitmeye başlar. Bir süre sonra ise Güneş tekrar durup batıya doğru ilerlemeye devam eder ve nihayet batı ufkundan batar. Bu olay 88 Dünya günü sürer ve bu da bir Utarid yılına eşittir. Yani Utarid'de Güneş doğup batana kadar gezegen aynı zamanda Güneş etrafındaki bir turunu tamamlamış olur. Aynı döngü gece de devam eder; Güneş batı ufkunda battıktan sonra tekrar doğu ufkundan doğana kadar 88 Dünya günü boyunca Utarid'de gece yaşanır. Bu uzun süren Utarid gece ve gündüzlerini anlamaya çalışırken bir yandan da Yüce Rabbimizin şu ayetlerini tefekkür etmenin faydalı olacağını düşünüyorum:

"O, kendisinden başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilahın olmadığı Allah'tır. Başta da (dünyada) sonda da (ahirette) hamd O'na aittir. Hüküm yalnızca O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz. De ki: 'Görüşünüz nedir? (Söylesenize!) Allah Kıyamet Günü'ne kadar, geceyi üzerinize sürekli kılsa Allah'tan başka hangi ilah size aydınlık getirebilir? Dinlemez misiniz?' De ki: 'Görüşünüz nedir? (Söylesenize!) Allah, Kıyamet Günü'ne kadar, gündüzü üzerinize sürekli kılsa Allah'tan başka hangi ilah içinde dinleneceğiniz geceyi size getirebilir? Görmez misiniz?' İçinde dinlenesiniz ve Allah'ın lütfundan arayasınız diye, sizin için geceyi ve gündüzü yaratması O'nun rahmetindendir. Umulur ki şükredersiniz."[8]

8. 28/Kasas, 70-73

“Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında, gece ve gündüzün peşi sıra yer değişmesinde akıl sahipleri için (üzerinde düşünüp, bunları yapanın tek ilah olduğu, kulluğun sadece kendisine yapılması gerektiğine dair sonuçlar çıkaracakları) ayetler vardır.

Onlar ki ayakta, otururken ve yanları üzere yatarken Allah’ı zikrederler. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler ve (derler ki): ‘Rabbimiz, Sen bunu boşa yaratmadın. Seni eksikliklerden tenzih ederiz, bizi ateş azabından koru.’ ”[9]

“Şüphesiz ki gecenin ve gündüzün peşi sıra gelmesinde ve Allah’ın göklerde ve yerde yarattıklarında, korkup sakınan bir topluluk için (Allah’ın azamet ve gücüne delalet eden) ayetler vardır.”[10]

“Allah ki; kendisinde sükûnet bulmanız için geceyi, (çalışıp, rızkınızı aramanız için de) gündüzü aydınlık kıldı. Gerçek şu ki Allah, insanlar üzerinde lütuf ve ihsan sahibidir, fakat insanların çoğu şükretmezler.”[11]

El-Vâsi ve El-Alîm olan Rabbimizden, ilmimizi ve imanımızı arttırmasını, bizleri kendisini çokça zikreden, göklerde ve yeryüzünde yarattığı varlıklar üzerinde hakkıyla tefekkür eden, maddi ve manevî lütuf ve ihsanlarının farkında olup onlara şükreden muttaki kullarından kılmasını diler ve bu ayki yazımı Peygamberimizin (sav) şu duasıyla bitirmek isterim:

“Allah’ım ayaktayken beni İslam ile koru, otururken beni İslam ile koru, uyurken beni İslam ile koru, hakkımda hiçbir düşman ve hasedçinin isteğini yerine getirme.”[12]

Allahumme Âmin,

Allahumme Âmin,

Velhamdulillahi Rabbi’l Âlemin…

Bir sonraki yazımızda Güneş’e en yakın olan bu gezegenin fiziksel özelliklerini inceleyip öğrenmeye çalışacağız inşallah, yeni sayımızda tekrar buluşuncaya kadar göklerin ve yerin maliki olan Yüce Allah’a emanet olun.

Selam ve dua ile…[13]

9. 3/Âl-i İmrân, 190-191
10. 10/Yûnus, 6
11. 40/Mü’min (Ğafir), 61
12. El-Mustedrek ale’s Sahihayn, 1924; Sahîhu İbni Hibbân, 934
13. Bu yazıdaki teknik bilgiler ve sayısal veriler genel olarak Wikipedia İnternet Ansiklopedisi Merkür maddesinden ve Bilim Genç Dergisindeki Doç. Dr. Selçuk Topal’ın yazdığı ‘Güneş Sistemini Tanıyalım: Merkür’ başlıklı makaleden alınmıştır.

    https://tr.wikipedia.org/wiki/Merk%C3%BCr

    https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/merkur

ÎMAN ANÎNA BI RASÛLULLAH TÊ SER ÇI MANEYÊ?

Osman SADIKOĞLU

Muhammedun Rasûlullah çi ye, tê ser çi maneyê?

Kesê ku vê hevokê bibêje, êdî divê çi bike? Êdî çi mesûlîyetên wî hene? Em ê li ser van xisûsan bisekinin û hewl bidin xwe da ku em bikaribin rave bikin. Çawa ku di dersa Laîlaheîllallah de me behsa mînaka wan mirovên ku Laîlaheîllallah bi ziman dibêjin lê di qelbê wan de cih negirtîye me îzah kiribû weke wê, di vê rêzenivîsê de jî Allah (ac) nasîb bike em ê behsa wan mirovên ku dibêjin "Muhammedun Rasûlullah!" lê ji vê gotina xwe tiştekî fêm nakin û ew gotina wan li dinya û li axîretê tu feyde nade wan bikin.

Muhammedun Rasûlullah, yanê îman anîna bi Pêxember (ass) çi ye?

Dema ku em lê binêrin li ser vê mijarê pir tarîfên ku ulemayê îslâmê kirine heye. Di nav wan tarîfan de ya herî xweşik û di maneyeke birêkûpêk de ye ev e: "Muhammedun Rasûlullah; bawerîya bi pêxember e ku di tiştê ferman kiriye de ji wî re îtaet bê kirin û di meseleyên bi me daye zanîn de jî tesdîqkirina wî ye. Tiştên ku Rasûlullah (ass) qedexe kiriye dûr ketina ji wan tiştan. Û dûrketina îbadetên ji Allah (ac) re ji xeynî awayê ku Rasûlullah (ass) nîşanî me daye û hînî me kiriye.

Dema em li vê tarîfê binêrin em ê bibînin ku bi gelemperî di nav xwe de çar xal kom dike. Kesê ku bibêje Muhammedun Rasûlullah, hewceye ku bi çar xisûsan bizanibe. Eger bixwaze hevoka Muhammedun Rasûlullah tê ser çi maneyê, divê di tiştên ku Rasûlullah (ass) ferman kiriye de îtaeta wî bike û di bûyerên pê daye zanîn de wî pesend/tesdîq bike û divê ji tiştên ku qedexe kiriye jî xwe biparêze. Dema îbadet kir, ne li gorî hewa û qafê xwe, berevaj li gorî sunnet û rêbaza Rasûlullah (ass) ku hîn kiriye û nîşan daye ji Allah (ac) bibe evd û îbadetên xwe teqdîm bike.

Rasûlullah, an tiştên ji bo me li dinya û axîretê de û rahmet û rizgarî ye rave dike an jî tiştên ku wê me ji agirê cehennemê dûr bike û biparêze li me emir dike. Divê bi vê awayî di her rewşê de em îtaeta Rasûlullah bikin.

Sererastkirina Hin Çewtîyan

Em di vê xalê de dixwazin di îman anîna Rasûlullah (ass) de hin tiştên çewt fêm bûne sererast bikin. Li gorî ekserîyeta însanan dema dibêjin "Me îman bi Rasûlullah (ass) anîye" di zihnê wan de ev tiştên hanê teswîr dibin:

Rasûlullah (ass) pêxemberekî wisan e ku; ji aleman re wek rahmet hatiye û rihê wî û libasên wî spî ne û her zarokê ku di rê de dibîne serê wan mist dide û her yekî dibîne re sedeqe dide û her tim dibeşişe...

Pêxember ne ji ber xwe diaxive û hin tiştan ne ji ber xwe dibêje. Lewre çavkanîya agahîya wan tiştên ku ragihandîye me wehîy bixwe ye. Allah wezîfeya pêxember bi me wiha dide zanîn, ew jî ev e ku bi dilsozîtî girêdayîbûna Qur'anê ye.

Bi kurtahî wek pêxemberekî derasayî û serbeşer tê dîtin. Ji ber ku em jî însan in, ji ber em jî pêdivîya mînakek ji mirovan ji xwe re dixwazin; ew mirovên ku Rasûlullah (ass) wek kesayetîyekî fewqelade dibînin di tu merhaleya jiyana wan de pêxember cih negirtiye. Dema karekî dikin di wê mijarê de sunnet û rêbaza Nebewî ne pejirandine. An jî di lihevnekirinên di navbera xwe de hakemtîya Rasûlullah (ass) hewce nabînin.

Lewre ew pêxemberê ku li ber çavên xwe teswîr kirine, pêxemberekî serbeşer û qethîyen ne yê mînakgirtinê ye. Eger em hîn bibin ka pêxember kî ye û wezîfeya wî çi ye wê demê em ê bikaribin li ser vê ramana çewt reddîyeyekî bidin.

Li ser wan kesên ku dibêjin "me îman pê anîye" ka çi pêwist e divê em ji Qur'anê bipirsin. Rabbê me çawa ku ev pêxember ji me re şandîye di heman demê de helwestên mirovan ya li dij pêxember jî ji me re rave kiriye. Allah (ac) hevoka "Muhammedûn Rasûlullah" jî ji me re îzah kiriye. A niha em ê serî li Qur'anê bidin ka wezîfeya Rasûlullah (ass) çi ye? Helwestên ku însan li dij pêxember nîşan didin çi ne? Pêwistîya îman anîna pê tê ser çi maneyê?

Dema Qur'an behsa pêxember dike yek taybetîyekî wî ya giring bi me dide zanîn ku ew (ass) ji hemû aleman re hatiye şandin. Allah (ac) wiha dibêje:

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

"Me tu ji hemû aleman re wek rahmet şandiye."[1]

Allah (ac), Rasûlullah (ass) wek şexsî bi me daye nasandin. Bi me dide zanîn ku Rasûlullah (ass) weke me mirovek e. Allah (ac) di Quranê de wiha dibêje:

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

"Bibêje: 'Ez, enceq weke we mirovek im.' "[2]

1. Meala Tewhîd, 21/Enbîya, 107
2. Meala Tewhîd, 41/Fussîlet, 6

Ji ber ku Allah (ac) ew wek mirov şandiye, di heman demê de li me ferman dike ku em wî ji bo xwe wek mîsal û mînak bigirin. Lewre ew jî weke me mirov e û wekî hemû mirovan jiyaneke wî yê ji rêzê heye. Di jiyana me ya rojane de her cureyên ku pêdivîya me pê heye, mînakên wan li cem Rasûlullah (ass) mewcûd e. Ew, bixêrtirê însanan e. Allah (ac) wiha dibêje:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيراً

"Sond be ji bo we di Rasûlullah de, ji ew ên ku hêvîya Allah û roja axîretê dikin û Allah pirzêde zikir dikin re nimûnetîyeke xweşik heye."[3]

Allah (ac) bi me dide zanîn ku şandina pêxember (ass) ji bo vê ûmmetê wek nîmet û qencîyeke mezin e. Divê em ji bo vê nîmetê pir şikur bikin. Bi gotin û kirinên xwe û bi dilekî xweş divê em tabiê wî bin. Allah (ac) wiha dibêje:

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِه۪ وَيُزَكّ۪يهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَۚ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ

"Sond be Allah lutfeke mezin li mumînan kiriye ku ji wan re ji nav wan pêxemberek şandîye û ew ji wan re ayetên Allah dixwîne û wan (ji şirk û neqencîyê) paqij dike û wan hînî Kitêb û hikmetê dike. Bêguman dema berê de (berî ku pêxember hatibû) di nava rêşaşîyeke eşkere de bûn."[4]

Allah ji ber ku pêxemberek şandiye lutf û qencî li mûmînan kiriye. Allah (ac) di ayetê de di serî de şandina pêxember ji me re wisan dide nasandin. Û Allah (ac) dema wezîfeya pêxember bi me dinasîne ji Rasûlullah (ass) re wiha dibêje:

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۜ

"Ya Rasûl! Tiştê ku Rabbê te ji te re nazil kiriye (ji însanan re) teblîx bike..."[5]

Di vê rewşê de fêm dibe; peyvên ku pêxember ji ummeta xwe re gotiye û ragihandîye, di eslê xwe de ne peyvên wî ne. Ew, bi temamî wehî ye. Allah (ac) di ayeteke din de wiha dibêje:

3. Meala Tewhîd, 33/Ehzab, 21
4. Meala Tewhîd, 3/Al-i İmran, 164
5. Meala Tewhîd, 5/Maîde, 67

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰىۜ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحٰىۙ

"Ew, ji hewayê napeyive. (Axaftinên wî,) ji wehîya ku jê re tê wehîykirin pê ve ne tiştekî din e."[6]

Allah (ac), wan tiştên ku pêxember di warê dîn de axivîye, bi me dide zanîn ku ew wehîy bixwe ye. Madem pêxember ji nefsa xwe naaxive û madem ew tiştên ragihandîye me wehîy e, wê demê divê ku em di gotinên pêxember yên di qada dîn de gotine de îtaeta wî bikin. Ligel vê, dema me îtaeta pêxember kir, di heman demê de tê ser vê maneyê ku em îtaeta Allah (ac) jî dikin. Allah (ac) di Quranê de wiha dibêje:

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَۚ

"Kî îtaetî Rasûl bike, qet bêguman wî îtaetî Allah kiriye."[7]

Îtaeta Pêxember (ass) Tê Ser Maneya Îtaeta Allah (ac)

Pêxember (ass) ne ji ber xwe diaxive û hin tiştan ne ji ber xwe dibêje. Lewre çavkanîya agahîya wan tiştên ku ragihandîye me wehîy bixwe ye. Allah (ac) wezîfeya pêxember bi me wiha dide zanîn, ew jî ev e ku bi dilsozîtî girêdayîbûna Qur'anê ye. Allah (ac) wan kesên ku ji Quranê rû vedigerînin wek 'kafir' binav dike. Wezîfeya Allah (ac) daye pêxember yek jî ravekirina Quranê ye ku ew (Qur›an) ji bo însanan wesîleya rizgarîya dinya û axîretê ye. Allah (ac) xîtab li pêxember dike û wiha dibêje:

...وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ...

"Ji te re jî zikir/Qur'an nazil kir ku, tiştên ji wan re hatiye daxistin tu beyan bikî."[8]

Nexwe ew peyvên ku ji devê pêxember derketine û ji ayetên Qur'anê ne bi zimanê Rasûlullah (ass) îzah û ravekirina Quranê ye. Rasûlullah (ass); an fermaneke Qur'anî dirastîne/teyîd dike an meseleyeke ne apaşkere be vedike an jî fermanek û qedexeyekî gelemperî bi hin şertan ve girê dide an jî bi îtaeta mutleq ya ku Allah daye wî hin hukmên ku di Quranê de ne hatine ji me re bi eşkerehî beyan dike.

Di vê rewşê de dema me got "Muhammedûn Rasûlullah" tiştên ku pêxember li me emir kiriye di wan de divê em îtaeta pêxember bikin û ji tiştên qedexe kiriye jî divê em xwe dûr bixin. Ji ber ku pêxember (ass) dema ji derê Qur'anê axivî di heman demê de rasterast ji wehîyê xeberê dide me. Axaftina wî ji xeynî wehyê ne tiştekî din e. Ligel vê pêxember (ass) ji Qur'anê, ji tiştên me di rêzên borî de hejmartine jî rave dike.

Rasûlullah (ass), an tiştên ji bo me li dinya û axîretê de û rahmet û rizgarî ye rave dike an jî tiştên ku wê me ji agirê cehennemê dûr bike û biparêze li me emir dike. Divê bi vê awayî di her rewşê de em îtaeta Rasûlullah (ass) bikin. Bi kurtahî, di sunnet û rêbaza wî de îtaetkirina bi wî tê ser maneya di ayetê de dibore wekî ku îtaeta ji Allah (ac) re bixwe ye.

Kesê îtaeta Rasûlullah (ass) dike wî birastî îtaeta Allah (ac) kirîye.

Dawîya beşa (1.) yekemîn, dê bidome înşaAllah.

6. Meala Tewhîd, 53/Necm, 3-4
7. Meala Tewhîd, 4/Nîsa, 80
8. Meala Tewhîd,16/Nahl, 44

AYIN KİTABI

AHÂD

Kitabın Yazarı: Osman SADIKOĞLU

Yayınevi: Tevhid Basım Yayın

Basım Tarihi: 2019

Sayfa Sayısı: 155

Ebat: 135x210 mm

Kitap Hakkında

Bu ay tanıtacağımız kitabımızda her biri diğerinden bağımsız on dört hikâye yer almaktadır. Hikâyeler gerçek hayattaki yaşanmışlıklardan derlenmiş olup kitabın uygulanabilirliğini arttırarak aurasını yükseltmektedir.

Kitaptaki hikâyeler laf olsun kabîlinden değil, her biri, günümüzde tevhid ve sünnet karşısında sancak kaldırmış fırkaları, günümüzde bireylerin ve toplulukların bazı mühim problemlerini, bu problemlerin üstesinden gelebileceğimiz davet sahasına dair tecrübeleri içermektedir.

Örneğin;

"Kapı Altı" tağutlara uşaklık yapan marabalar ve bunlara karşı nasıl tavır takınılması gerektiğini,

"İhlas" çocuğu üzerinden dünyalık planlar kuran ebeveynlerin çocuklarını İslam davasına adamasına teşvik edecek bir kıssayı,

"Kırmızı Düdük" işsizlik problemi ve tevekkül ederek sorunun çözülebileceğini,

"İbrahim" tağuta kulluğun modern mâbedleri denebilecek eğitim sistemini,

"Alâmet-i Kıyamet" Mescid-i Dırar ahalisi olan klasik cami cemaati, tevhid davetini nasıl karşıladıkları ve davete tepkileri; bununla birlikte bir davetçinin yakın çevresini davet etmekteki hassasiyetini,

"Davetçi" İslam'ı yanlış temsil eden kişilerin zihin dünyası, İslâm davetinde tavizsiz olmak gerektiği, tavizsiz ve Rabbani bir davetin kalplerde makes bulacağını,

"Seccadeli Zerdüştler" Sol-Kürt'ün cezaevi yapılanması, inanç esasları ve oluşturmak istedikleri bireyin kabul etmesi gereken asgari değerler ve Müslimlerin cezaevi ortamında benzer kişilerle ilişkilerinin ana hatlarını,

"Davetçiler ve Yargıçlar" evvelden günümüze her tonda müşrikin itirazlarının mecmuasını,

"Servet" devlete jurnalcilik yapanları ve devletin, kullandığı kişilerle işi bitince -şeytanın işi bittiği kişiyi terk edip çaresizce bırakması gibi- onları yüz üstü bırakmasını,

"Tünel" tefekkür okulu diyebileceğimiz bir tren ve derslik mesabesinde olan kompartımanında nasıl tefekkür edileceğine dair ince notlarını, Şia ve bilhassa günümüzdeki cürümlerini,

"Sabri Hocaefendi'nin Muhakemesi" dünyalık çıkarları Allah'ın dinine ve ayetlerine tercih eden cami hocalarının/bel'amların, ekmeğini yedikleri dine ihanetlerini, insanları din adı altında sömürmelerini,

"Hariçten Bir Gazel" günümüz tağutî rejimlerin meşrulaştırıcaları, tevhid davetinin önündeki en büyük engellerden irca akidesini ele almaktadır.

Yazarın dediği gibi, "Elinizdeki kitap, üzerimize âdeta sağanak sağanak yağmakta olan itikadi ve amelî sapmalara karşı bugün her bir muvahhid mümin için şiarın şu olması gerektiğini salık verir: 'Eğer beldelerimiz, yüceltilmek istenen modern şirk unsurlarıyla cahiliye Mekke'sine dönüştürülmeye çalışılıyorsa şirk ehlini çaresiz bırakan sarsılmaz bir inanç ve çelik gibi bir iradeyle her mümin de birer Bilâl olmalıdır!' "

Bir sonraki kitap tanıtımımızda görüşmek duası ile...

Kulluğumuza istikamet kazandıracak

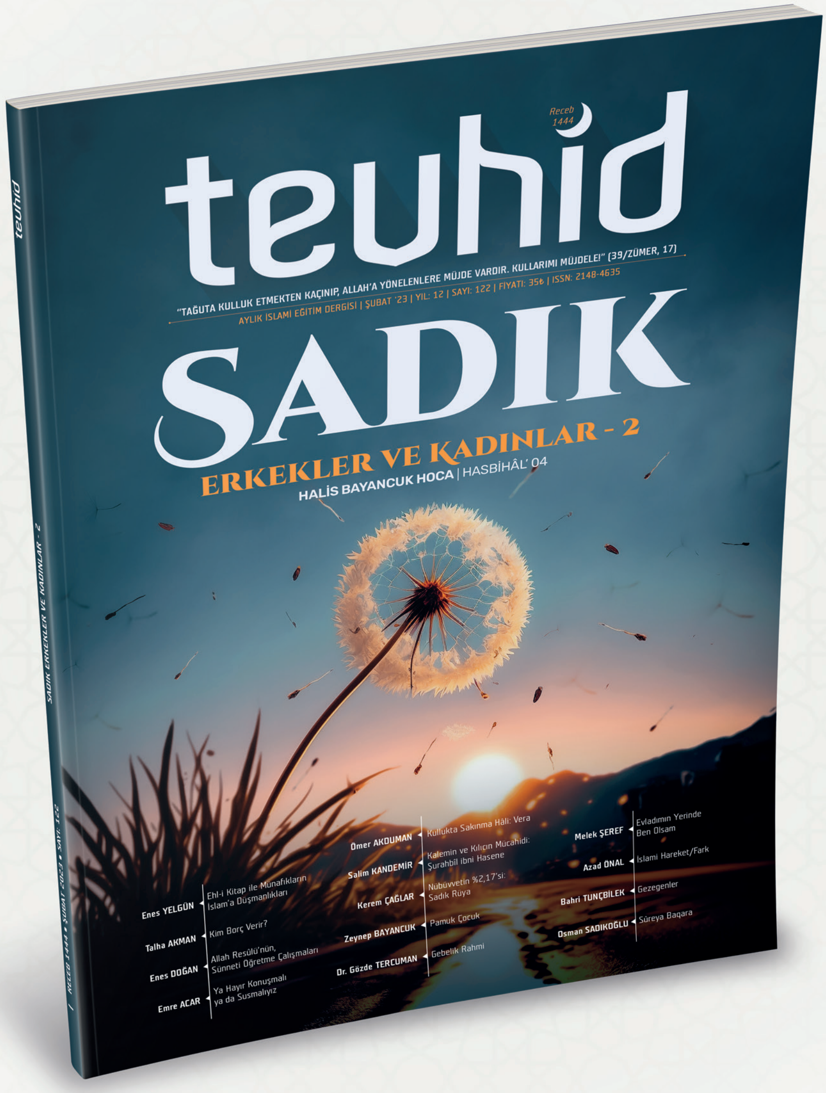
Tavsiye Kitap Listesine

aşağıdaki QR kodu okutarak veya
tevhiddersleri.org
sitesini ziyaret ederek erişebilirsiniz.

teuhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZUMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ | TEVHİD DERSLERİ | TEVHİD MEALİ | KIBLEGÂH

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN
tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.org
+90 545 762 15 15